

**ХРИСТОС ВАСКРСЕ
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ**

фото репортажа

Недља Православља у Саборној цркви у Крагујевцу

Каленик

Васкришња посланица Епископа шумадијског Господина Јована

стр. 2

Преподобни Симеон Нови Богослов

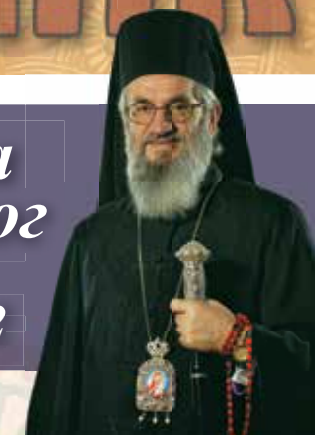
Слово на свету Пасху

стр. 5

Александар Шмеман

Ово је благословена субота

стр. 9

Пасха - врата у вечност	7
Џон Бер, Умрећу у себи како бих почео да живим у Христу	8
Лариса Маршева, Константин Цирељчук, Нека утихне свако тело	13
Златко Матић, Без Господњег (дана) не можемо	15
Прослава Сретења Господњег и Дана државности Републике Србије	20
Седница Епархијског савета Шумадијске епархије	30
Милић Марковић, Поклоничко путовање у Свету земљу	39
Негослав Јованчевић, О служби Пресветој Богородици у част и спомен чудотворне иконе Великореметске	37
Лазар Марјановић, О изложби Архива и библиотека Епископа Атанасија Јевтића 1938-2021	40

Из летописа Епархије шумадијске

Промене у Епархији шумадијској

Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована

Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, јереј,
Лазар Марјановић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и прелом: Дејан Манделц

ХРИСТОС ВАСКРСЕ
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLIV,
Број 2, (266), 2023.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ЈОВАНА О ВАСКРСУ 2023. ГОДИНЕ

Ј О В А Н

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ СВЕШТЕНСТВУ,
МОНАШТВУ И СВОМ ВЕРНОМ НАРОДУОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ,
БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ
ВАСКРШЊИ ПОЗДРАВ:
ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

*Кроз човека смрт наста, кроз човека – Васкрсење
(1 Кор 15, 21).*

Богу хвала, браћо и сестре, дочекасмо и ове године да се поклонимо Христовом Васкрсењу, да се осенимо светлошћу Васкрсења и да се вечно радујемо радостју која је обрадовала и Небо и земљу, а на коју нас позива Свети апостол Павле рекавши: Радујте се у Господу и опет велим радујте се (Фил 4, 4). А како и да се не радујемо овом дану у који је Христос васкрсао и победио смрт и нама даровао живот вечни? Човекољубиви Бог не само да је по своме великом милосрђу залутало и заблудело човечанство управио ка небесима, већ је за нас извојевао победу над смрћу, те: Народ који седи у тами, виде светлост велику и онима који седе у сенци смрти светлост засија (Мт 4, 16).

Говорећи о љубави Божијој и о тајни спасења која ће се догодити, а коју нам Христос доноси, Свети Атанасије Велики поучава: „А када је смрт све више и више владала људима и трулеж се одомаћивала у њима, тада се род човечански покварио, а словесни, и по лику (Божијем) створени човек ишчезао је, и савршено дело Божије пропало је зато што је смрт надвладала над нама... Дакле, када су трулиле словесне твари и умирале такве творевине Божије, шта је преостало Богу, који је добар, да учини? Да допусти да трулеж потпуно завлада њима и смрт надјача? Зашто их је онда стварао у почетку? Боље је онда било не стварати, него да створено остави да пропадне незбринуту. Ако Бог, створивши творевину, оставља њу без старања, да дело Његово трули, онда се по таквој небризи више познаје немоћ, а не доброта Божија, него да није у почетку ни створио људе. Да није створио, онда нико и не би помислио да то урачуна у немоћ. А кад је већ све створио и привео у постојање, не би било никаквог смисла да дела пропадају, а нарочито вољом Творца. Дакле, требало је никако не допустити да људи буду прогутани труљењем, зато што би то било недостојно Божијој доброти и недостојно ње“ (О Очовечењу Бога Логоса, 6).

Само је Нови Адам – Христос могао да спасе старог Адама и сав човечански род, па је зато требало да буде не само човек, него и Бог; требало је да буде истински – живот, мудрост, праведност, љубав, милосрђе. Апсолутна безгрешност Богочовека била је уништавајући ударац против

греха и духовне смрти. Први Адам је преступио заповест и одступио од Бога, док је Нови Адам – Богочовек, послушан Богу Оцу до смрти, штавише до крсне смрти (Фил 2, 8). И тако Он оправдава човека одступника. Као што су кроз непослушност једног човека, Адама, многи потомци првосазданог остали грешни и виновни, тако ће и кроз савршену послушност коју је показао Господ Исус Христос, постати праведни многи који верују у Њега (Рим 5, 19).

Божанским Оваплоћењем Спаситеља отпочела је борба са грехом и смрћу. Његовом крсном смрћу свету је даровано спасоносно ступање у борбу, док су се Његовим силаском у доњи свет отворила врата ада, да би Његовим светлоносним Васкрсењем била потврђена победа. Христос је васкрсао и отворио нам врата Раја, васкрсао је светао и прекрасан, нетрулежан, богомоћан и непорочан својим телом у којем се скривала сва сила небеса (Кол 2, 9). Свети Атанасије Велики каже да Господу није приличило да Његово тело дуго обитава у гробу; оно је било тамо онолико колико је било потребно због Његове борбе са смрћу, да би показао да је стварно мртав. А у трећи дан Христос је васкрсао, заоденут симболима победе над смрћу, то јест нераспадљивошћу и бестрашћем. Господ је васкрсао из гроба красан, сјајан и светлостан, и осветлио је свет нетварном светлошћу своје Божанске силе. Зло је помислило да је умртвило Цара Славе, али је Он својим Крстом и Васкрсењем обновио човечанство. Јер се Васкрсењем завршило Оваполоћење као откривање Живота у човечанској природи.

Христовим Васкрсењем из мртвих поново је тријумфовало Божанско човекољубље. Подстрекивани од човекоубице – ђавола, људи су покушали да Бога учине смртним, а Бог је Васкрсењем учинио људе бесмртним. Распети Бог је васкрсао и умртвио смрт. И тада је бесмртност прокључала и потпуно је заоденула човека. Човек је био спасен чим је био ослобођен од греха и духовне смрти коју је грех изазвао и увео у свет. Дакле, као што је смрт потекла од једног човека и прешла на сав човечански род, тако се и начело Васкрсења кроз Једног, то јест Богочовека, распространило на васцело човечанство.

Дарови бесмртности и непропадљивости који су нам дати од Господа Његовом крсном смрћу, важан

су повод за радост и весеље Православне Цркве, која празнује Васкрсење. Зато у овим благословеним данима појемо: „Учинивши и показавши нас новим уместо старим, а уместо пропадљивим – непропадљивим, Крстом Твојим, Христе, Ти си нам заповедио да у будуће живимо достојно у новом животу“ (Упореди: Рим 6, 4; 7, 6). Док у другој химни славословимо: „Примивши своје распеће мене ради, спасаваш ме и у славу ме уводиш, Избавитељу мој, слава Теби.“

Наговештавајући радост која се имала збити, древни пророк и цар Давид је благовестио: Ево дана који је створио Господ, радујмо се и веселимо се у њему (Пс

дану, дану Христовог васкрсења. Христово васкрсење није ништа друго него квасац, Божији квасац, квасац вечности, вечног живота, вечне светлости, вечне истине, вечне Божије правде, који се улио силом Божанском, у дане, године, столећа, али се улио и у творевину Божију, у људску природу, у људско тело. Благодарећи том квасцу, којим је Бог на данашњи дан удостојио људску природу, човек је, будући смртан, постао бесмртан, од пролазности стигао је до непролазности, од онога који је слеп, који не зна ни свој почетак ни свој крај, ни смицао, постаје личност која зна одакле је, куда иде и која открива и спознаје свој прави и непролазни смисао и циљ.

Христово васкрсење даје смисао и небу и земљи и човеку и свим збивањима и догађајима у људској историји од Адама до данас. Да није Христос васкрсао – још је апостол народа Павле говорио – онда би била узалудна вера наша (1Кор 15,17), онда би био узалудан и бесмислен људски живот. Али, Христос је васкрсао и тај свети квасац је ушао у сваку пору и сегмент људског живота и тим уласком је обасјао целог човека. Зато људски живот има свој смисао и своје значење. Управо због тога Христово васкрсење представља и јесте срж наше вере.

Двојица путника за Емаус са којима је путовао и сам Господ, кога они не препознаше, уверили су се да је то њихов Учитељ тек на крају, када су га видели у Емаусу како ломи хлеб на исти начин на који га је преломио и на Тајној Вечери. Оно што су рекли остало је вечно записано: Не гораше ли срце наше у нама док нам говораше путем и док нам објашњаваше Писма? (Лк 24, 32). Тај пламен у срцу двојице ученика Христових који су препознали Спаситеља приликом ломљења хлеба јесте оно треперење огњем духовним које су доживеле и жене мироносице, заједно са Пресветом Богомајком, дошавши прве у недељу рано ујутро на Његов гроб. Тај жар срца осетили су и апостоли док им се Христос јављао у току четрдесет дана пре Вознесења.

Овај пламен је оно што је у бити, у сржи, у суштини Цркве Божије. Кроз векове, милиони хришћана, од тада па све до данас, увек изнова осећају то горење у свом срцу и препознају Господа у ломљењу хлеба. Ми смо га данас препознали, јер смо на исти начин на који је Он то учинио пре више од две хиљаде година и на начин на који су то чинила

безбројна поколења до данас, и ми ломили хлеб, појући песме духовне и химне у овом светом храму. Препознали смо Га у хлебу као Хлеб живота који је дошао у овај свет да сваки који једе од њега не умре него да вечно живи (Јн 6, 58).

Зато, испуњени радошћу због нераспадљивости коју нам је Избавитељ даровао светлоносним Васкрсењем,

118, 119). Заиста, ако има дана овде на земљи, међу свим данима, када се треба радовати, то је овај данашњи дан, дан у који прослављамо Васкрсење Христа Бога нашег. Сви дани људски, сви дани од настанка света до данас и до краја света, постају прави дани, добијају свој прави смисао – и све оно што се у њима догађало и догађа – добија своје право значење благодарећи овом светом

појемо: „Трулежност би уништена, нетрулежност процвета, привремени савез се разреши. Нека се весели небо, земља и оно што је под земљом, јер васкрсе Христос и би заплењена смрт“.

Телесна смрт и сада насилно раздваја душу и тело, али то неизбежно раздјељење је привремено. Када наступи велики час Васкрсења мртвих, то јединство ће се поново успоставити. Јер, како примећује велики поборник вере, Свети Атанасије Велики, доброта Божија

учињено не само једном и за сва времена, него и коначно. У Христу је смрт изгубила своју моћ. Сада је смрт страшна само по имену, али не и по суштини. Зато је на земљи мир, али је и мир на небу и слава на висинама. Кроз Васкрслог и Вазнетог Христа човек побеђује трулежност и стиче нераспадљивост.

Због тога смо сви ми, драга деца духовна, позвани да у свету сведочимо живог и Васкрслог Христа и да тако учествујемо у спасењу сваког Божијег створења.

Вођени Духом Светим, ми смо према Светом апостолу Павлу: Синови Божији у којима сва твар чезне за ослобођењем од пропадаљивости и за радошћу вечног живота (Рим 8, 21). Овај осећај одговорности треба међу нама посебно да буде наглашен у ово време због свеопште кризе у свету и чињенице да се пламен различитих па и оружаних сукоба све више шири. Сваки рат било где и било када, производи само губитке и пораз је људског достојанства, али и пораз и срамота сваког човека као иконе Божије.

Посебно данас треба да саосећамо и састрадамо са нашом браћом и сестрама на Косову и Метохији, али и са свим православним хришћанима. У Светом Писму се говори: Бог је створио од једне крви сваки народ човечанства да станује по свему лицу земаљскоме (Дап 17, 26). Дакле, саздани смо као један и јединствен људски род и позвани смо да једно будемо. Стога се Васкрсом Господу молимо да се што пре успостави мир, да престане страдање, да се сви избегли врате у своје домове. Молимо се да се њихова жалост преобрати у радост, јер како ћемо, у противном, запевати пасхлану песму када је међу нама толико гладних и жедних правде, толико неутешних. Нека нас одговору на ова питања поведе Васкрсли Христос који нас благосиља да Његова радост у нама остане и да се тако и наше радовање испуни (Јн 5, 11).

Вакрсење Христово управо доноси ову радост која осмишљава сав наш живота на земљи. Радост вакрсења се непрестано испуњава у свима нама. Зато треба да се уподобимо Христу како би се Божији Логос услио у нас. И само

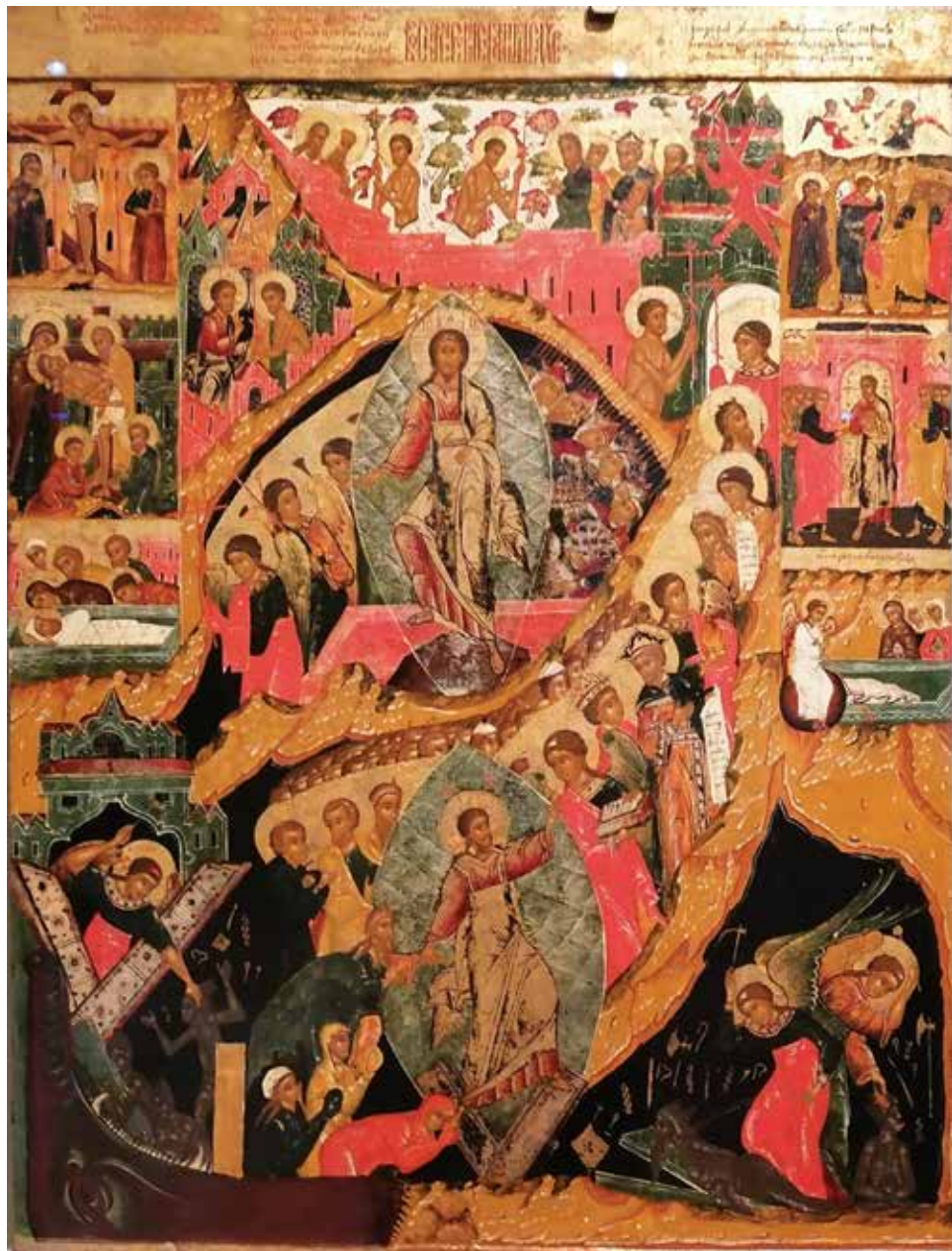
тако ћемо доживети радост Христовог Вакрсења – онако како то нама хришћанима и доликује. У тој духовној радости, поздрављамо Вас у име Цркве Божије у Шумадији сверадосним и победоносним поздравом:

Христос васкрсе - Ваистину васкрсе!

Ваи молитвеник у васкрсом Христу увек одани,

није могла да допусти да једном створена разумна бића и заједничари Његовог Логоса погину и да се кроз трулежност опет врате у небитије. Пре Христа смрт је изазивала страх и трепет у човеку. Али, после Божанског Оваплоћења, Крста, Силаска Господа у ад, Васкрсења и славног телесног Вазнесења Спаситеља, моћ смрти је уништена. Свети апостол Павле зато и говори: Где ти је смрти, жалац? Где ти је, пакле, победа? (1Кор 15, 55), а ми поучени тим речима, смрт називамо упокојењем и сном.

Благодарећи Богочовековом Распећу, Вакрсењу и Вазнесењу на небо, ми свлачимо са себе земаљско обличје и облачимо се у небеско. Завршио се период нашег изгнанства из Раја, јер су се његове двери поново отвориле да би нас примиле. Ово добротинство било је

Еп. Јован

ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ

СЛОВО НА СВЕТУ ПАСХУ

Браћо моја вољена! Дошао је радостан дан Васкрсења Христовог, дошла је Пасха, која нас посећује једанпут годишње, а за оне који схватају тајну Васкрсења, бива свакодневно, и чак непрекидно – дошла је и испунила срца наша сваким весељем и необјашњивом утехом, не само тиме што је прекинула труд Свечасног поста, него више тиме што је пројавила како се душе наше усавршавају кроз овај труд и призвала све верне на успокојење и благодарење...

Заблагодаримо Христу Господу, који нас је удостојио да препловимо море поста и који нас уводи са радошћу у пристаниште Васкрсења. Заблагодаримо сви: и они који су се показали не толико одважним и беху малодушни у подвизима услед душевне изопачености. Јер Он даје и усрдним подвижницима венце и награде, чак много више него што им треба. Он, опет, као Милостиви и Човекољубиви, показује снисхођење и према немоћнима, пошто више гледа на расположење и слободу наших душа, него на телесни труд који упражњавамо и са каквим се подвизавамо у врлини (и, на тај начин, по усрдности сваком раздељује дарове Светог Духа или чини кога због усрдности подвига чувеним и славним, или оставља још у понижењу таквог којем су ради савршеног очишћења потребни још већи подвизи).

Али поразмислимо и истражимо поближе у чему је тајна Васкрсења Христа Бога нашег, које бива и у нама, ако усхтемо: како се погребава Христос унутар нас (као у гробу), како се сједињује са душама нашим, како васкрсава у нама и скупа са собом васкрсава и нас.

Христос Бог наш, након што је био распет на Крсту и након што су прикуцани на њему греси целог света, силази у преисподњу ада; потом, уздигавши се из ада, опет улази у пренепорочно тело своје, и истог часа васкрсава из мртвих и, на крају, узноси се на Небеса са силом и славом многим.

На тај начин и сада, када ми, остављајући светску сујету, при исповедању страдања Христа Господа, улазимо у гроб покајања и смирења, Он сам силази са Небеса, улази у тело наше (као у гроб), сједињује се са душама нашим и васкрсава их, мртве природе услед грехова, и, васкрснут, даје нам благодат да видимо славу овог тајанственог Васкрсења. Тако Васкрсење Христово бива и васкрсавање наше посредством Васкрсења Његовог, извршеног Њиме у нама. Васкрсење душе јесте њено сједињење са Животом, јер, као што мртво тело, ако не прими унутар себе живу душу и не споји се са њом несливено, не може живети само од себе, тако и душа не може живети истинитим и вечним Животом сама од себе, ако се не неизрецив начин не сједини несливено са Богом.

Душа, без обзира на то што је нематеријална и бесмртна, бива мртва и безосећајна, пре него што се сједини са Христом, пре него што увиди да се сјединила са Њим и да је васкрсла, пре него што спозна и осети, јер ни познање не бива без виђења, ни виђење без осећања (то јест познање не бива пре него што онај који спознаје види ствар и, видећи је, спозна, а потом и осети). У односу на телесно осећање познање понекад бива и без виђења (као што, на пример, слепац, дотакнувши ногом камен, осећа бол); у духовном познању, ако ум не дође у стање созерцања, како би созерцавао оно што је изнад поимања, не може осећати тајанствено услед овог деловања.

Дакле, онај ко каже да осећа духовно, пре него дође у стање созерцања оног што је изнад ума, речи и помисли, тај је налик слепцу, који осећа добро и зло, које доживљава, али не зна шта је под његовим рукама и ногама и не зна да га то може оживети или усмртити, зато што нема очи да би то видео и знао. Зато колико пута бива да он подиже жезал да би ударио непријатеља, а удара пријатеља, при свему томе непријатељ стоји пред њим и изругује се над њим.

Васкрсењу Христовом верују многи, али је мало оних који би га чисто видели; они који тако не виде Васкрсење Христово не могу се поклонити Исусу Христу као Господу. Света песма, коју често имамо у својим устима, гласи: „Васкрсење Христово (не „веровавши“, већ шта?) видевши, поклонимо се Светоме Господу, Једином Безгрешном...”

Како нас то Дух Свети покреће да певамо: „Васкрсење Христово видевши”, то јест да певамо како смо видели Васкрсење Христово, када га нисмо видели, по-

што Христос васкрсе пре више од хиљаду година, па и тада нико није видео како је Он васкрсао? Овим речима црквена песма нам је завештала да оглашавамо савршену истину, подсећајући тиме на Васкрсење Христово, које бива у свакоме од нас који смо верни, и бива светлосно, блистајући сијањем Његовог непропадљивог Божанства.

Светлосно присуство Духа показује на Васкрсење Господње које се врши у нама, и још више – даје нам благодат да видимо самог Васкрслог Христа Господа. Зато и појемо: „Бог је Господ и јави нам се” – и, желећи да покажемо Други Његов долазак, додајемо одмах за овим: „Благословен је који долази у Име Господње”.

Дакле, у онима, којима се јавио Васкрсли Христос, несумњиво, Он и виђен бива духовно, и види се духовним очима, јер, када долази у нас Христос благодаћу Светог Духа, тада нас васкрсава из мртвих, какви смо били дотле, и оживљава, и чини тако да видимо у себи живим Њега самог, Бесмртног и Непропадљивог. И не само то, него нам даје такву благодат да јасно спознајемо како нас васкрсава и прославља скупа са собом (као што то потврђује цело Божанствено Писмо).

Таква је скривена сила наше вере, коју не виде и не могу видети неверни, маловерни или, боље речено, полуверни, који имају половичну веру. Неверни, маловерни и полуверни јесу они који не показују своју веру делима. Без дела и бесови верују и исповедају Христа, да Он јесте Бог. Знамо да бесови често вапију: „Ако си Ти Син Божији” (Лк. 3, 11); други пут и о апостолима су кричали: „Ови су људи слуге Бога Вишњег” (Дап. 16, 17).

Али таква вера не помаже ни бесовима ни људима, и нема никакве користи од такве вере, зато што је она, као што каже апостол, мртва: „Вера без дела је мртва” (Јк. 2, 20), као што се, напротив, делима поспешује вера (Јк. 2, 22).

Због чега је таква вера мртва? Због тога што нема у себи Бога Животворног, зато што не стиче у себи Христа, који је рекао: „Ако ме ко љуби, реч моју држаће” и „и у њему ћемо доћи и у њему се настанити” (Јн. 14, 23), да би присуством својим васкрсао из мртвих оног ко стиче такву делатну веру, да би га оживео и дао му да види самог Христа, васкрслог у њему и који њега васкрсава. Ево зашто је „вера без дела мртва”, или, боље рећи, мртви су они који имају веру без дела.

Истинита вера у Бога увек је жива и она оживљава оне који јој приступају и примају је добровољно. Истинита вера је пре делатног испуњавања заповести Христових превела многе од смрти у Живот и показала им Христа и Бога. И ако би они после тога пребивали у заповестима Његовим и држали их чак до смрти, онда би били сачувани овим заповестима, каквим су на почетку били само вером. Али пошто су се неки изменили у својим расположењима и опет упали у пређашње грехе, тада су и веру изгубили, и праведно се лишили истинског духовног богатства које је Христос.

Нека не претрпимо ово (лишавање). Држимо, молим вас, колико снаге имамо, заповести Христове, како бисмо се удостојили садашњих и будућих блага, то јест виђења самог Христа Господа, чега нека се удостојимо сви благодаћу Господа нашег Исуса Христа. Њему слава у векове. Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

ХИМНОГРАФИЈА АНТИПАСХЕ

Зашто не верујеш Томо мојем баскрсењу? Види ребра моја и ране од клинова. Како Господ говораше кад из гроба устаде и јави ученицима вест неизрециву. Тада се и Близанац уверио па је Творцу узвикнуо: Господ мој и Бог мој јеси ти, слава теби!

Недеља Антипасхе, на јутрењу, седален после полијелеја, глас 1.

Ко је сачувао руку ученикову да не изгори, онда, када је пришао огњеним ребрима Господњим? Ко јој даде самилост и слободу да дотакне кости пламене, које нико никада дотакао није? Ако не би ребро дало силу земној десници, како би она могла дотаћи њих, чије страдање је поколебало све и на небу и на земљи? Ова благодат је Томи дата, да их се дотакне и да Христу узвикне: Ти си мој Господ и Бог!

Недеља Антипасхе, на јутрењу, икос

Ово је први, светли дан Господњи, у који се достојно и са трепетом радују нови и побожни људи. Овај дан је и слика будућности, јер је као осми пуноћа вечности, зато си у њему величан Боже отаца наших, и благословен си.

Томе Близанац се једини осмелио и невером је поверовао, он нас је облагородио и таму неверја из свих крајева света уклонио. Из неверја у вери је себи венац исплео када је рекао: ти си Господ и величани Бог отаца наших и благословени.

Није залуд Тома у твоје васкрсење посумњао, и није пропао, него се несумњено старао Христe да то свима народима објави. Од неверја се уверио, и све научио да казују: ти си Господ и величани Бог отаца наших, и благословени.

Са страхом је Тома своју руку у ребра твој живоносна Христe ставио, и у страху је, Спаситељу, дејство две твоје природе осетио, у теби сједињене а не сливене и поверовао је и казао: ти си Господ и величани Бог отаца наших, и благословени.

Недеља Антипасхе, на јутрењу, канон, песма 7.

У песмама величамо Христe твој светли и прсветли дан, и најсветију благодат, када си украшен врлинама дошао твојим ученицима.

Земна рука је дотакла ребра твоја и није изгорела од духовног огња божанског Бића, зато те величамо у песмама.

Тебе као Бога васкрслог из гроба Христe, не видесмо очима, али смо од срца са љубљу поверовали, зато те величамо у песмама.

Недеља Антипасхе, на јутрењу, канон, песма 9.

ПАСХА – ВРАТА У ВЕЧНОСТ

Христос васкрсе! У овом радосном поздраву присутна је сва суштина хришћанске вере. Васкрсење Господа нашег Исуса Христа јесте главни догађај у целој светској историји и у животу сваког хришћанина. Данас је дан нашег спасења. Спасења од чега? Данас смо спасени од смрти! Да, наше тело престаће да живи, али по васкрсењу, у Царству Небеском душа ће се обући у непропадљиво тело, у којем ће пребивати вечно. Хтели ми то или не, предодређени смо нашим Творцем на вечни живот.

Господ даје свима који верују у Њега обећање вечног живота. Дакле, ми ћемо се пре или касније обрести у Вечности. Примамљива перспектива. Само није сасвим јасно шта је то Вечност, по чему се разликује од уобичајеног времена? За нас је време кретање од прошлости, преко садашњости, у будућност. Прошлости више нема, садашњост је за нас неухватљива, тек што помислимо на њу, већ је постала прошлост, будућност још није наступила.

А Вечност? Могуће је предочити две варијанте њеног постојања.

Прва је одсуство времена. А шта је то време? Присетимо се како га меримо. Година одговара пуном окретању Земље око Сунца, а дан и ноћ окретању Земље око своје осе. Прекинуће се кретање, зауставиће се Земља и Сунце, и време ће се такође зауставити. Према томе, време је нераскидиво повезано са кретањем, оно „постоји” само захваљујући променама. Ако је Вечност одсуство времена, онда у њој не може бити никаквих

промена. Таква је гигантска фотографија на којој се апсолутно ништа не дешава.

Друга варијанта. Вечност је бесконачно трајање времена, није ограничена – као у земаљском животу – смрћу. Хиљаде, милиони година проведени тамо, у Царству „Оца светлости, у којег нема измене ни сенке промене” (Јк. 1, 17). И опет – никаквог мењања декорације.

Каква је Вечност која је припремљена хришћанину? „Ни у причи исказати, ни пером описати”, тако је могуће окарактерисати стање у којем ћемо се налазити. Божанствена вечност није нешто укочено, она је жива. То је онај „невечерњи дан”, она пуноћа бивствовања где нам предстоји живети блажено и радосно. Вечност већ постоји, и душом и телом. Али за наш ограничени ум она је засад ограничена: на почетку – Стварањем света, на крају – Страшним судом. Вечност је савлађивање времена, његово преображавање. Промене у овом преображеном времену биће могуће, не морамо се бојати да нећемо успети на земљи да достигнемо светост. За нас је главно – задати правилан вектор кретања. „Тамо дозрева оно што је било почето на земљи и у оном правцу у ком је било почето”, писао је Преподобни Јустин (Поповић).

„Закон живота је такав да уколико неко положи овде семе покајања, макар то било приликом последњег издах, тада већ неће погинути. Семе ово израшће и донети плод – вечно спасење. Уколико неко овде не положи семе покајања и пређе тамо са духом непокајане устрајности у свим гресима, тада ће и тамо у векове остати са тим истим духом, и плод од њега вавек ће жњети по роду његовом, Божије вечно одбацивање” (Свети Теофан Затворник).

Црква Христова је мост између времена и вечности, а празници Цркве су догађаји који нам одшкрињују врата у Вечност. Не за све, већ само за оног ко се свом душом погружава у празновани догађај. Када на Велики четвртак на недокучив начин делимо са апостолима Тајну вечеру, када на Пасху Христос васкрсава – то се није некада десило, већ се дешава данас.

Сваки пут, када се савршује Божанствена литургија, ми се причешћујемо Вечношћу, али не савршујемо сваки пут нешто поново. Ми само учествујемо у оном што је једном извршио Христос. Позвани смо на учешће у Његовој последњој вечери са ученицима, позвани смо да их следимо. Ова Трпеза Господња јесте врата Вечности, гозба Царства Небеског, светковање васкршње победе над временом, „вечна Пасха”. Причешћујући се Христом, постајемо причасни Вечности. Вечност неће бити потом, она је овде и сада и увек. Зато што је Господ рекао: „Ја сам с вама у све дане до свршетка века. Амин” (Мт. 28, 20).

Нарочито осећамо Вечност у пасхалној ноћи. У васкрслом Христу земаљски свет сусреће се са светом Небеским, и на нас пада одсјај Вечности. Све биће фокусира се у једној тачки, време ишчежава, узрастајући у Вечност.

Христос васкрсе! Ваистину васкрсе!

Превео са руског Горан Дабетић

Цон Бер

УМРЕЋУ СЕБИ КАКО БИХ ПОЧЕО ДА ЖИВИМ У ХРИСТУ

Беседа оца Цона Бера, професора на Универзитету у Абердину, која је забележена на Јутјуб каналу „Protecting Veil“, а коју доносимо пренесену у штампани формат

Смрт заиста показује сву апсурдност, узалудност и недостатност нашег постојања. Али, незамислива чињеница јесте то што нам је Христос показао да је Бог страдао као људско биће. То је толико непојмљиво да ми одузима сваку реч! Али мораћу о томе нешто рећи како бисмо дошли до саме сржи Православља.

Потребно је подсетити се да ученици нису до краја разумели ко је Христос пре страдања. Постоји само један тренутак када је Петар у Кесарији Филиповој исповедио да је Христос *Син Бога живог*. Тада је Христос рекао: *Ти си Петар, и на томе камену сазидаћу Цркву своју*, и још је рекао да мора отићи у Јерусалим да пострада, на шта му Петар каже: *Боже сачувај, Господе! То неће бити од тебе*, а Христос строго одговори: *Иди од мене, сатано* (Мт 16, 16–23). У овом разговору видимо да је један од ученика исповедио Христа као Бога, али није до краја разумео шта то значи будући да је желео да га спречи да не пострада. То се нарочито види код синоптика Матеја, Марка и Луке.

Приликом распећа ученици су се разбежали; када су видели празан гроб нису разумели зашто је празан, чак и када су се састали са Васкрелим Христом нису га препознали. Рекли су му: „Ко си ти? Ти си странац. Зар ниси чуо шта се догодило са Христом за ког смо мислили да ће нас избавити? Погинуо је... Отишли смо на гроб и видели да је празан. Немамо појма шта се догодило!“ Оног тренутка када је почео тумачити Писмо и преламати хлеб – препознали су га.

Распети Бог је разорио смрт својом смрћу. Он није пострадао само као човек, а васкрсао само као Бог и сам себе подигао из гроба. Ако је то истина, онда би то било велико дело за Њега, али не би ником другом помогло. На Васкрс певамо толико често да понекад и не обраћамо пажњу на речи: „Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи.“ Својом смрћу је смрт уништио! Да је победио смрт на било који други начин, какву бисмо ми корист имали од тога? Да нам се као Бог открио на било који други начин, шта би нам то значило?

Смрт је заједничка свим људима у свим културама и свим временима. Сви умиremo и то је тренутак који је у потпуности неизбежан. Није питање да ли ћу умрети, него једино како ће тај тренутак изгледати. Христос је показао да је Бог тиме што је победио смрт. На тај начин свако од нас може ући у нови живот. Од тог тренутка нико од нас није пасивна жртва судбине, већ смо постали активни извршиоци наше смрти. Не, наравно да нећу извршити самоубиство, већ ћу умрети себи – својим страстима, жељама, старом Адаму у себи – како бих почео да живим у Христу, за Христа и моје ближње. Оног момента кад положим свој живот почињем да живим животом који нам је Христос даровао.

Овај чин је питање моје слободе – желим да умрем себи. Моје постојање је сада утемељено у слободи. Бачен сам у свет, нико ме ништа није питао, а сада ми је дата прилика да своје постојање учврстим у животу и љубави који су дар самог Бога. То ћу наставити да радим све до тренутка док не умрем. У чину крштења сам у тајни умро себи, али се све време учим како то да радим, како да носим свој Крст. На крају сваког дана имам праксу да себе упитам: „Да ли сам данас добро умирао себи?“ Све што више учим да умирем свом егу, страстима и жељама, све чвршће могу да кажем: *У руке твоје предајем дух свој*.

Са друге стране, ако нисам научио како да умирем себи, већ и даље мислим да мој идентитет, моја вредност и част почивају у томе како ме други људи виде; ако се моје срце налази у мојој имовини, без сумње ће смрт бити веома болна, јер ће ме раставити од свега у чему сам себе проналазио. Додао бих само да су прикази пакла и чистишта, нарочито у Средњем веку, драматизација и визуализација бола који ће ми смрт нанети ако ми је срце везано за ствари овог света.

Када умрем свету и на самртном одру узвикнем: *У руке твоје предајем дух свој*, тог тренутка постајем мекана глина. У почетку је Бог створио човека од земље, али то је било веома далеко у прошлости. Међутим, када изговорим ове речи, онда постајем растопљена иловача у рукама Божијим и тада Он постаје главни лик који ме украшава животом.

Стога, срце Православља се заиста окреће око апсурдности овог света, дајући му нови живот. Другим речима, то значи утемељити се у Христу, постати жив човек, а у крајњем исходу значи видети себе као Божију творевину.

Са енглеског превео Лазар Марјановић

Александар Шмеман, протојереј

ОВО ЈЕ БЛАГОСЛОВЕНА СУБОТА

„...да би живот прогутао оно што је смртно” (2Кор. 5, 4)

Јутрење Велике суботе је један од врхунаца литургијског стваралаштва Православног Истока. У малој студији немогуће је описати и објаснити сву безграничну дубину и лепоту ове службе, у којој нас Црква приводи непосредном разумевању најрадосније тајне наше вере, оне тајне без које вера губи свој смисао, јер „ако Христос није васкрсао, узалудна је и вера наша” (1Кор. 15, 17). Ограничимо се зато и покушајмо макар да наговештајима укажемо шта Црква врши овом службом, у чему нас позива да учествујемо, шта нам објављује, какву неоспорну истину.

Велика субота је дан који сједињује Велики петак, то јест тајну Крста, страдања и смрти Спаситеља, са Светлим Васкрсењем – даном Његовог устанка из гроба, победе живота над смрћу. Многима је несхватљив смисао овог сједињења, као и сва неопходност и духовни значај овог средишњег дана. У свести већине верујућих „важни” су Велики петак и Васкрсење, Крст и Пасха. Али ова два дана остају у ствари разједињени. Постоји дан туге и постоји дан радости, они се смештају један поред другог и радост смењује тугу. Али, по учењу Цркве које је изражено у њеном литургијском предању, то није тако. Црква нас учи да је Христос „смрћу победио смрт”, то значи да је сама Његова смрт била спасоносна, да се у њој и кроз њу извршио тријумф победе над смрћу. Другим речима, да се још пре Васкрсења извршило нешто благодарећи чему се туга смрти није просто заменила радошћу Васкрсења, него се сама претворила у радост. И ево, Велика субота и јесте дан овог претварања, дан у којем се извршило ово израстање победе, још више, све то се стварно врши сваке године у овом задивљујућем јутрењу, у којем нам се то даје, делује у нама, постаје за нас спасавајућа и преображавајућа садашњост.

Када се окупљамо у цркви¹, тек што се завршио Велики петак. То је био дан када смо спомињали крсна страдања, смрт и погребене Спаситеља, а такође подизање на Њега све злобе света, Његово трпљење изругивања од стране људи, хуљења, исмевања, издајства – сав тријумф зла над добром... Све црквене службе подвлаче не само стварност ових страдања, али такође и сав ужас одбацивања Господа од стране света, распеће Бога од стране људи, које се ничим не може опрати. „Својима дође и своји га не прими-

ше...” И ево, на средини цркве уздиже се Плаштаница – слика свега овог – и страдања, и усамљености, и одбацивања и, на крају, смрти, као последње победе зла. „Положише ме у рову преисподњем, у сенци и сени смртној...”

Овај гроб, ова туга Великог петка је полазна тема Велике суботе. Она почиње као надгробна служба, као плач над мртвцем. После певања погребних тропара и полагањем кађења, свештенство прилази Плаштаници. Ми стојимо пред гробом Господњим и созерцавамо Његову смрт. Пева са 118. псалом и по сваком његовом стиху певају се посебне „похвале”, у којима се изражава ужас све твари пред смрћу Господа, састрадавање, жалост, туга. „О, планине и брда и људи мноштво! Заплачите и сви ридајте са мном. Бога ваше Мајке...” Али од самог почетка ове прве теме – жалости, ужаса и недоумице, додаје се друга, која звучи све снажније и снажније. Она је изражена, пре свега, у псалму 118. – „Блажени непорочни на путу, који ходи у закону Господњем...” Овај се псалом код нас пева само приликом погребене умрлих и зато звучи као погребни, али је у старини његово певање сачињавало централни део васкршњег бдења², и његов смисао није жалостан, већ радостан. То је један од најсавршенијих заноса љубави према Закону Божијем, а то значи према замисли Божијој о човеку у његовом животу. У држању овог закона, у знању његовом, у вечном удубљивању у њега јесте исконски живот човека. „На путу одредаба Твојих радујем се, као великом богатству...” Христос је образац савршеног држања овог закона, јер је сав живот Његов у испуњавању Очеве воље. Зато Црква од давнина разуме овај псалом као Христове речи о самом себи, особито као Његово обраћање Оцу из сени смртне: „Погледај, како љубим заповести Твоје, Господе... заузми се за дело моје, оживи ме и избави ме”.

Христос слободно прихвата смрт, из послушања – као чашу коју му је дао Отац. И почетак Његовог тријумфа, Његове победе управо је у овом послушању и смирењу до краја. Отац хоће ову смрт, Син је прихвата, и ово прихватање је вера у савршенство Очеве воље, у то да се у предавању Сина Јединороднога смрт испуњава као блага замисао Оца³.

У чему је овај замисао? На ово питање одговарају „похвале”, уметнуте између стихова псалма. Све јасније, све силније у тему плача ступа и све гласније звучи у њој друга тема – о смрти Спаситеља као силаску у ад и његовом разарању. Адом („шеолом”) се назива у Библији место где бораве мртви, то је царство безнађа и мрака и то је такође тврђава ђавола, јер тријумф у свету смрти, коју Бог није створио, јесте

тријумф греха и ђавола („грех је ушао у свет, и са грехом смрт”, Рим. 5, 12). Смрт је царовала у свету од Адама... (5, 14), и сав свет је постао њено царство, осуђен је на пропадање, распаѓање и увенуће. Зато је смрт последњи непријатељ (1 Кор. 15, 26), и Син Божији је дошао да разруши њену власт. У овом сусрету са смрћу лицем у лице био је смисао тог часа о којем је Христос говорио: „Ја сам дошао за овај час” (Јн. 12, 27).

И ево, Син Божији се сам спушта у смрт, окушава смрт. У предању, код отаца Цркве, овај моменат се увек описује као нека врста двобоја. Ова смрт треба да буде или последњи и најстрашнији тријумф ђавола, или његов одлучујући пораз. Споља тријумфују смрт и зло: Праведника предају на Крст, Он умире, остављен од свих, од понижавајуће смрти. Он окуша „ад”. Али и у овоме је сав смисао смрти Христове – Онај ко умире на Крсту има Живот у себи, то јест има живот не као дар споља, већ као своју суштину, јер је Он сам – Живот и извор свецелог живота. „У Њему беше живот, и живот беше светлост човека”. Умире човек Исус, али је овај човек – Син Божији. Као човек, Он може реално окусити смрт, али у Његовом додиру са смрћу, у царство смрти ступа сам Бог, Живот и извор живота. У овоме је јединственост, ни са чим измерив значај смрти Христове: у њој умирући човек јесте Бог, или, тачније, Богочовек. Бог је „Свети Бесмртни” и само у „неизмењеном, несливеном, нераскидивом и неразделивом” сједињењу Бога и човека у Христу човечанску смрт може окусити Бог и њу изнутра разрушити и победити. „Смрћу смрт разруши...” Бог је усхтео спасење човека не актом своје свемоћи, не изван („или мислиш да не могу умолити сада Оца Свога да ми пошаље више од дванаест легиона анђела?” Мт. 26, 53), не као насиље, макар било и спасоносно, већ у овој љубави, слободи и вољном предавању себе Богу, за које је Он створио човека. Зато спасење

врши Бог у сједињењу са човеком, у Богочовеку Исусу Христу. У Њему човек обнавља послушање, љубав, пуноћу самодавања Богу, што је било изгубљено у греху. У Њему су проживљени сво зло, сви греси, све издаје човека: „Он беше мучен за наше грехе...” „Он узе на Себе наше немоћи и понесе наше болести...” И како би то спасење, то обнављање „лика неизрециве Славе”, каквим је био створен човек, било потпуно, било је потребно да смрт не буде просто уништена од Бога, него и проживљена и разрушена, побеђена изнутра, да би очигледно било показано да је она „жалац греха” и да тај жалац буде разрушен и уништен од стране човека. „Јер, као што је смрт кроз човека, тако је кроз човека и васкрсење мртвих” (1 Кор. 15, 21). Христос прихвата смрт, слободно се препушта смрти; о свом животу говори: „Нико га не одузима од мене, него га ја сам предајем” (Јн. 10, 18). И не предаје га без борбе: „и поче се ужасавати и туговати...” Овде се испуњава савршена мера Његовог послушања, Његовог самодавања, овде се разрушава, пре свега, морална основа смрти, као „жаоке греха”. Христос стварно и до краја живи Божанским животом, Богом, као Животом, и ево овај Живот побеђује смрт, руши је, јер смрт је јесте одбијање Живота, недостатак Живота, распад постојања, које се откида од јединог извора Живота... У смрти Христовој, зато што је она сама нешто друго – савршено послушање, савршена љубав, савршено предавање себе Богу („Оче, у руке Твоје предајем дух Мој...”, Лк. 23, 46) – дешава се смрт саме смрти: „смртију смрт поправ”.

Ево шта значи Христов силазак у ад, ево зашто сама смрт Христова постаје Његов тријумф и ево зашто тај тријумф почиње све јасније да звучи, све светлије да сија у нашем стајању пред Христовим гробом. „Животе, како умиреш? Како и у гробу обитаваш? Рушиш смрти царство...” – „Животе, у гробу положи Христа и смрћу

Твојом погуби смрт...” – „О, радости ове! О, многе сладоности! Који и ад испунио јеси, у мрачне дане светлошћу засијав”. Живот улази у царство смрти. Божанствена светлост сија у страшном мраку. Али то такође значи да Он сија свима који се тамо налазе. Христос умире за све, као што је грехе и немоћи свих узео на себе. Силазак у ад је сусрет са смрћу свих. „Ти сиђе на земљу да би спасао Адама, и не нађе га на земљи, у трагањима за њим сиђе чак до ада...”

Туга и радост као да се боре једна с другом, и ево радост почиње да побеђује. Окончане су статије. И први пут свечано и победнички разлеже се васкрсна песма. То су тропари на непорочне – то је први зрак долазећег васкрсења: „Анђелски сабор задиви се, гледајући те присаједињеног мртвима, али Ти, Спаситељу, разори смртну тврђаву и са собом подиже Адама и од ада све ослободи”. И кроз мироносице онај исти Анђео обавештава нас у овом певању: „Ридања време преста! Не плачите!..”

Овај зрак светлости разгорева се све силније и силније. Он гласи у канону „Таласом морским” – једном од најлепших дела православне химнографије, и у последњој, деветој песми – разрешава се тријумфалним позивом: „Не ридај нада мном, Мати, гледајући у гроб... Устаћу и прославићу се...” – „Нека се радује сва твар, нека се веселе сви земнородни, врагу се плени ад, нека се сусрећу жене са миром, све рођене од Адама и Еве избавља, и у трећи дан васкрсну...”

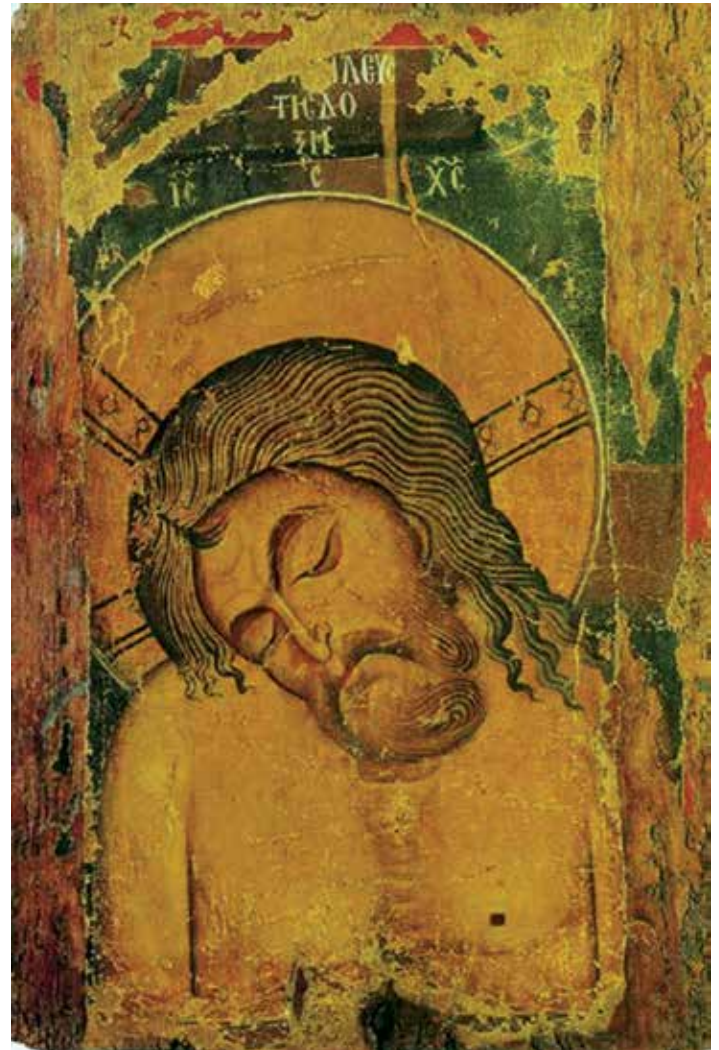
„И у трећи дан васкрсну...” Одсад пасхална радост почиње собом да испуњава службу. Стојимо код гроба, али то је живоносни гроб, у њему се упокојио Живот, у њему се завршава ново стварање, у њему изнова – у седмом дану, у дану упокојења одмара Творац. „Усну живот, и ад дрхти”, певамо у „стихири на хвалите” и созерцавамо ову благословену суботу, овај радосни победни спокој Онога који нам враћа живот... „Приђите, угледајмо наш живот, који у гробу лежи...”. И, на крају, ове задивљујуће речи: „Данашњи дан тајно предсказа велики Мојсије, говорећи: и благослови Бог дан семи, јер је то благословена субота, то је упокојења дан, у који одмори од свих дела својих Јединородни Син Божији...”

Сада идемо у литију, носећи Плаштаницу. Ово више није погребна литија⁴. То Син Божији – „Свети Крепки, Свети Бесмртни” савршава победни ход у царство смрти, оглашавајући „свима рођеним од Адама”, то јест свим умрлима, радост долазећег васкрсења. „Из ноћи јутарње”. Он оглашава свима да ће „васкрснути мртви и устаће они који су у гробовима и обрадоваће се сви земнородни...”

Изнова улазимо у цркву. Сада већ знамо тајну смрти Христове, као умртвљивања смрти. Ад се разара, ад дрхти. Али сада у службу ступа нова, последња тема – васкрсење. Разрушена је смрт, и раздељује се пророштво о новом животу, о обнављању, о васкрсењу, о повратку живота. Субота – дан седми – завршава собом целу историју спасења, као разарање силе зла. Али иза суботе наступа нови дан новог стварања – дан први.

Тема васкрсења почиње од прокимена: „Васкрсни, Господе, помози нам и избави нас...” Чита се 37. глава Књиге пророка Језекиља, оно задивљујуће пророчанство о костима. Њих је било бесконачно много, и биле су „веома суве”. То је смрт, која тријумфује у свету, у којем је све припремљено за смрт, то је човечанство осуђено на смрт. Али Бог говори пророку да ова осуда

није последња судбина човечанства. Суве кости чују реч Господњу. Мртви оживеше. „Овако говори Господ Бог: од четири ветра долази дух, и дунуће на ове убијене, и оживеће...” – „Ево, Ја отварам гробове ваше и изводим вас, народе мој, из гробова ваших... и улази у вас дух мој, и оживећете...”

Изнова, у другом прокимену исти призив, иста молба: „Васкрсни, Господе, Боже мој, нека се вазнесе рука Твоја, не заборави убоге Твоје до краја...” Али како се то десило? На ово питање одговара друго читање – из посланица Коринћанима и Галатима апостола Павла (1Кор. 5, 6–8; Гал. 3, 13–14). Мало квасца ускваси цело тесто. Христос – наша Пасха – јесте квасац васкрсења свих. Као што Његова смрт разруши силу смрти свих, тако је и Његово васкрсење залог васкрсења свих. Крштени у Његову смрт сједињујемо се са Његовим животом, примамо Његов Дух, ми смо тело Његово, имамо храну бесмртности... Његово васкрсење васкрсава нас.

И већ сасвим на пасхални начин гласе стихови алилујара: „Нека васкрсне Бог и расточе се непријатељи Његови... Као што ишчежава дим, нека ишчезну...”

Пророчанства су окончана. Али то је још увек само пророчанство. Ми смо још у Великој суботи, код живоносног гроба, и потребно нам је да доживимо цео овај дан, пре него што у пасхалној ноћи зачујемо: „Христос васкрсе”. И јутрење се не окончава васкршњим Јеванђељем, већ изнова причом о запечаћеном гробу. Али овде се открива последњи смисао, даје се последње откровење о овом „средњем дану” између Крста и Пасхе. Христос васкрсе, и Његово васкрсење ћемо празнова-

ти у пасхалној ноћи. Али за нас, у овом свету живих, наступила је са Христом и заправо кроз цео наш живот наставља се Велика субота. Она се наставља и за упокојене. Ми чекамо Васкрсење мртвих и живот будућег века. Знамо и верујемо да је Христовом смрћу разрушен „жалац смрти“, и смрт је престала да буде безнадежан крај, распад и раздвајање заувек. Од васкрслог Христа, од Његовог живота, који засија из гроба, ми се све време „испуњавамо Његовим вечним животом, наслађујемо се правом Његовом храном“. У животу Цркве, у тајнама, у заједници љубави, у причешћу Духом Светим већ смо причасни вечном животу и созерцавамо радост Божијег Царства. Живимо овим продорима у Царство васкрсења... Ипак смо још овде и предстоји нам умирање и прихватање смрти – то је рођење кроз смрт у „царство будућег века“. Ми чекамо са вером, надом и љубављу. Ово очекивање, ова упућеност на долазеће васкрсење, на живот будућег века, ова радосна увереност, да је наш исконски живот „скривен са Христом у Богу“ – све то и јесте наше стање у овом свету и у том смислу наш живот сада јесте живот у Великој суботи... „Усну живот“, али ево и ми смо, говори апостол Павле, „умрли, и живот наш је скривен са Христом у Богу..." (Кол. 3, 3–4). Све у овом свету постепено постаје прозрано за светлост која сија отуда, све јасније, што „пролази обличје овог света"... што је „једино потребно“ – тамо, у непропадљивом животу са Христом.

Сваке године на Велику суботу, после описаног јутрења, после овог радосног сазнавања о смрти Христовој – победе над смрћу, после открочења о живоносном гробу, чекамо пасхалну ноћ и пуноту пасхалне радости. Знамо да она наступа, али како споро протичу сати, како нараста у нама узбуђење и очекивање! И тако би требало да буде увек у животу верујућег, јер пролази наш живот, на крају крајева, осмишљен овом радосном, овом белом тишином Велике суботе, овим нарастањем у њој Пасхе Христове и вечерњег дана Царства Његовог.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Сада се ово јутрење обично врши увече, то јест на Велики петак. Устав прописује њено вршење у „седми“ час, то јест у час поноћи.

² Сада су од њега сучувани у нашој васкршњој свеноћној служби такозвани „тропари о непорочним“ – „Анђелски сабор задиви се“, итд.

³ Зато је псалам 118. од давнина био васкршњи псалам и управо у таквом својству чита се на погребњу верујућих – то јест „за Христа умрлих“. То јесте вечно потврђивање тога да је у Христу смрт престала да буде бесмислица, већ је осмишљена и јесте пут ка победи над смрћу.

⁴ Као што неправилно мисле многи, називајући ову службу погребњем. На литургички начин погребње је вечерња Великог петка и изношење Плаштанице.

СВЕТОГЕОРГИЈЕВСКА ХИМНОГРАФИЈА

Дошло је право и светло пролеће, и цела творевина се обнавља, побожном спознајом Христа животодавца, тако је јасно обасјаног срца страдалац Господњи победио демона грабљивог.

За Цара векова си војевао премудри, и све навале безбожника си оборио, Георгије трипут блажени, и постао си одлучан страдалник, благодаћу од Бога теби даној чудотворче, зато се моли за спасење свих нас.

Ти дајеш реке исцељења свима који ти притичу, Георгије трипут блажени, ти си и помоћник и душама и телу свима, који са вером долазе твојој заштити, дични мучениче Исусов, украсе страдалника.

Георгије, војниче великога Цара, радуј се и весели се, јер си Богу угоднио; за себе ништа ниси марио, и зато си вечни живто на небесима примио; твоје тело сваку болест од људи одгони, јер Христос којега си заволео, он те је блажени светитељу прославио.

Стихире на малој вечерњи, на Господи возвах, глас 1.

Народи славе псалмима и песмама твој славни спомен Георгије, јер си Богом украшен заблестао славом и благодаћу светлосан, зато су сада разигране војске ангела, а мученици са апостолима хвале твоје подвиге, мучења и страдања; па сви певају о Спаситељу Христу Богу нашем који те је прославио; њега моли да спасе и просветли душе наше.

Сав наоружан Христом пронашао си Георгије оне који те нису тражили, и ти за Христа као огњем запаљен, наругао си се боговима гордых и њиној безбожној свирепости; тада си заратио за цара мога Христа, па си овако узвикнуо безаконцима: ни звери, ни точак за мучење, ни било која друга мука, не могу мене никада одвојити од љубави ка Христу моме; њега моли да спасе и просветли душе наше.

Ниси марио за многобројне судове, за разне муке и за страшна оружја венценосни Георгије, него си за праву веру мученички живот завршио; зато твој пресветли спомен песмама као цветовима овенчавамо, и са вером твоје свете мошти целивамо; но пошто пред престолом Владике Христа Бога нашега стојиш, не престај да га молиш, да спасе и просвети душе наше.

Похвалимо братијо душом славног мученика Георгија, чврстог у трпљењу као разумни дијамант, за Христа душом запаљеног; јер су му патње спремали, и муке и разна мучења смишљали, да би му тело по природи трошно изнурили; али је он вољом савладао природу, и више је заволео насилну смрт, само да би прешао ка жељеном Христу Богу и Спаситељу душа наших.

На великој вечерњи, стиховње стихире, глас 4.

Лариса Маршева, Константин Цирељчук

НЕКА УТИХНЕ СВАКО ТЕЛО

У Велику суботу на Литургији Светог Василија Великог уместо Херувимске песме пева се химна „Да молчит всјакаја плот...” Предлажемо богословско-филолошки коментар овог песмопевања

Порекло ове химне је византијско или јерусалимско, тешко је тачно рећи. Она се пева на Евхаристији Велике и Преблагословене суботе – прве Пасхалне Литургије, која се на почетку служила у суботу увече, уочи Пасхалне ноћи¹.

Црквенословенски текст песмопевања Велике суботе гласи:

„Да молчит всякая плотъ человека, и да стоит со страхом и трепетом, и ничтоже земное в себе да помышляет: Царь бо царствующих и Господь господствующих приходит заклатися и датися в снедь верным.

Предходят же Сему лица Ангельстии со всяким Началом и Властию, многоочитии Херувими, и шестокрилатии Серафими, лица закрывающе, и вопиюще песнь: аллилуиа, аллилуиа, аллилуиа”².

Грчки оригинал је овакав:

„Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία, καὶ στήτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου, καὶ μηδὲν γήινον ἐν ἑαυτῇ λογίζεσθω· ὁ γὰρ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, προσέρχεται σφαγιασθῆναι, καὶ δοθῆναι εἰς βρῶσιν τοῖς πιστοῖς.

Προηγούνται δὲ τούτου, οἱ χοροὶ τῶν Ἀγγέλων, μετὰ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, τὰ πολυόμματα Χερουβίμ, καὶ τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφίμ, τὰς ὄψεις καλύπτοντα, καὶ βοῶντα τὸν ὕμνον· Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα”³.

Међу многобројним преводима овог химнографског текста постоји верзија О. А. Седакове: „Нека утихне свако тело човечије и нека стоји са стра-

хом и трепетом и ни о чему земном у себи нека не помишља: јер Цар над царевима и Господар над господарима иде на заклање да би себе дао као храну за верне.

Претходе му чинови Анђела са свим Началима и Властима; многооки Херувими и шестокрили Серафими, заклањајући лица своја и певајући песму: Алилуја, алилуја, алилуја”⁴.

Приметно је да се ово песмопевање дели на два дела. То је условљено особеностима извођења химне на Божанственој Литургији. Химна се пева уместо Херувимске песме: први део – пре помена на амвону, други – после њега.

Нека све ћути

На почетку химне сва твар, све земаљско се позива на ћутање. Грчко „Σιγησάτω” – призив да се тихује, замукне, ућути у светом трепету⁵.

У савременом темпу живота тишина и спокојство су тешко достижни. Чини се да је практично немогуће доспети до спољашњег и унутрашњег ћутања.

„Али била би грешка уобразити да можемо почети од највише тачке, од тиховања срца и ума. Мора се почети од ћутања језика, тиховања тела – то јест треба да се учимо да мирујемо, да попустимо напетост, не упадајући у маштарије и ослабљеност”⁶, саветује митрополит Антоније Сурошки.

На ћутање се позива „всякая плотъ человека”. Грчко „ἡ σὰρξ” означава:

1. тело;
2. тело, супротстављеност духу, телесно, смртно начело у човеку;
3. човек као телесна суштина⁷.

А „βροτεῖος (βροτός)” – „смртни, човечији”⁸. Тако плеоназам постаје особит метод: указује на ћутање свега што није небеско у људској природи. У човеку треба да умукне све телесно, које не да духу да се уздигне ка Богу.

Ни о чему не помишљај

Људи, који стоје на Литургији не треба да помишљају ни о чему земаљском: „ничтоже земное в себе да помышляет”.

У црквенословенском језику изостаје двојно одрицање. Оно се овде подразумева: нека ништа земаљско у себи не помишља.

Ради истинског учешћа у Евхаристији треба одложити све земаљске бриге. О овоме се пева у Херувимској песми: „сваку сада бригу одложимо”. Наведени призови говоре о томе да се „они који учествују у Евхаристији, одбавивши све животне бриге, припреме за примање – кроз свето причешће – самог Господа”⁹.

У тиховању треба да утихну све мисли и осећања. То је катарза кроз коју је неопходно да прође онај који жели да постане причасник Христовог Тела и Крви.

Жртва Цара и Господа

Умирити тело и мисли важан је корак за примање Оног који „долази да буде заклан и дат као храна вернима”. Он и јесте „Јагње Божије, које узима на себе грех света” (Јн. 1, 29). Христос се приближава сваком човеку да би умро за њега.

Црквенословенско „заклатися” преноси грчко „σφαγιασθήναι” – „приносити себе на жртву”¹⁰. Жртвени карактер Божанствене Литургије јесте један од централних аспеката учења Православне Цркве о Евхаристији.

Христос добровољно предаје себе као храну вернима. Али не можемо заборавити на апостолску опомену: „Али човек нека испитује себе, и тако од хлеба нека једе и од чаше нека пије. Јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије, не разликујући Тела Господњег” (1 Кор. 11, 28–29).

Тријумфална поворка

Велики вход на Божанственој Литургији има сложену историју. Једни сматрају да је овај део Евхаристије заменио првобитну процесију верних уочи анафоре, други тврде: Велики вход се развио из неког приношења верних¹¹.

Постепено се Велики вход испуњава особитим духовним смислом: током њега дешава се тријумфална процесија Господа Исуса Христа у окружењу анђела и арханђела. Свети Симеон Солунски пише: „Савршава се и други велики вход, који по себи знаменује Други и славни долазак Христов са Неба. Ево због чега се овај вход врши са највећом свечаношћу, ради светлости оне славе Господње, са којом ће Он тада доћи”¹².

Свечаном входу Христа „предходе лица анђелска”. Набрајају се Начала, Силе, Херувими и Серафими – посебни чинови небеске јерархије.

Херувими се називају „многоочитими”, то јест мно-

гоким, свевидећим¹³, а Серафими. „шестокрили”¹⁴. Ове карактеристике постоје у Светом Писму.

Пророк Језекељ, приповедајући о свом виђењу, подробно, колико је то могуће речима, описује Херувиме. Сви су имали огроман број очију: „И бијаху им наплати пуну очију унаоколо у сва четири” (Јез. 1, 18). То је важан источни симбол особитог знања, мисије ових небеских чинова.

Серафими су описани код пророка Исаије: „Код сваког од њих по шест крила: двома сваки заклањаше лице своје, и двома заклањаше ноге своје, и двома леташе” (Ис. 6, 2). У анафори Светог Василија Великог, која се врши у Велику суботу, спомиње се овај опис. Тако се већ на Великом входу верници припремају за централни део Литургије – освећење Светих Дарова.

Небески чинови око Небеског Цара окружују га налик копљеносцима-телохранитељима. Верници, одлажући свако кретање тела све до тишине помисли, могу созерцавати ову тијумфалну процесију и приближити се Господу над господарима.

Велика и Преблагословена субота је време тишине и ћутања. Само у таквом душевном стању можемо се дотаћи тајне Васкрсења Христовог.

Евхаристијска химна „Да молчит всякая плоть” кроз векове доноси призив да одложимо све земаљско, умиримо своје мисли и припремимо се за сусрет са Васкрслим Спаситељем.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Тафт Р. Великий вход: история перенесения даров и других преданафоральных чин. Омск, 2011. С. 136–137.

² Триодъ Постная. М., 2002. Л. 502.

³ ΤΡΙΩΔΙΟΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ // <https://glt.goarch.org/texts/Tri/t00.html>.

⁴ Седакова О. А. Марины слезы. Комментарии к православному богослужению. Поэтика литургических песнопений. М., 2017. С. 127.

⁵ Liddell H. G., Scott. R. Greek-English Lexicon. Oxford, 1996. P. 1596.

⁶ Антоний Сурожский, митрополит. Учительсь молиться.

⁷ Седакова О. А. Словарь трудных слов из богослужения. Церковнославяно-русские паронимы. М., 2008. С. 243–244.

⁸ Liddell H. G., Scott. R. Greek-English Lexicon. P. 331.

⁹ Успенский Н. Д. Византийская литургия: историко-литургическое исследование. Анафора: опыт историко-литургического анализа. М., 2006. С. 181.

¹⁰ Liddell H. G., Scott. R. Greek-English Lexicon. P. 1738.

¹¹ Тафт Р. Великий вход: история перенесения даров и других преданафоральных чин. С. 56–57.

¹² Симеон Солунский, святитель. Премудрость нашего спасения. М., 2010. С. 153–154.

¹³ Словарь русского языка XI–XVII веков. Вып. 9. М., 1982. С. 211.

¹⁴ Liddell H. G., Scott. R. Greek-English Lexicon. P. 586.

Протођакон професор др Златко Матић

БЕЗ ГОСПОДЊЕГ (ДАНА) НЕ МОЖЕМО

У Старој крагујевачкој цркви Силасака Светог Духа на апостоле 9. фебруара 2023. године протођакон др Златко Матић, професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду и Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, одржао је предавање о Недељном дану (*Sine dominico non possumus*) коме су присуствовали Његово преосвеиштенство Епископ шумадијски Господин Јован, презвитери и ђакони Епархије, ученици крагујевачке Богословије и значајан број верног народа. Текст у „Каленићу“ приређен је на основу аутографа предавача

Будући да Црква не постоји без теологије, сви смо позвани да промишљамо наше централне животне теме, да заједно радимо на јединству теорије и праксе, јер, према речима Светог Иринеја Лионског, наша вера потиче из Евхаристије и испитује се и потврђује евхаристијски и на Евхаристији. Црква без теологије временом постаје све сиромашнија и чула јој слабе, пре свега чуло вида и говора, јер лоше сагледава реалност и не може да се изрази; али и теологија без Цркве раствара се у произвољност, у слободне стрелце и индивидуалне, а не

ња није обичан дан, није наш дан, није дан људски, него Дан Господњи. Од најранијих времена Цркве, уместо шабата, први хришћани, иако Јудеји, славе дан после суботе, први дан у недељи, као свој дан, дан који је Христос својим васкрсењем учинио и својим и нашим. Најстарији запис налазимо у Дап 20, 7–12: „А у први дан недеље, кад се сабраше ученици да ломе хлеб, говораше им Павле, јер хтеде сутрадан да пође, и протеже беседу до поноћи. И беху многе свеће у горњој соби где се бејасмо сабрали. /младић Евтих пада са прозора трећег спрата, Павле га подиже/ Онда изиђе горе, и преломивши хлеб окуси (причести се), и дуго говораше до саме зоре, и тако отиде.“ Двадесетак година после Христовог васкрсења и вазнесења, дакле, тај дан је познат као први дан недеље, да бисмо га као Дан Господњи нашли у Откривењу Јовановом, где читамо да је апостол био „у Духу, у Дан Господњи“ (ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ Отк 1, 10). Управо тај и такав дан у наше време је у кризи, како од оних којима тај дан не значи ништа (па се тог дана организују свакојаке акције: спорт, лов, такмичења ученика основних и средњих школа, колоквијуми и испити на универзитетима), тако и често, од нас самих (који га тек формално и скоро законски обележавамо).

Филолошке претпоставке

Много је именовања овог светог дана у различитим савременим језицима, у зависности од порекла речи која је у основи. Летимична анализа тих термина може нам бити од користи за даљи рад. На грчком се тај дан зове Κυριακῇ (краћа верзија изворног ἡ Κυριακῇ ἡμέρα), од κυριακῇ, женског рода придева κυριακός (Господњи), од Κύριος (Господ). Занимљиво је да исту основу носе коптски, старогрузијски и старојерменски називи за недељу. На латинском се каже Dominica (поново је у основи Dominus, дакле Господ). Из латинске речи следи италијанска Domenica, шпанска и португалска Domingo, француска Dimanche, румунска Duminică, чак и ирски Domhnach). Друга група назива за наш дан потиче од именовања дана Сунца (dies Solis), које се одржало у германским језицима (нпр. енглески Sunday, немачки Sonntag, холандски Zondag, као и у скандинавском крилу германских језика: дански и норвешки идентично Søndag, шведски Söndag, исландски Sunnudag). Као реткост и предивно сведочанство стоји, наравно, руска реч Воскресење, која долази из старословенског въскрѣсѣніе, въскрѣшение. Наша реч, као у свим словенским језицима, осим у руском, потиче од старословенског недѣля. Одатле имамо српски недеља, украјински Неділя, белоруски Нядзеля, бугарски Неделя, пољски Niedziela, словачки Nedeľa, чешки Neděle. Овај корен, повезан са идејом о дану када се не дела, не ради, довео

црквене мислиоце и теоретичаре. Зато треба сви заједно да покажемо да су свештенослужитељи, богослови и верни народ на истом задатку: на изградњи здравог Тела Христовог.

Увод

Тема мог вечерашњег излагања изабрана је и осмишљена тако да укаже на средишњи моменат наше вере, на Литургију, у оном суштинском аспектима њеног бића, који се најдубље тиче заједнице (киноније). Литургија није обред или култ, није чак ни обична молитва, она је **догађај заједничарења**, сусрета и реалног, опипљивог, телесног виђења и загрљаја људи који се воле. Да би се тај сусрет догодио, морамо се наћи на истом месту у исто време. Црква је сабрање носилаца четири есхатолошке службе (епископ, свештеници, ђакони и народ) *на једно место* (у Цркви), тако да су сви сабрани око једног првог (епископа), ради једног циља – ради Литургије Евхаристије (заједничког дела благодарења Оцу за већ даровани нам живот у изобиљу), али све то у један одређени дан.

Дан Господњи у кризи

Нас вечерас посебно интересује ово последње одређење: сусрет у конкретан дан. Тај моменат окупља-

је, под утицајем Запада, до закључка да је то дан одмора (починка), или нерадан дан. Ово треба појаснити, јер је извор неспоразума: У касној средњевековној иконографији РКЦ почео је да се јавља мотив Свете Недеље, као нерадног дана, који се никако не сме прекршити. Греси рада недељом, наиме, обнављају муке Исусове. Настаје

„Христос недеље“¹. Сматра се да је појава ових приказа (централна Европа, северна Италија) уследила након црне смрти, епидемије куге, која је достигла врхунац у Европи 1348–1350. После куге, Католичка црква је прогласила још много Дана обавеза. То су били дани када је требало да сви људи иду на мису и да се уздржавају од оних дела и послова који ометају богослужење (зато су на фрескама насликани сви недељом „забрањени“ алати: косе, виле, грабуље, српови, чекићи, наковњи, мотике, лопате, јармови, трговачке ваге...). Ови прикази Христа имали су за циљ да дају живописно упозорење онима који су радили у данима обавезе да својим поступцима поново разапињу Христа (страдални Христос Голготе поново је мучен поменути алатима) и да неће ући у Рај. Морају се верници посветити души, молитви, медитацији и добрим делима. Особито је било забрањено правити славља тог дана (насликане су грешнице – жене које играју), превише одмарати или имати сексуални однос. Овај екскурс сам направио да бисмо видели колико је та пракса присутна и код нас. Сви пароси се суочавају са питањима: да ли се данас ради, шта не сме да се ради о ком празнику, шта се не узима у руке ког дана, кад се „не ваља“ штрикати, хеклати, шити итд, када се сме на

њиву и још много примера. Указујем на порекло такве етике, која је индивидуалистичка и утилитаристичка, то није православни начин посматрања.

Очигледно је, мислим, кроз примере именовања хришћанског дана да су се људи на различите начине трудили да означе овај дан као **нешто посебно**. Као што рекох, у хришћанској традицији то није обичан дан, није наш дан, није дан људски, него Дан Господњи. Тај дан бежи из класичног бројања и обичног рачунања времена. Тај дан као да не жели да уђе у кружни, циклични ток, у про-ток, у рутину пролазности, нити хоће да га време (**хронос**) једе и поједе, као што иначе ради са свиме што му се нађе на путу (упоређи слику Giovanni Francesco Romanelli, Padre Tempo, XVII век, Национални музеј, Варшава). Баш као што простор у коме се окупљамо није више храм, него постаје црква, тако и време у које се сабирамо није више време које нас растаче и једе, него које нас исцељује, спасава, погодно време, право време: **каирос**! Њега треба зграбити, док не прође, јер је брз, пун крила, носи вагу (равнотежни положај, трен), јер кад вам утекне, никада се више не враћа, прође и више не дође.

Мученици и Дан Господњи

Да бих указао на то колико је тај дан био битан нашим хришћанским прецима и шта је за њих представљао, повешћу вас мисаоно у северну Африку, у годину 304. Римском империјом већ више од годину дана, након 40 година мира, бесне најокрутнији, систематски и универзални Диоклецијанови прогони хришћана. Издато је неколико едикта, којима се тражи уништење црква, забрана хришћанских окупљања, одузимање светих списа, хапшење епископа и смртна казна за неприношење жртава императору као цару и богу. У старом граду Авитини, на неких 80 километара од Картагине, данашњи локалитет Chouchoud el-Batin у Тунису, гонитељи су похапсили око 50 хришћана док су прослављали dominicum. У сачуваним на латинском језику Актима авитинских мученика, користи се управо тај израз – **dominicum**. Шта значи та латинска реч?

Dominicum је средњи род придева dominicus (Dominicus: Dominus + -icus), где Dominus, рекли смо, значи исто што и грчка реч Κύριος, Господ. За рану Цркву и за читав Нови Завет Κύριος првенствено значи васкрсли Господ. Dominicus је оно што је од Господа, што припада Господу, оно што је Господње. Тако најпре имамо Dominicus dies, дакле, дан Господњи, или Господов, па Dominica cena, Господња вечера, Oratio Dominica, молитва Господња... Погледајмо и ова занимљива сведочанства о значењима речи dominicum код светих отаца. Свети Јероним у Chronicon, каже: In Antiochia Dominicum, quod vocatur Aureum, ædificari cœptum, односно: „У Антиохији цркву, коју зову Златна, почели су да зидају“. Кипријан, надаље, има два значења у истој мисли: Locuples et dives es, et Dominicum celebrare to credis, quae corbonam non respicis? quae in Dominicum sine sacrificio venis; quae artem de sacrificio, quod pauper obtulit, sumis? „Богати и имућни, верујете да исправно славите недељу (Литургију), а не поштујете принос, у цркву (на Литургију) долазите без жртве и узимате део жртве коју је сиромаш принео?“ Очигледно, само летимични поглед на ове цитате довољан је да схватимо како вишезначна реч **dominicum** указује на

недељу, литургију, евхаристијски принос и цркву у којој се хришћани као Црква сабирају.

Вратимо се сада Авитинским мученицима. Они ће нам рећи шта је првенствено за њих, непосредно пред страдање, значио dominicum. Штавише, они ће нам то посведочити животима. Изведени су пред судије и мучитеље, испитивани су за Писма и друге ствари, али за једно су се гонитеље посебно интересовали. Један од иследника (проконзул Анулин), према Актима авитинских мученика, наиме, каже да га не интересује да ли су они хришћани или не, него их конкретно пита да ли су учествовали у слављењу dominicum-a. Баш то окупљање хришћана било је особито забрањено. У име свих, један чтец, Емерит, изрекао је чувену реченицу: „Sine dominico non possumus“, „Без Господњег не можемо“. Само то, без додатка или појашњења. Фраза звучи незавршена. Шта не можемо без Господњег?

Можда нам овај део списка може помоћи.

На питање шта су радили када су били ухваћени, мученици одговарају:

Dominicum cum fratribus celebravi. Славио сам Dominicum (недељу) са својом браћом.

Et iterum Sine Dominico esse non possumus. И опет, без Доминикума не можемо бити (постојати).

А на питање проконзула:

Si in Collecta fuisti ? Да ли си био на сабрању?

Одговара:

Quasi Christianus sine Dominico esse possit, aut Dominicum sine Christianis celebrari. An nescis, Satana, in Dominico Christianum, in Christiano Dominicum constitutum? Као да може постојати хришћанин без Dominicum-a, или да се Dominicum може славити без хришћана. Зар не знаш, сатано, да је у Dominicum-у хришћанин и у хришћанину Dominicum установљен?

Et post alia: А затим други (одговара):

Ego devota mente celebravi Dominicum, Collectam cum fratribus feci, quia Christianus sum. Недељу сам прославио духом вере, сабрао сам се са својом браћом, јер сам хришћанин.

Haec ibi Felix Martyr. Saturninus autem cum rogaretur ab eodem Proconsule Anulino his verbis: Ово је мученик Феликс. Али када је Сатурнина упитао исти проконзул Анулин овим речима:

Tu Saturnine interfuisti? Јеси ли и ти, Сатурнине, присуствовао?

Respondit Saturninus : Одговори Сатурнин:

Christianus sum. Хришћанин сам.

Ait ille : Рече овај:

Non a te quaero hoc; sed utrum egeris Dominicum? Не питам те то, него да ли си био, чинио, учествовао Dominicum?

Cui respondit Saturninus : Одговори му Сатурнин:

Egi Dominicum, qui Salvator est Christus – Јесам учествовао (учинио) dominicum који је Спаситељ Христос.

Има и рукопис: Egi Dominicum, quia Salvator est Christus – Јесам учествовао (учинио) dominicum јер је Спаситељ Христос.

Није кључна разлика, јер је dominicum очигледно социологијска категорија. Тиче се спасења!

Дакле, „Без Господњег не можемо“. Не можемо живети, ништа радити, постојати? Све то! „Без мене не можете чинити ништа“, (Јн 15, 5), записује апостол Јован

Господње речи у контексту опроштајне беседе Христове, која је од почетка до краја својеврстан канон Евхаристије (овде, посебно лако уочиво: Отац виноградар, Христос чокот, а ми лозе). Можемо отићи и корак напред. Ако се вратимо *Актима мученика*, прочитаћемо да на питање иследника: „интересује ме само то, да ли сте учествовали у прослави Господњег“, аутор Аката додаје: „quasi christianus sine dominico esse possit – као да хришћанин без Господњег може постојати“, будући да „једно без другог не могу постојати (valeat esse)“. **Тај dominicum је суштински разлог постојања хришћана, идентитетска основа нашег бића** (in dominico christianum constitutum), **онтолошка претпоставка нашег имена**. Тај Господњи је друго име хришћанина. За њега се све жртвује, чак и сопствени живот, што су Авитински мученици сви редом и урадили, али тај дан се не да ни за шта. „Недељу вам не дамо“, поручују хришћани свима који се дрзну да нам у њу дирну. Овај живот вам чак можемо дати, али недељу не. Шта недељу чини толико вредним?

Дан Господњи као сабрање браће

Да ли ово значи да је тај дан, по себи, као дан, вредан толике прославе? Опасност се крије у овом питању. Ништа по себи није свето у Цркви. Ништа и нико. Све добија светост у односу.

Због тога, није дан по себи централни моменат. Постоји један предуслов да би тај дан постао свети или Господњи. Термин „собрање, синаксис, окупљање“ (collecta) бар 20 пута се налази у овом тексту. Иде заједно са facere (учинити сабрање, дакле сабрати се) или са **esse in** (бити у, бити присутан, партиципирати, учествовати). Дакле, суштински моменат за слављење dominicum-a јесте сабрање браће на истом месту. Када се недеља повеже са догађајем сабрања, постаје света недеља. Недеља без сабрања није света. Ово није споредно, већ кључно место наше анализе. До данас убедници и приручници Литургије, који се користе у нашим православним школама, наводе читав низ предуслова за служење Литургије (канонски свештеник, освећене сасуде, материју свете тајне, хлеб, вино, воду, одговарајуће одежде итд). Сакупљени народ Божји, лаике (не мирјане, нити цивиле!), као услов свих услова, нико не помиње. Авитинске мученике призвао је и сабрао Тројични Бог на једном месту, у заједницу: congregavit nos in unum Christi amor, „сабрао нас је у јединство љубави Христове“. Сазвао их је Тројични Бог у convivium, што значи гозба или свечана трпеза. Браћа сабрана су један другоме conviva, са-трпезници, другови за столом. Љубав Христова није апстрактна категорија, него је само то сабрање браће – оваплоћена љубав Господња, сам Господ, у другом облику. Зато мученици пред крвава своја страдања закључују кратко: christiani sumus: nos collegimus, хришћани смо: сабирамо се у заједницу. Тог дана идем на скуп са својом браћом, знајући да сваки од нас „својим одсуством чини да се Црква умањује и да се сакати један уд Тела Христовог“ (уп. Didascalia apostolorum, 27). Оно што недељу, дакле, чини посебним јесу моја браћа и сестре, моји ближњи.

Дан Господњи је тако у себи сабрао: вечеру Господњу, дом Господњи, сабрање Господње, трпезу Господњу, гозбу Господњу, следбенике Господње, служитеље Господње, **браћу Господњу**.

Постоји моменат сусрета свих ових реалности. То је онда када Ђакон каже епископу: „Време је да се служи Господу“, сада је право, погодно време, онај каирос, јер имамо све услове, сви смо ту, чекамо те. Сабрани смо, уграбили смо час и дан, дођи владико, да благословимо Царство, да у недељу прославимо спасење.

И почиње Евхаристија као **радост новог Века, радост Царства, радост Осмог дана**. Подвлачим, почиње радост. Један ранохришћански спис упозорава: „У недељу будите увек весели, јер онај који у недељу тугује – грешни“ (Didasc. Apost. 5, 20, 11). Радост вечности, заправо, подразумева неспојивост са изразима жалости и туге.

Последице учења о Дану Господњем

Које су директне и практичне последице ове визије? Издвојићемо само неколико.

1. Најпре: **недеља и пост се искључују**. Имамо читав низ црквених канона који забрањују пост недељом: Апостолски 66: „Ако се неки клирик затекне да пости у Дан Господњи (тј. Куриакију ђмѣрав), или у Суботу, осим једне једине (= велике Суботе), нека буде свргнут; а ако је лаик, нека буде одлучен“; Гангријски (340. године) 18: „Ако неко, ради тобожње аскезе, пости у Недељу, нека је анатема“². Колико је недеља пројава есхатолошке васкрсне радости, потврђује и обавеза да се Евхаристија служи сваке недеље, чак и у Великој Четрдесетници, иако се тиме прекида пост (Лаодикијски 49: Да не треба у (Светој) Четрдесетници Хлеб (= Св. Евхаристију) приносити, осим само Суботом и Недељом; Трул. 52: У све дане поста Свете Четрдесетнице, осим Суботе и Недеље и Светога дана Благовести, нека бива (само) Света Литургија Пређеосвећених Дарова. Занимљиво је да се у појединим деловима хришћанске васељене није уопште никада постило недељом (чак ни аскетски пост), и то све до осмог века, што се сигурно зна на основу канона:

„Такође смо дознали да у Јерменској земљи и у другим местима, у Суботе и Недеље поста Свете Четрдесетнице неки једу јаја и сир. Одлучисмо, зато, и ово: да Црква Божија по свој васељени, следећући једноме поретку свршава пост, и уздржава се, како од свега закланог, тако исто и од јаја и сира, што је плод и пород оних (живих бића) од којих се уздржавамо. Ако ли се овога не буду држали, ако су клирици, нека се свргну; а ако су лаици, нека буду одлучени“ (Трул. 56). Зато се Литургија недељом увек служи ујутру, никада се не спаја се са вечерњем, што је могуће другим данима.

2. Истовремено, **забрањено је и коленопреклоњење** (клецање, метанисање), као израз поста, подвига, историјског стања. Петар Александријски, канон 15: „Недељу (Κυριακήν) проводимо као дан радости, због Васкрслога тога дана (Господа), у који дан нам је предао да не треба ни клечати“. Колико је ово битно Цркви, показује чињеница да је иста забрана постала канон једног Васељенског сабора. Тако

Први Васељенски, у 20. канону каже: „Пошто има неких који преклањају колена (тј. клече) у дан Господњи (= недељу) и у дане Педесетнице, то, да би се све у свакој области (παροικία = Цркви) једнако држало, Свети Сабор одреди да се (у те дане) стојећи приносе молитве Богу“. Трулски 90, понавља овај канон, па додаје: „Да, дакле, не останемо у незнању јасног о томе закључка, /не наступају оци сабора силом или моћи, хоће да објасне канон који доноси/ објављујемо вернима: да од Суботе, после вечерњег уласка свештеника у Олтар, по важећем обичају, нико (више) не клечи до следеће вечери у Недељу, у којој, после уласка (= Малог входа) на Вечерњи, опет почињемо клечати, и тако уносимо молитве Господу. Јер, сматрајући ноћ после Суботе претечом Васкрсења Спаситеља

нашега, од тада духовно започињемо химне, из мрака у светлост завршујући празник, тако да отада свецелу ноћ и дан слаavimo Васкрсење“.

Евхаристијску, животну и есхатолошку повезаност свих ових елемената са недељом налазимо у познатом цитату Светог Василија Великог, који је остао у предању као 91. канон овог светог оца:

И, такође, стојимо кад вршимо молитве у Први дан Недеље, али разлог тога сви не знамо. Јер не само да, као „саваскрсли са Христом и тражећи оно што је горе“ (на Небу) (Кол 3, 1), дужни смо да стојимо (усправни) на молитви у Васкрсни дан (=недељу) те тиме себе подсећамо на даровану нам благодат, него и зато што овај дан некако изгледа да је **слика Очекиваног (= Будућег) века**. Зато, будући да је (Недеља) почетак дана, није од Мојсија названа првим, него (даном) једним. Јер вели: „И би вече, и би јутро, дан један“ (1Мојс 1, 5), пошто један исти (дан) кружи много пута. И тај, дакле, један исти је и Осми (дан) – онај истински Један исти и

Осми, који спомиње и псалмопојац у неким натписима Псалама, који собом показује стање после овога века, Непрекидни дан, (дан) Невечерњи, (дан) Бескрајни, онај Незалазни и Нестарећи Дан. Нужно, дакле, Црква научава питомце своје да у тај (дан) испуњују молитве стојећи, да, свагдашњим подсећањем на бескрајни (=вечни) живот, не занемарујемо попутнину за тамошње пресељење (у Царство Небеско).“ (ср.: Basil Magn. De Spirit. Sanct. 27).

Које су још последице радосног карактера недеље?

3. **Апсолутна неспојивост са парастосима.** Црква као ехаристијска заједница не допушта могућност да се из било ког разлога врши парастос недељом. Дакле, ни у једном случају, чак и ако тог дана пада тај фамозни 40-одневни парастос или ако то од нас траже представници градских политичких власти или велики ктитори и добротвори. Нespoјиво је. Или је Христос „свима у гробовима живот даровао“ или није. Или – или.

4. Једна последица вере у недељни дан као сабрања свих на једном месту, коју смо потпуно заборавили и запустили, тиче се свих молитвословља која би се, не дај Боже Тројични, служила после отпуста недељне Литургије. После „у миру изиђемо“, заједница је отпуштена. Видели смо светлост истиниту, примили смо Духа небеснога, пронашли смо веру истиниту, вкусили смо и видели да је Господ спасење, наследили смо плодове Царства. **Једно место, једно време, једно сабрање, једна заједница, једна Црква, један Отац, једна Света Тројица, једно Царство: да, буквално, једно „Благословено Царство Оца и Сина и Светог Духа“.** Немогуће је тог истог дана благословити још једно Царство, немогуће је поново рећи те исте речи, јер: или је било Царство на Литургији или није, једно од та два Царства јесте благословено, а друго није (није, јер нема елементе неопходне за успостављање Царства, пре свих, нема *собрања свих на једном месту*, заједницу смо распустили, а без заједнице нисмо. Та нова „царства“ су скоро па приватна прича једне породице – кад је у питању Венчање. Ради се о природним сабрањима, који остају у оквиру датости, створености и смртности и немају везе са благословеним Царством бесмртности). То, заправо, значи, да **нема више никакве молитве, нити свете Тајне после недељне Литургије**³. Има само окушање искуства јединства са браћом, немојмо журити кући, назад у смрт, останимо са браћом, радујмо се и веселимо се, јер смо већ добили у икони мазду нашу која је на Небесима. „Недељу вам не дамо“, кличу мученици наши. Немојмо ми, чувари Недеље, да је разоримо.

5. Тај дан посвећујемо Цркви. Ни себи, ни родбини, ни пословима, ни хобију – само браћи и сестрама из Цркве.

Закључак

Ово вечерашње размишљање започели смо у некада хришћанској северној Африци, данашњем (98% муслиманском) Тунису. Желим да завршим причом из данашњег Ирака. Видели смо како су почетком четвртог века наши преци бранили недељу. Молим још мало вашег стрпљења, да бих вам представио како се то ради у нашем, 21. веку.

Црква Светог Духа се налази у Мосулу, другом граду Ирака. Припада Халдејској католичкој Цркви, бившим

несторијанцима који су склопили унију са Римом. Ово је отац Рахид Гани, мој колега из Рима, вршњак, само месец дана млађи од мене, заједно смо живели у Ирском колеџу у Вечном граду. Често смо разговарали о томе како се обојица враћамо у своје Цркве, да тамо служимо. „То западњаци никада не могу да схвате“, говорио ми је он. Ја сам се вратио 2002. у Србију, а он нешто касније у Ирак. Тамо је убрзо кренуо хаос. Мосул је постао центар Исламске државе. Почео је прогон хришћана. Претили су му. Као некада Диоклецијану, исламистима је сметало сабирање хришћана. Оштро су претили Рахиду да не отвара цркву, да не сабира народ, да не слави недељу. Одговарао им је: „Како ћу дом Божји (доминикум) да оставим закључан?!“ Претње су постајале све директније. Мајка га је молила да не иде да служи Литургију. Говорио јој је: „Док и последњи члан моје заједнице (конвивијума, доминикума) буде долазио на прославу доминикума, ја ћу служити доминикум“. Угледао се, очигледно, на Авитинске мученике. Не само речима, већ до краја. Био је 3. јуни 2007, недеља. Недеља прва по Духовима, Недеља свих светих. Одслужио је отац Рахид Литургију, остао са својим народом, па су пошли кући он, тројица ђакон и супруга једног од ђакон. Сели су у аутомобил, али су их наоружани исламисти окружили и избацили из аута. Питали су га: „Зар ти нисмо забранили да се овде (у цркви) сабирате?“ Рахид, већ оборен на земљу, дао је знак ђаконици да се склони иза угла, а он је гонитељу рекао само: „**Без недеље не можемо (пре)живети**“. Кренула је оштра рафална паљба по њима. Сва четворица Христових служитеља су плетунима сасечена. Мученички су пострадали, тела су им била расцепана кишом метака. Подобно Диоклецијану, исламистички фундаменталисти су забранили да им тела преузму хришћанска браћа. Чак су експлозивним направама повезали њихове мошти са аутом. Тек касно ноћу, некако су их преузели и сутрадан сахранили⁴. Рахидову надгробну плочу касније су поцепали, оскрнавили му гроб. Локална заједница их већ прославља као свете мученике (папа Бенедикт покренуо је процес њихове беатификације за универзалну Цркву) за недељу, за Литургију, за сабрање. За Недељу, као сабрање са својим Тројичним Богом, кроз ближње своје, за то су пострадали. Како у четвртом, све исто се дешава и у нашем веку и биће тако све док нам Господ једне недеље не дође. До тада, баш због тога што ће нам у недељу доћи Живот наш, понављамо: недељу вам не дамо, без недеље не можемо...

Одбрана недеље је мученички пут. Али другог пута нема, ако мислимо да сачувамо себе као хришћане и своју Цркву. Без недеље, без браће сабране у недељни, у икони осми, незалазни дан, не постојимо, нисмо. То је порука хришћанских мученика свих времена, ово је била и моја порука вама свети оци, вама који сте, по преимућству, чувари Недеље.

напомене:

¹ Христос недеље је познат као 'Feiertagschristus' на немачком, 'Christ du Dimanche' на француском, 'Cristo della domenica' на италијанском, или 'Sveta nedelja' на словеначком.

² Трулски 55, такође, потврђује Апостолски 66.

³ Никакве, осим, изузетно, по нужности – опело.

⁴ Рахидов владика, који је служио опело, кренуо је за својим свештеником, и сам је мученички пострадао, убијен је 9 месеци касније.

ПРОСЛАВА ПРАЗНИКА СРЕТЕЊА ГОСПОДЊЕГ И ДАНА ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

На дан празника Сретења Господњег, када се прославља и Дан државности Републике Србије, у устаничком месту Орашац, прослава овог верског и државног празника је започета у храму Вазнесења Господњег у Орашцу Светом архијерејском Литургијом, коју је служио Епископ шумадјиски Господин Јован уз саслужење Епископа хвостанског Господина Алексеја и свештества Архијерејског намесника орашачког.

Поред верног народа који је усрдно у молитвеној атмосфери одговарао на прозбе, појање су улепшали и чланови хора „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца и појци богословије „Свети Јован Златоусти“ из Крагујевца.

Епископ Јован је верне поучио и надахнуо својом беседам: „Помаже вам Бог, браћо и сестре. Данас слаavimo празник Сретења Господњег, мада колико год да је ово празник Господњи, такође је и празник Пресвете Богородице. Ово је празник који у себи има пуно симболике. У сваком срастању једних са другима ми видимо симболику, пре свега треба да се сретнемо са Богом. Заиста, када слаavimo овај празник, можемо се и запитати ко је овде кога срео? Чули смо како нам Свети Јеванђелиста Лука описује тај сусрет Господа Христа и Симеона, на питање: 'Ко је кога овде срео?', одговор је да су се овде срели Бог и човек. Зато је најважније у животу свакога човека да се сретне са Богом, а у исто време да се сретне и са другим људима. Отуда оно што кажу Свети Оци: 'Видех лице брата, видех лице Бога'. Ако се не сретнемо са Богом овде на земљи, нећемо се нигде на другом месту срести. Може ли човек бити човек ако се није срео са Богом? Заиста не може. Зато је велики проблем који имају савремени хришћани у томе што су престали да се радују срастању, да се радују сусрету са другим човеком, и управо зато што смо изгубили то право осећање срастања, наш сусрет бива у пролазу,

немамо више времена да заиста када сретнемо човека знамо да смо у њему и кроз њега срели Христа, јер је у сваком човеку Бог. Ми данас, нажалост, због неког времена, мада немојмо да се изговарамо на време, време је исто добро било када је Бог створио свет, али човек је променио време. Човек је обесветио време, зато и немамо ту радост да осетимо када се сретнемо једни са другима. На то нас увек подсећа овај празник Сретења, односно празник срастања човека са Богом. Дошавши данас овде, на ову Свету Литургију коју заједно сви служимо, ми се овде у исто време срећемо са Богом, а шта је друго Литургија него управо срастање наше са Богом. Шта је друго Литургија него заједница. Шта је друго сусрет са Богом него сусрет са заједницом. Ми смо дошли у овај историјски Орашац, који има посебан значај за наш народ, за нашу Цркву, јер на данашњи дан овде је подигнут Први српски устанак. Тај устанак имао је за циљ слободу, да човек буде слободан онако како га је Бог створио и ти људи који су се састали тада, ти устаници су се састали не да отимају нечије туђе, или да узимају нечије туђе, или да заузимају нечије туђе, или да узимају туђу веру, не, него да бране своје, да бране своју веру православну, да бране слободу која им је била угрожена од оних који не верују у Бога, односно не верују у Тројичног Бога, и зато овај састанак у Орашцу 1804. године нас подсећа, када долазимо овде и увек кад долазимо на Литургију, да се сећамо тих наших светих предака који су и животе давали за одбрану вере и отачаства, како каже наша народан изрека.

Данашњи празник не само да нас подсећа на устанак, већ је повезан са доношењем устава за српски народ и државу. И ту можемо да видимо симболику, као што рекох на почетку, устав Србије је настао на овај дан, јер је Србија желела да буде уређена, и попут праведнога Симеон, пронашла се у Христу и срела се са Христом. У

томе је та данашња симболика. Сви људи, сви народи, сваки на свој начин, без обзира да ли су тога свесни или нису, чезну за заједницом. Као што човек чезне за оним човеком кога воли, и жели да се сретне са њим, тако човек чезне за заједницом са Богом, чезне да се сусретне са Њим, јер у сусрету са Богом ми се срећемо једни са другима. Имајући потребу за Богом, без обзира какве човек имао вештине, какве имао моћи, снаге, врлине, какав имао подвиг, независно од свега тога, нико сам собом и својим силама и снагама не може да се сретне са Богом све док се Бог не открије њему. Да би нам се Бог открио, ми треба да чезнемо за Богом. Ми треба да тражимо да нам се Бог открије, а када нам се Бог открије и када Бога схватимо заиста онако како нас учи наша вера, како нас учи наша Црква, када нам се Бог открије, нама се откривају сви могући други видици, и човек све схвата другачије, јер се њему Бог открио, он уствари кроз Бога открива истину. Такав човек више неће да се служи неистином. Он се у сусрету са Богом

је хиљадама и хиљадама година управо чезнуо за доласком Спаситеља. Ми долазимо у цркву пре свега да се кроз Свету Литургију, тј. кроз Свето Причешће сретнемо са Богом, зато свака Литургија спушта небо на земљу и Бога на земљу и земљу уздиже ка небу, а изнад свега долазимо у цркву да бисмо се срели са Христом који је дошао међу нас, који нам се открио и који нам се открива, који нам се показује, али и више од тога, који остаје једно са нама. То је оно што је врло важно. Бог је постао човек, а остао Бог. Зашто је постао човек? Зашто је узео људску природу? Да осети и нашу немоћ, као што је и Он осећао глад, жеђ и да не говорим даље, да осети нашу немоћ, али у исто време да човек осети своју немоћ, да не може своју немоћ да победи сам од себе, него једино са Богом и кроз Бога. Долазимо у цркву да се првенствено кроз Свето Причешће сретнемо са Богом, али у исто време да се сретнемо једни са другима. Не можемо казати да волимо да се сретнемо са Богом, али не волимо да се сретнемо са човеком. Ниси хришћанин ако тако размишљаш. Бог од тебе и од мене не тражи да Њему више чинимо него што треба да чинимо једни другима. 'Чашћу један другог а већом од себе чините', тако каже Јеванђеље. Немој да се изговарамо и да кажемо 'Бога не видим', па могу да кажем Њега волим и љубим, али не волим човека. Шта каже апостол и Јеванђелист Јован 'Како можеш да кажеш да волиш Бога кога не видиш својим телесним очима, а не волиш човека који је слика Божија'.

Оног тренутка када се сусретнемо са Христом у нашем животу све постаје другачије.

среће са правдом и увек живи у правди, неће да чини неправду, неће да чини неистину. Бог нам се открива на различите начине, важно је да у себи имамо спознају да нам је Бог потребан, да не можемо без Бога, да га не можемо досегнути сами, и да не можемо постићи савршенство без Бога.

„Будите савршени, као што је савршен Отац ваш небески“, тако нас учи Јеванђеље. Старац Симеон који је примио Христа на своје руке, вечито је чезнуо да се сретне са Богом и њему је Бог открио да неће умрети, иако је био у поодмаклим годинама, док се не сретне са Богом. Да неће умрети док се не сретне са Спаситељем, док се не сретне са Месијом. Оног тренутка када је по обичају јеврејском, Пресвета Богородица донела малог Христа у јерусалимски храм и предала га старцу Симеону, када је он узео Месију, Христа у своје руке, он је заиста осетио да је спасен, он је осетио да је дошло спасење, не само њему, него целом роду људском који

Све се у нама мења. Ми постајемо нови људи. Постајемо нови човек, али и када се сретнемо са Богом, када постанемо нови, онда и творевина постаје нова. Треба да чезнемо за тим сусретом, а Бог у кога верујемо, ако држимо до своје вере и ако веру претварамо у дела, откриће се нама, па ћемо се и ми зарадовати као овај старац Симеон који се зарадовао када је видео Христа на својим рукама. Он је тада схватио да све има. Да њему више ништа не треба, зато је и рекао ону дивну молитву коју ми стално читамо на вечерњој служби: 'Сад отпушташ с миром слугу Твога Владико, по речи Твојој, јер су очи моје виделе спасење Твоје'. Наш циљ у животу овоме јесте да се спасемо. Наш циљ је да у овом узбирканом животу иштемо Царство Небеско и правду небеску, а све ће нам се друго додати. Али ми често то некако пренебрегавамо па све већу пажњу поклањамо овоме што није вредно. Нема ништа важније за човека него да се сретне са Богом и да спозна Бога и

да се спасе. У сусрету са Господом у нама се све мења, открива се нови свет, када се сретнемо са Богом у нама се у исто време јавља и туга због наших промашаја у животу, али и нада и снага због спознаје љубави Божије да са њом постајемо силни, постајемо моћни, постајемо снажни, постајемо спасени већ овде и сада. Али то је могуће само кроз сусрет са Богом. Нека ово наше данашње сабрање, на овој Светој Литургији, по нашим молитвама и жељама, омогући да желимо и да од Бога тражимо помоћ да постанемо бољи, да постанемо разумнији, да правилније расуђујемо, да се правилније односимо и према Богу и према човеку. То нам треба да опстанемо у овим скорбним, тешким временима у којима се налази цео род људски. Неволје су са свих страна, али ми верујући треба да знамо да увек има излаза, а излаз је у Богу, јер у Богу је спасење. Како каже цар Давид: 'Не уздајте се у кнезове ваше, јер у њима нема спасења', погово не у оне кнезове који не верују у Бога. Нама је потребно да се угледамо на наше свете претке, како су они живели. И они су имали невоља, и они су долазили у безизлазну ситуацију, али нису изгубили веру. Оно што је најважније, све човек може у овоме животу изгубити, само једно не сме да изгуби, а то је вера. Док имаш веру ниси пропао. Док имаш веру ниси изгубљен, док имаш веру ти си спасен. И наши свети преци и устаници тражили су помоћ од Бога, да им Бог помогне, да управо освете истину, а она се освећује ако се живи истином.

Нека би на Господ дао да у храму Божијем, стално када дођемо, знамо и осетимо да се сусрећемо са Христом, као што су се наши устаници овде сусрели једни са другима и донели ту важну одлуку за добро свога народа. Морамо да се молимо Богу, нема те вражије силе коју Бог не може да победи, али победа је у вери и са вером, молимо се Богу да Господ благослови род људски, да благослови и наш светосавски род, да Господ благослови нас који смо наследници тих великих светитеља и угодника Божијих, па и наследници ових великих устаника, који нису освајали ништа туђе, нису узимали ништа туђе, али су бранили своје, али зато човек треба да зна како треба да брани своје. Није одбрана само у некој сили, у некој моћи, у топузу, што би се рекло, како каже Његош: 'Коме снага лежи у топузу, трагови му смрде нечовештвом', да бранимо себе од себе, уз помоћ Божију да нам буде боље и да буде боље овоме народу и нашој држави. Амин!"

По заамвоној молитви Епископ Јован је пререзао славске колаче одборницима месне заједнице Орашац и управи и запосленима у музеју „Први српски устанак“, а потом је доделио Архиепископске грамате свим заслужним мештанима.

Након Свете Литургије, испред спомен школе „Први српски устанак“, Епископи су одслужили парастос пострадалим војницима и војсковођама у Првом српском устанку, чиме је и започета државна прослава Дана државности Републике Србије, у току које су положени венци испред споменика Војду Карађорђу, а након чега је уследо пригодан културно-уметнички програм, у току кога су се својим говорима свима обратили председник народне скупштине Републике Српске Ненад Стевандић и председник народне скупштине Републике Србије Владимир Орлић.

Немања Искић, јереј

ХИМНЕ ИЗ СЛУЖБЕ СПАЉИВАЊУ МОШТИЈУ СВЕТОГ САВЕ

Којим похвалама као венцима, да украсимо Саву блаженог? Јер је са истока духовног Христом као сунцем заблестао, и свој народ је на западу богопознањем научио и просветио, и као верни слуга их је своје господару умножио; њега је као достојног, Човекољубиви Христос бесмртном славом украсио, јер он има велику милост.

Којим духовним песмама да похвалимо Саву свештеног? Јер смо га стекли као еванђелске таблице Новог Завета; њиме смо уистину православну веру спознали, да служимо Једном Богу у Тројици, јер смо били далеко од Божијих тајни и отуђени, а постали смо близу и вршиоци њини; вером и обичајем смо христо-именити народ постали, зато цара овенчавамо а јерарха славимо, и свима добрима украшени Христа прослављамо, јер он има велику милост.

Којим дивним песмама да славимо тебе, дични оче Саво? Јер си светлошћу твога живота све ка богопознању привео, и дивним чудесима све задивио, и као у давнини Илија и ти си огањ и град са небеса молитвом низвео, а умрлог брата си подигао, мору си наредио да даје рибу, и грбавог си исправио, и многа чуда си Богом учинио, зато твој спомен са љубављу славимо, а Христа величамо, јер он има велику милост.

На великом вечерњу, стихире на стиховње, глас 2.

Ти си Христe Боже Светлост од Светлости, од Оца рођен пре свих векова, а од почетка си са Оцем и Духом, ти одагнај мрак душе моје и обасјај разум мој, да бих знао опевати твога угодника, Саву светог.

Мада си оче човек по природи, али си попут ангела на земљи поживео, и од младости се десног пута држао, жудећи за целомудријем, ти си Саво свештени свето станиште Духа Светог постао.

Заволео си стах Божији као почетак мудрости, и у заповестима се његовим увек поучавао, као дрво си засађен крај извора вода духовних, из њих напајан, себе си Саво као плод Христу принео.

На јутрењу, први канон, прва песма, глас 2.

Бог који је Павлово сађење и Аполосово заливање примио, и ваш расад вером засађени и учењем заливани је примио; он који чини да све узрасте, ваш је народ у правој вери и молитвама вашим узгајане умножио, зато сте од њега, као верне слуге и разумни посленици, за напоре своје, заслужену награду примили, Симеоне преподобни и Саво свештени, богоносни оци, пастири и учитељи, молите првোпастира и учитеља Христа, да сачува стадо ваше у миру и да спасе душе наше.

На јутрењу, први канон, седален, глас 8.

ИЗ ЛЕТОПИСА шумадијске епархије

ПРАЗНИК СВЕТОГ ГРИГОРИЈА БОГОСЛОВА ПРОСЛАВЉЕН У ГРОШНИЦИ

Уторак, 7. фебруара, на празник Светог Григорија Богослова, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у крагујевачком насељу Грошница. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала, Епископ Јован је свештенству и сабраном народу честитао славу, рекавши између осталог: „Често говорим да је Литургија неодвојива од причешћа и причешће неодвојиво од Литургије. Неко ће рећи да није достојан да се причешћује, али нема тога који може рећи да је достојан. Важно је да имамо веру и осећај светиње и да светињи треба да прилазимо што је могуће чистије. Тамо где не можемо себе да очистимо, тамо је Дух Свети. Он чисти и освећује сваког човека. Данас смо се сабрали да прославимо онога који је целог свог живота прослављао Бога, а то је Свети Григорије Богослов, коме је ова наша мала црква и посвећена. Сабрали смо се да се молимо Богу и да замолимо Светог Григорија да се моли за нас. Много је Свети Григорије писао о вери и зато му је Црква с правом дала назив Богослов. Али пре свакога дела он се молио и управо тај назив Богослов значи, не онај који је много научио, што Свети Григорије свакако јесте, него онај који се моли. Нека би нам Господ дао да молитвама Светог Григорија идемо путем Јеванђеља и да се не колебамо. Нама је све дато у Цркви и немамо потребу да се збуњујемо којим путем идемо. Изаберимо пут Христов, јер је он једини спасоносан“.

Након заамвоне молитве, Епископ Јован је пререзао славски колач, а затим је уследила трпеза љубави припремљена трудом свештенства грошничког храма, протојереја Душана Илића и јереја Мирка Шилковића са својим породицама и парохијанима.

Душан Илић, протојереј

ПРОСЛАВА СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА У ТОПОЛИ

У недељу Блуднога сина, 12. фебруара, када прослављамо Света Три Јерарха, у Тополи, у Храму посвећеном Светом Василију Великом, Светом Григорију Богослову и Светом Јовану Златоустом, богослужио је Преосвећени Владика шумадијски Г. Јован. Њему су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Након прочитаног јеванђелског зачала, верни народ поучен је архипастирском беседом владике Јована, који је између осталог рекао: „Налазимо се у периоду припреме за Велики пост. Недеља у којој се налазимо зове се Недеља блуднога сина. Припремним недеља Црква нас припрема за радост Васкрсења. Пост је покајање, а то значи променити своје биће од онога што је лоше до онога што је добро, честито, ваљано и поштено. Чули смо данашње Јеванђеље које каже како је један отац имао два сина. Млађи каже да неће родитељски дом и родитељску љубав, већ хоће да живи својим животом. Рекао је 'Дај ми део мог имања'. Пазите, он тражи оно што није његово, јер је то још увек очево. Сваки прави отац видећи застрањеност свога детета, кад не може да га поправи, он каже ево ти, и даје му. Шта он чини са имањем које је од оца примио? Уместо да га чува, па да га преда свом детету, он мисли само о себи и растура то имање живећи несавесно. У очевом дому је имао све, пуно љубави на првом месту, а сад остаје без игде ичега. Када је видео на шта је проћердао свој живот, како каже Јеванђеље, он дође к себи. То је оно најважније. Сви падамо и грешимо, али ако дођемо к себи и признамо пад, признамо грех и покајемо се, на добром смо путу да задобијемо спасење. И рече: 'Идем оцу своме'. Отац, пун љубави, чека и пати за сином који је одлутао. Да бисмо дошли к себи морамо да имамо покајање и смирење. Овај блудни син дошао је у покајање. Нема човека без греха, а за грешника нема другог пута ка спасењу до пута покајања. Није страшно пасти и погрешити, страшно је не признати грех. Наш живот у Цркви је заправо спасење од пропасти. Скаћајмо се у заједницу, јер само у њој можемо наћи спасење. То је заједница Бога и људи. То је тај топли очев дом. Наше се спасење остварује кроз заједницу Тела и Крви Христове, а то је Црква. Овде смо и да се помолимо Богу и Светим трима Јерарсима, Светом Василију Великом, Светом Григорију Богослову и Светом Јовану Златоустом којима је овај храм посвећен. Ова три светитеља су дар добијен од Бога умножили и дали Цркви као заједници, од чијих дарова и ми данас живимо учећи се о свим оним дубоким теолошким темама о којима су они писали“.

Након причешћа Светим Тајнама и заамвоне молитве, пресечен је славски колач. Литургијско сабрање настављено је славским ручком у породичном дому свечара Горана Михаиловића.

Стеван Илић, ђакон

ПРОМОЦИЈА СПОМЕНИЦЕ ПОСВЕЋЕНЕ БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ДРУГОМ ЕПИСКОПУ ШУМАДИЈСКОМ ДР САВИ (ВУКОВИЋУ)

Дана 23. фебруара 2023. године у организацији Народне библиотеке „Вук Караџић“ у Крагујевцу одржана је у оквиру програма „Једна завичајна прича“ промоција споменице „Владика шумадијски Сава Вуковић, споменица 2001-2021“ у издању издавачке куће „Каленић“.

Промоцији је присуствовао и Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован.

О књизи су говорили свештеник Владан Костадиновић, професор Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, Негослав Јованчевић, уредник Споменице и професор Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, као и свештеник Дејан Марковић, старешина крагујевачке Саборне цркве, који је читао одабране делове из књиге.

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

У недељу Православља, 5. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Крагујевцу, уз саслужење братства катедралног храма.

После прочитаног јеванђелског зачала протојереј ставрофор др Зоран Крстић обратио се верном народу рекавши између осталог: „Период Великог поста у коме се налазимо је изузетан, али и благословен у годишњем литургијском циклусу. У овом периоду Црква нас позива да нарочито обратимо пажњу на наше животе и подвиг. Сигуран сам да смо сви ми овде сабрани претходну недељу провели у посту. Ето једног подвига! Сви смо се добровољно одрекли одређене врсте хране коју волимо. Постоје и друге врсте подвига, можда и значајније. У молитви Светог Јефрема Сирина, која је карактеристична за Велики пост, између осталог се каже да нам Господ не дарује духа празнословља. Да ли то што ћемо водити рачуна шта говоримо у овом периоду јесте подвиг? Засигурно! Сви се сећамо речи које су нам људи упутили, па се тим речима радујемо, а много чешће нас боле речи које смо чули. Зар и сами нисмо изговарали речи које су повређивале друге? Црква нас позива да не празнословимо, јер ћемо за сваку нашу реч дати одговор на Страшном суду. Данашњи празник, Недеља Православља, има смисао да Црква до дана данашњег исповеда да је Исус, син Маријин, Син Божији. Ми хришћани улазимо у Цркву оног тренутка када исповедимо да је Исус Син Божији. Подвигом се трудимо да ослободимо што више простора управо за Господа. Сви смо данас дошли да се сјединимо са Господом. Тим чином ми исповедамо да желимо Сина Божијег, а не било каквог човека“.

У поподневним часовима с благословом Епископа Јована, старешина Саборног храма јереј Дејан Марковић и брат-

ство Саборног храма организовало је Велику Литију у част и славу свих оних који су за две хиљаде година трајања Свете цркве дали себе и своје животе за победу вечне истине, за победу коју је Православна црква извојевала после дуге борбе над онима који су свете иконе избацивали и протеривали из православних храмова.

У Саборном храму Успења Пресвете Богородице у 16 часова почело је свечано вечерње богослужење у част победе Православља над свим кривоверјима и шизмама. У наставку богослужења, Преосвећени Владика, свештенство града Крагујевца, градоначелник града Крагујевца Никола Дашић, председник општине Рековац др Александар Ђорђевић, председник Скупштине града Крагујевца Мирослав Петрашиновић, председник ЦО Саборна црква Мирослав Брковић, Мирко Чикирић, помоћник градоначелника града Крагујевца за сарадњу са црквама и верским заједницама, и верни народ, кренули су у свечану литију кроз град Крагујевац, носећи у рукама иконе светих, на тај начин симболизујући победу Православља.

По повратку Литије у храм, Преосвећени Владика одслужио је Молебан и прочитан је Синодикон, који је донет 843. године у Цариграду и који садржи анатему или проклетство свих јеретика, посебно иконобораца, затим похвалу за све ревни-теље Православне вере.

На крају вечерњег богослужења Епископ Јован се обратио верном народу рекавши између осталог: „На самом почетку Васкршњег поста Црква обележава успомену на једну од њених победа или, речима једног Божијег угодника, на дугу бројаницу победа и читаву војску победилаца. Благословене и свете душе одредише овај дан да нас подсећа на многобројне победе вере наше; да нас подсети да не заборавимо; да нас охрабре да не клонемо; да нас загреју да се не охладимо и да нам отворе вид духовни да не заслепимо. Недеља Православља је победа Цркве као целине. Овога дана се присећамо да би се загрејали надом и јасно видели Христа, који се невидљиво за своју Цркву бори и толиким је победама овенчава. Он је рекао: ‘Саградићу Цркву своју и врата пакла неће је надвладати’. Цркву нико никада није победио, нити ће победити, јер је Црква сам Господ Исус Христос. Главна победа Цркве коју се данас сећамо јесте победа за очување Светих икона. Иконоборци су проглашавали иконе идолима, а поштовање икона идолопоклонством. У беснилу душе своје, избацивали су иконе из Цркава, бацали у море, ломили и спаљивали. То су чинили и са моштима светих. Нису се устезали да из Цркве избацују и сам Крст Христов, победно знамење хришћана. Против оваквих безумних пустошења устали су велики духоносци у Царству Византијском, али и у другим царствима. Уз њих је стајао благоверни народ који је срцем осећао да су иконе изванредно средство уз помоћ којег се душе дижу небесима и низ које силзи помоћ, утеха и благослов од Бога. Православље је доживело тријумф над иконоборцима марта месеца 843. године. Икона није само фотографија, већ лик преображеног и благодаћу Божијом овенчаног човека. Она је предокушај Царства небескога. Бог је дошао у овај свет и зато има спасења овом свету. Има спасења, јер има Спаситеља. Верујмо у Бога и молимо се Пресветој Богородици и свима светима чије иконе гледамо у храмовима и које носимо у својим срцима. Верујемо да ће Косово и Метохија остати у нама и са нама. Срећан и благословен Васкршњи пост; постимо га у радости, да бисмо у што већој радости дочекали најрадоснији празник Васкрсења Христовог“.

Срећко Зечевић, протојереј

У ШОПИЋУ ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОЛУБАРСКО-ПОСАВСКОГ

У среду друге недеље Часног поста, 8. марта Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Светог архангела Гаврила у Шопићу, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Архимандрит Онуфрије (Вранић), игуман манастира Денковац, је непосредно пред Свету Литургију исповедио свештенство колубарско-посавског намесништва. Литургијском сабрању у управо фрескописаном храму, присуствовао је и на њему се причестио велики број верних.

Владика Јован је у надахнутом слову поучио верни народ рекавши између осталог: „Ево нас у другој седмици Великог поста. Период Часног поста је благословени период у коме треба да појачамо молитву и пост, да би се појачали у добрим делима. Где су прави пост и права молитва ту су и вера, нада и љубав, ту је и милосрђе а на првом месту братољубље. Зато пост и јесте прва заповест коју је Бог дао човеку у Рају. Док је човек постио у Рају он је слушао и гледао Бога лицем к лицу. Он је разговарао са Богом управо кроз смирење и кроз послушност. Али, када је престао да слуша Бога, чим је напустио пост, напустио је и молитву, и помислио је да припада само себи и да му други није потребан. Овај период треба да нам помогне да узрастамо и да умножавамо у себи хришћанске врлине, да бих могли дати другима, да и други осете благодатно дејство испуњавања врлина. Пост нас води ка највећој победи, а то је Васкрсење Христово. Ако читамо Свето писмо онда ћемо видети како је Господ постио пред своје страдање. А није само постио, него се и молио Оцу небеском да његова жртва буде спасоносна. Да није било крста и васкрсења ми не би били спасени, зато што је васкрсењем побеђена смрт, побеђен грех, побеђен ђаво. Зато не смемо никако да ограничавамо пост само на исхрану, што чини ми се да по нашој слабој вери често пута то и чинимо, него томе треба придружити одрицање од страсти, егоизма, себичности, саможивости, а на првом месту гордости. Пост треба да нам помогне да се смирујемо, да се чувамо од зла, од греха, од лажи. Нека сте благословени, нека нам Свето Причешће буде на освећење и спасење и да живимо у благодатном дару, да благодаримо што нас је Бог удостојио да се причестимо“. После Свете Литургије, прочитан је овогодишњи темат „Да целивамо Христов Крст који небу узводи“, који је припремио протојереј Радивоје Стојадиновић, парох вреочки. Након читања реферата уследила је дискусија. Духовно сабрање завршено је очинском поуком Преосвећеног Владике и трпезом љубави коју је припремио овогодишњи домаћин протојереј ставрофор Мирко Тешић, старешина Цркве у Шопићу са својим сабратором протојерејем Гораном Радовановићем.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЈАСЕНИЧКОГ

У петак 10. марта, друге недеље Вликог поста, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске, Свету архијерејску Литургију Пређеосвећених дарова у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, архијерејско намесништво јасеничко. Пре Свете Литургије високопреподобни архимандрит Евтимије (Јутреша), игуман манастира Јошаница, исповедио је свештенство овог намесништва. После причешћа Светим Тајнама, Епископ се богонадахнутом беседом обратио окупљеном народу и свештенству, између осталог рекавши: „Налазимо се у другој недељи Васкршњег поста. Ништа тако не може да смири гордост и сујету, него искрена молитва и прави пост. У посту и молитви је велико дејство благодати Духа Божијег, тако да је сам Господ наш Исус Христос рекао да се постом и молитвом и демони изгоне. Али, правог поста и праве молитве нема без праве вере. Пост нам је дат да чистимо душу и тело. Ако постимо не само уздржањем од мрсне хране, већ и греха, злобе, пакости, гордости и сујете, онда заиста чистимо нашу душу и срце, а тело и душа, кроз молитву и пост, сежу ка Господу. Грех прља душу, срце, ум човеков и његово целокупно биће. А човек, како то каже Јеванђеље, не може живети ни једног дана, а да не сагреша. Потребно нам је непрестано чишћење. Чистимо се хришћанским врлинама, исповешћу, покајањем, чистимо се причешћем, Телом и Крвљу Господа нашег Исуса Христа. Сва су та средства у Цркви. Јер је Црква богочовечанско Тело Христово. Пост треба да нас уведе у покајање које није само време исповести и причешћа, већ је то процес који траје од рођења до исхода душе. Без молитве и поста, немогуће је стећи спасење. Умртвимо тело, да би нам душа била жива. Она је жива док има Христа у себи. Мртви смо духовно ако Христа немамо и не носимо у себи. Останимо на путу поста према Васкрсењу. Нека вас Господ укрепи вером, надом, љубављу, јер је радост у Богу“.

После Литургије, у парохјском дому Преображењског храма, јереј Страхиња Савковић, парох азањски, прочитао је реферат на тему „Ја сам врата“, након чега је уследила расправа. Потом је уследила трпеза љубави, коју је припремило свештенство храма Преображења.

Владимир Степановић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОСМАЈСКОГ

У среду треће седмице Васкршњег поста, 15. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Георгија, у Поповићу, наомак Сопота. Светој Литур-

гији претходила је исповест свештенства, коју је обавио архимандрит Ефтимије, настојатељ манастира Јошаница. Владика су саслуживали свештеници Архиепископског намесништва космајског. Велики број мештана, међу којима и значајан број деце, дочекао је свог Епископа и са Њим заједничарио у литургијском сабрању.

Преосвећени Владика обратио се сабраном народу рекавши између осталог: „У овим посним данима треба да се отрезнимо од сујете, да не мислимо о себи високо, него да у смирењу кроз пост и молитву уђемо у своје срце, како би могли да сагледамо ко је у нашем срцу. Пост нам је дат ради покајања, и то је оно основно у посту. Покајање не сме да се сведе на то да кажемо да се кајемо, већ је потребно да уздржти наше срце за покајањем. Покајање значи преумљење, промену мисли. Потребно је да човек промени своја дела, јер без покајања нема спасења. Бог ће опростити грехе онемо који се каје, који се искрено моли, опростиће онемо који тражи да му Бог опрости. Треба тражити са смирењем и мољењем, а не пркосно и са императивом. Пост треба да прати подвиг, треба да прати уздржање, не само од мрсне хране, већ од злих мисли, речи и дела. Треба да се чистимо и душом и телом, како бисмо дочекали радост Васкрсења Христовог. Пост ће нам бити лак, ако га прате добра дела, ако га прати милосрђе, ако пост прати љубав и смирење. Бог вас благослови“.

Након евхаристијског сабрања приступило се читању реферата на тему „Победа Христова над смрћу – победа је добра над злом и правде над неправдом“, коју је ове године припремио протонамесник Горан Лукић, а потом је отпочела дискусија у којој су активно учествовали сви присутни.

Ово духовно сабрање завршено је трпезом љубави коју је припремио домаћин, парох поповићки, протонамесник Марко Стевановић.

Епископ Јован присуствовао је и ове године традиционалном програму Васкршњи час, који припремају и изводе ученици веронауке. Ове године Васкршњи час припремили су и извели ученици ОШ „Јелица Миловановић“ из Сопота, трудом и љубављу вероучитеља Јелене Четник и Срећка Глигоријевића, као и читаваг школског колектива.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА БЕЛИЧКОГ

У петак, треће седмице Васкршњег поста, 17. марта, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Светог Луке у Ракитову, уз саслуживање свештенства Архиепископског намесништва беличког. Свештенство Архиепископског намесништва беличког је уочи овог дана приступило Светој тајни исповести, и то под епитрахил архимандрита Онуфрија Вранића.

Пре него што је мноштво верног народа приступило Светој чаши са пређеосвећеним даровима, Владика се обратио на-

роду, рекавши између осталог: „При крају смо треће недеље Великог поста. Црква у недељу износи Часни крст у храмове да му се поконио и замолимо Господа да нас сила крста ограђује, јер је у крсту моћ распетог и васкрслог Христа. Црква је установила пост, између осталог, да чистимо душу и тело, али пре свега, Црква нас кроз пост, молитву и покајање подсећа да је Господ наш, Исус Христос, алфа и омега, почетак и крај и садржај нашег живота. Без љубави Божје, без благодати, не можемо ништа добро чинити. Човек који живи у благодати Божјој, живи у Христу. Не можемо ни један

дан да проживимо а да не погрешимо. Господ нас није оставио, јер као што имамо лекове за телесне болести, тако нам је дао и духовне лекове. То су пост, смирење, љубав, вера, нада. Господ каже: 'Сваки који себе уздиже понизиће се, а који себе унижава, њега ће Господ узвисити' Где? У Царству небеском! А ко је тај који себе уздиже? То су сви они који се хвале својим делима и собом, а не Богом, сви они који имају гордости у себи, а гордост је узрок сваког греха и раздора. Бог се гордима противи, а смиренима даје благодат.

Помолимо се Богу да нам Господ да снаге, телесне и духовне, да ово путовање, како Свети Оци називају пост, доведемо до циља, а то је наше Васкрсење“.

После Свете Литургије пређеосвећених дарова, јереј Милош Тодоровић је прочитао реферат на тему „У потрази за пуноћом живота“, након чега је уследила дискусија свештенства, са поукама Владике Јована. Протојереј Зоран Симоновић, старешина храма Светог Луке у Ракитову, са својом породицом, Црквеним одбором и верним народом је на крају приредио трпезу љубави.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КРАГУЈЕВАЧКОГ

у среду 22. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених дарова у Саборном храму у Крагујевцу. Епископу су саслуживали протојереј ставрофор др Зоран Крстић игуман Петар (Драгојловић) из манастира Пиносаве, протојереј ставрофор Зарије Божовић, протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић, протојереј Срећко Зечевић, јереј Дејан Марковић и протођакони Иван Гашић, Небојша Јаковљевић, као и јерођакони Јован (Прокин) и Василије (Старовлах).

У литургијском сабрању учешћа су узели свештеници и ђакони Архиепископског намесништва крагујевачког, које је претходног дана исповедао игуман Петар (Драгојловић), као и остали верници који су сабрали овога дана у овом светом храму.

По благослову Његовог Преосвештенства, присутнима се обратио својом надахнутом беседом отац Бранислав Матић, сабрат цркве Светог Саве на Аеродрому.

Након причешћа готово свих присутних, сабрање је на-

стављено у црквеној сали при Саборном храму, где је свештеник Милан Петровић, парох грбички, прочитао реферат на тему „Тридесет сребрника – цена за коју је човек издао Бога“.

Након прочитаног реферата уследила је плодносна дискусија о реферату и самој теми. Сабрање је завршено трпезом љубави и молитвом и жељом да Господ сачува и укрепи наш верни народ.

ХРАМОВНА СЛАВА У ВРАНИЋУ

У среду 22. марта у цркви брвнари, која је посвећена Светој четрдесеторици севастијских мученика, служена је Света Пређеосвећена Литургија. Службом је началствовао свештеник Бранко Караклајић уз саслужење свештеника Вида Милића и Горана Ракића и ђакон Зорана Станковића. На служби су се сабрали сви свештеници Архијерејског намесништва беланичког са верним народом.

После прочитаног Јеванђеља окупљенима се обратио свештеник Бранко Караклајић и у беседи истакао значај жртве святих мученика али и начин како ми данас можемо да се њима уподобимо. После причешћа свештенства и верног народа уследио је опход око цркве, после чега је Архијерејски намесник беланички протојереј ставрофор Видо Милић пререзао славски колач и домаћинима честитао славу. Овогодишњи домаћини су били Александар и Олга Куцина који су део славског колача предали будућим домаћинима Ненаду и Данијели Поповић. Сабрање је настављено у парохиском дому где је приређена трпеза љубави за све окупљене.

Црква брвнара у Вранићу је овом прославом започела обележавање двеста година од своје изградње, а њено освећење после комплетне реконструкције и наставак прославе овог великог јубилеја предвиђени су за јесен ове године.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА РАЧАНСКОГ НАМЕСНИШТВА У ВИШЕВЦУ

У петак 24. Марта, у недељу средопосну, пред изнетим Часним Крстом који ове недеље краси све православне цркве, свештенство Архијерејског намесништва рачанског је приступило светој тајни покајања и исповести. Свету тајну исповести обавио је јеромонах Серафим (Ракановић) игуман манастира Тресије. После исповести свештенства порту цркве Светог Георгија испунио је верни народ и деца са својим вероучитељем. У одређено време пристигао је Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован. Дочекан од стране свештенства и народа, Епископ је дошао да принесе Пређеосвећене Светиње Богу и да их подели светима, као утеху на путу до Горњег Јерусалима и сусрета са Васкрслим Христом. Његовом Преосвећенству саслуживали су свештеници Архијерејског намесништва рачанског и јеромонах Серафим (Ракановић) из манастира Тресије.

Причестивши све Светим Тајнама, Владика Јован је поу-

чио народ пастирском речју. Говорио је о посту као средству којим се стиже до Раја. Опоменуо је народ да пост није само уздржавање од мрсне храна, већ је много више од тога: пост је укроћивање свога ега, чињење добрих дела, изграђивање себе у смирењу пред Богом и људима како би смо и од Бога и од људи били узвишени. Пост нам помаже, вели Преосвећени, да победимо ону гордост која је Адама изгнала из Раја и због које је он плакао над изгубљеним Рајем. Ако, пак, хоћемо у Рај, морамо живети по заповестима Божијим. Заповест Божија је да гладног нахранимо, наог обучемо, болесног посетимо... Када све ово испунимо можемо бити сигурни да смо на правом путу поста и да смо близу отворених врата Раја на дан Васкрсења Христовог. Озарени пастирским речима Владике Јована многи народ је приступио Светој Чаши. После Пређеосвећене Литургије уследио је братски саста-

нак, а да на њему све буде долично побринуо се овогодишњи домаћин протојереј Миломир Васиљевић. После послужења и доручка уследило је читање реферата на тему „Права вера нас чини правим хришћанима“, који је припремио протојереј ставрофор Видоје Рајић из Лапова. Потом је уследила дискусија браће свештеника. Након тога свештенство је наставило своје сабрање на заједничком ручку.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ХРАМУ СВЕТОГА САВЕ У НЕДЕЉУ СВЕТОГА ЈОВАНА ЛЕСТВИЧНИКА

У недељу четврту Великог Поста, Светога Јована Лествичника, Његово Преосвећенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром. Преосвећеном су саслуживали ректор богословије протојереј ставрофор др Зоран Крстић, игуман манастира Тресије протосинђел Серафим и крагујевачки свештеници.

По прочитаном јеванђелском зачалу, по благослову Владике, беседио је протојереј ставрофор др Зоран Крстић. Отац Зоран је истакао да се пост може означити као лествица чији се први степен налази на земљи а последњи на небу. Данас се Црква сећа и прославља Јована Лествичника, који је у свом делу, *Лествица*, поставио темеље монашког живота. Од тог времена, нема монаха у православљу који се није учио и покушавао да живи по упутствима Светог Јована Лествичника. Хришћани би требало да посте цео пост. Ми се данас налазимо на половини тог пута. Први део Великог Поста је био позив да схватимо да је питање греха питање стања, а не ове или оне конкретне радње. Ми се налазимо у стању греха. У првом делу Великог Поста водили смо рачуна о себи и трудили се, а од сада наше очи упиремо у Христа. Сетимо се приче о митару и фарисеју, где је фарисеј био врлински човек у очима света, али то није довољно. Молитва цариника је била 'смилиј се, Господе, мени грешноме'. Наше снаге нису довољне за спасење. Наше очи су усмерене ка Васкрсењу и

ка Христу. Ово су недеље када треба да се суочимо са том страшном тајном да ми верујемо у Бога који је спреман да страда и претрпи крст, али који ће кроз крст оне који верују у Њега да поведе у живот вечни и у Васкрсење. Дакле, браћо и сестре, да кажемо Богу да верујемо, али да ипак Господ мора да помогне нашем неверју“.

У наставку Литургије Владика Јован је рукоположио у чин свештеника јерођакона Јована (Прокина) професора богословије. У беседи на рукоположење Владика је између осталог рекао да ми данас имамо велику радост што ће јерођакон Јован бити рукоположен у чин свештеника. Помолимо се Богу да благодат коју он данас прима остане на њему до краја његовога живота, а њега замолимо да се данас моли за нас. Драги брате Јоване, ти данас добијаш оно што ни анђелима није дато, а нама недостојнима који смо по промислу Божијем свештеници, јесте. Зато те молим да се, због велике благодати и дара којег примаш, чуваш на првом месту од гордости и сујете. Ти данас биваш рукоположен у ову свету недељу која је посвећена Светом Јовану Лествичнику. Све што бих пожелео и теби и себи јесте да се угледаш на Светога Јована Лествичника, да се успињеш и да се трудиш до пуноће раста Христовог. Али прво мораш да савладаш прву степену, то је смирење о којем говори Свети Јован Лествичник. Искушења ће бити, али не треба да се плашимо. Христос даје благодат коју ћеш ти сада примити кроз свету тајну рукоположења и она ће поправити твоје недостатке. Чувај благодат Божију. Чувај речи Божије, Свето Писмо и Јеванђеље у себи. Оно ће те водити и руководити. Нека ти је срећно и благословено, нека те Бог чува и укрепи.“

У наставку Литургије велики број верника је приступио светом причешћу, хвалећи Бога и благодарећи Богу.

Александар Ђорђевић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЛЕПЕНИЧКОГ

У среду 29. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници. Епископу су саслуживали Архимандрит Петар (Драгојловић) игуман манастира Пиносаве, и свештеници епархије шумадијске. У литургијском сабрању учешћа су узели свештеници и ђакони Архиепископског намесништва лепеничког, које је претходног дана исповедао игуман Петар (Драгојловић), као и остали верници који су сабрали овога дана у овом светом храму.

Епископ се беседом обратио окупљеном народу рекавши између осталог: „Пребродили смо више од половине поста и остало нам је још мало до најрадоснијег празника, који је срж наше вере, наде и љубави. Прво и основно за сваког човека јесте благодарење Богу. Онај ко не зна да благодари не зна

ни да се моли. Да ли је човеков живот без Христа и причешћа живот? Наравно да није и зато свако јутро треба Богу благодарити на томе што смо живи да се молимо. Није свака молитва Богу угодна, као ни сваки наш разговор. Разговор ни са Богом није примљен ако не излази из смирености као ни молитва упућена Богу. У овом посту смо певали и певаћемо и даље ону химну „Расејани мој ум сабери Господе...“. Расејан човек је као трска у пољу коју сваки ветар ломи. Зато треба да се сабирамо у храму, на богослужењима. Ако нас пост није мало променио, узалуд смо постили. То што не осећамо светлост Божју значи да му се не молимо и не слушамо Бога. Увек треба да будемо спремни за долазак Христов јер нам Писмо каже „судићу ти у ономе у чему те нађем“. Потребно је постити телесно и духовно. Није довољно само обраћати пажњу на спољашњост, већ је потребно очистити ум и срце. Бог ништа не осуђује као фарисејство и претварање. Чим сматрамо да смо бољи значи да смо некога осудили, а себе уздигли. Пост нас уводи у смирење, јер без смирења нема спасења. Нека би нам Господ помогао да се у овим посним данима што више молимо, исповедамо, причешћујемо. Да задобијемо духовну снагу да бисмо пребродили искушења и невоље које нас у животу сналазе. Нека нам Господ помогне да дочекамо Васкрсење Христово у љубави о којој сам већ говорио“.

Након Литургије, сабрање је настављено у црквеној сали при храму Светих апостола Петра и Павла, где је свештеник Ненад Милојевић прочитао реферат на тему „Дух, душа и тело“.

Душан Илић, протојереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ОПЛЕНАЧКОГ

У петак пете недеље Васкршњег поста, 31. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архиепископску Литургију Пређеосвећених дарова у Карађорђевој Цркви у Тополи. Епископу су саслуживали Архимандрит Евтимије (Јутрша) игуман манастира Јошаница свештенство Опленачког архиепископског намесништва.

Светој Литургији претходила је исповест свештенства опленачког намесништва, а исповедник је био Архимандрит Евтимије (Јутрша). На Светој Литургији учествовали су молитвеним присуством и председник Општине Топола Владимир Радојковић, председница скупштине општине Топола Јасна Вуковић и директор задужбине „Краљ Петар I“ Драган Рељић. Литургији су присуствовали и ученици ОШ „Карађорђе“ и СШ „Краљ Петар I“ са својим вероучитељима Александром Алексићем и ђаконом Стеваном Илићем, као и ученици млађег узраста са учитељицом Слађаном Делић. Након причешћа свештенства сабрани народ својом беседом поучио је Владика Јован, рекавши између осталог: „Радујем се што сам овде са вама у овој старој Карађорђевој цркви, да

се Богу помолимо. Да сви заједно служимо Свету Литургију и да се причестимо Светом крвљу и Телом Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа. Радујем се што вас видим све, а посебно се радујем што видим децу. Оно што бих вам могао препоручити јесте да се држимо Цркве Божије, јер је само Црква Христова Црква у којој се спасавамо и којом се спасавамо. Црква је Тело Христово. Ми сви заједно сачињавамо удове Тела Христовог и као што се наше тело не састоји само од једног, него од више органа, тако се и Тело Цркве Христове састоји од органа народа Божијег. Први и основни наш вођа је Господ Исус Христос. Онда су вође наши светитељи, наши преци, наши родитељи и сви они који су живели и умрли у Цркви и са Црквом. Морамо остати на путу који је пропутио Онај који једини зна прави пут, и који је рекао „Ја сам пут, истина и живот“. Нема другог пута којим бисмо ми могли бити спасени до пута Христовог, до пута Јеванђелског, пута светих отаца“.

Верни народ се на позив „са страхом Божијим, вером и љубављу приступите“ причестио Светим Даровима Христовим. После Свете Литургије, Владика Јован са свештеницима опленачког намесништва, одржао је братски састанак на коме је прочитан реферат на тему „Божанско Причешће. Благодарње“. Реферат је припремио јереј Немања Радоичић. После реферата уследили су коментари. Након дискусије, сабрање је настављено трпезом коју је припремило братство храма „Рођења Пресвете Богородице“ у Тополи.

Стеван Илић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЛЕВАЧКОГ

Дана 3. Априла, на празник Преподобног Јакова Исповедника у храму Светог Мученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама обављена је исповест свештенства Архиепископског намесништва левачког. Свештенство је исповедио Архимандрит Јевтимије Јутрша, игуман манастира Јошанице. Након исповести служена је Литургија Пређеосвећених дарова којом је начелствовао Епископ шумадијски Јован уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

Епископ Јован се обратио окупљеном народу богонадахнутом беседом, у којој је између осталог рекао: „Васкрсење Христово је срж наше вере, наше наде и нашег живота. Пре уласка Христовог у Јерусалим, Црква је установила да се слави Васкрсење Лазарево. Црква нас тако припрема за Страсну Недељу, која настаје из ове, где кроз читање Јеванђеља доживљавамо страдање Христово. Страдање Христово не може се доживети без вере, а вера је дар Божији, и зато треба да се молимо за тај дар. Налазимо се у Великом Посту, који би требало да буде наша духовна учионица, јер постом и молитвом се приближавамо Богу. Треба да љубимо Бога свим срцем, свом душом, свим умом и свом мишљу својом, и другог као

самога себе. То је закон Божији. Када чувамо тај закон Божији, онда се нећемо огрешити ни о Бога, ни о другог човека. Одвојити пост од молитве или молитву од поста је немогуће. То су два крила којим себе уздижемо ка Престолу Небеском. А Бог не прима ни нашу молитву, ни наш пост ако нема смирења. Зато треба да пазимо на себе, да се поправљамо и исправљамо“.

Након Свете Литургије протојереј Огњен Гребић је прочитао реферат на тему „Социјални проблем“. Након чега је уследила дискусија. На крају сабрања уприличена је трпеза љубави коју је припремило свештенство архиепископског намесништва левачког.

Срђан Борђевић, свештеник

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА У АРХИЈЕРЕЈСКОМ НАМЕСНИШТВУ БЕЉАНИЧКОМ

У среду, 4. априла, у храму Преноса моштију Светог Николаја у Дражевцу, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Литургију Пређеосвећених дарова, уз саслужење јеромонаха Серафим (Ракановић), настојатеља манастира Тресије, и свештенства Епархије шумадијске. Пре Литургије, отац Серафим је исповедио свештенике бељаничког намесништва.

После причешћа свештенства уследила је беседа Епископа. Владика је између осталог рекао: „Налазимо се у периоду поста који свети оци називају путовње, ходање. Човек када хода гледа да не посрне, а пост нас опомиње да духовно не посрнемо. Ако посрнемо онда почнемо да рођемо и да се питамо шта нас то снађе. Зато треба да се уздигнемо на путу поста да би смо стигли у Јерусалим, тамо где се Господ упутује. После тога долазимо у страдалну седмицу где треба и духовно и телесно да проживљавамо оно што је Господ проживео све до Распећа и Васкрсења. Тако се сећамо жртве коју је Господ поднео, не ради себе него ради нас. Без поста и молитве ми не можемо да савладамо себе, а у себи имамо и гордости и сујете и пакости... Пост нас опомиње да скренемо пажњу са овоземаљског на духовно. Он је права вежба за мисли, речи и дела. То је вежба у понашању да би смо остварили врлине. На тај начин почињемо да поштујемо Бога, али и све што нам је Бог подарио. Господ нам је све подарио у Цркви да би смо били део заједнице. Одвојити пост од молитве, то није пост, али одвојити и молитву од поста, није молитва. Једно без другог не може. Потребна нам је молитва да би смо духовно ојачали и да би смо дочекали Васкрсење Христово што је срж наше вере, наде и љубави. Стаavimo Христа испред себе и тако ћемо и другог прихватити као брата“. На Пређеосвећеној Литургији се причестио верни народ и велики број деце. У ресторану Кале, одржан је састанак Владике и свештеника бељаничког намесништва, на којем је прочитан реферат ђаконa Зорана Степановића на тему „Ко

слуша реч моју има живот вечни“. Трудом особља ресторана и надлежног свештеника јереја Живана Голубовића и његовог сапароха, протонамесника Ивана Иванковића, приређена је трпеза љубави.

Владимир Димић, протојереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ОРАШАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

У среду, 5. априла, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Литургију пређеосвећених Дарова у храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу. Непосредно пре Свете Литургије извршена је исповест свештества орашачког намесништва од стране игумана манастира Денковац, Онифрија (Вранића). Његовом Преосвештенству су саслуживали, игуман Онифрије (Вранић) и свештеници, Архијерејског намесништва орашачког.

Епископ Јован је верне укрепио беседом, рекавши између осталог: „Четрдесетодневни пост завршава се у петак, будући да је у петак велики празник, Благовести, а заправо четрдесетодневни пост се завршава сутра. Нама је остала још Велика недеља, Страсна седмица, која по свом садржају и строгости начина живота уствари и не спада у овај четрдесетодневни пост. Она је седмица над седмицама Васкршњег поста. Она нас посебно припрема да постећи и молећи се својим мислима, срцем и душом, преживљавамо у себи оно што је Господ преживљавао до свога Распећа и Васкрсења. Ако постимо онако како нас учи Црква и Свети Оци, и посту придодемо усрдну молитву, онда ћемо у себи осетити радост духовну. Дивно је молити се појединачно, али је узвишеније молити се саборно, као што смо се ми данас сабрали у овоме храму да заједнички узнесемо и душу и срце и ум свој ка Богу, да осетимо да се једни за друге молимо, да смо у заједници, да знамо да смо одговорни за заједницу, а не дошли смо у заједницу, у Цркву, а свак на свој начин постају. Пост јесте уздржавање од мрсне хране, али је много важније да се уздржавамо од злих дела и злих мисли, од гордости и сујете“. Након Свете Литургије у сали парохијског дома је уприличено читање реферата на тему „Хлеб Живота – Реч Божија“ који је прочитао јереј Петра Грујић, парох горњо-трешњевички, након чега је уследио разговор о реферату.

Немања Искић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА МЛАДЕНОВАЧКОГ

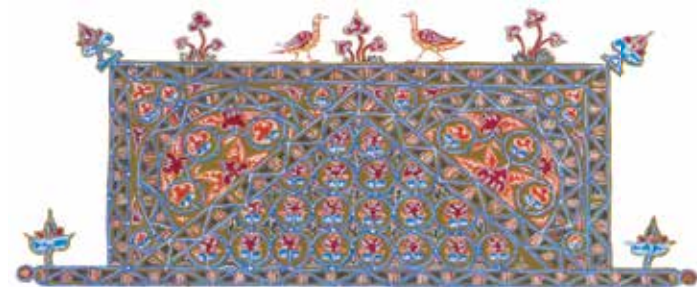
Дана 6. априла, у четвртак Цветне недеље Великог поста, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, уз саслуживање свештества Епархије шумадијске. Пре Литургије обављена је исповест свештества Архијерејског намесништва младеновачког, а

исповедник је био архимандрит Петар (Драгојловић), игуман манастира Пиносава у Кусатку.

У својој богонадахнутој беседи наш Архијереј је између осталог рекао: „Ево нас на крају Свете четрдесетнице, на крају овог Великог поста и на прагу Страсне седмице Васкршњег поста. Да се не збуњујете зашто кажем да смо на крају поста и Свете четрдесетнице, а имамо још недељу дана до Васкрсења Христовог. Велика недеља не припада Светој четрдесетници. Она је по свом смислу и значају изнад Свете четрдесетнице. Црква својим богослужењем, кроз читав пост, а посебно Велике недеље, упућује нас да Христа пратимо до Његовог страдања на Голготи и до Васкрсења. Зато су и посебна богослужења у Великој или Страсној седмици, зато ми на Велики четвртак читамо 12 страсних или страдалних Јеванђеља, о томе шта се збило од оног тренутка кад је Господ ушао у Јерусалим на празник Цвети, па све до Његовог страдања. Пост нам помаже да очистимо душу и тело како би просветлили наше мисли и наше речи и чинили добро. Светлост Христова просвећује свакога човека који долази на свет. Зато морамо чувати светлост Божанску у нама и не смејемо је затамњивати. Да би задобили Божанско просвећење, требало би да се молимо више, да постимо и душом и телом, да се чувамо од греха, који затамњује светлост Христову и лик Божији у нама. Заблагодаримо Господу што смо овај период поста прешли, свако према сопственим моћима и снагама. Нека нам Господ помогне да и сутрашњи празник прослаavimo и да се радујемо тој благој висти. Да нам Господ помогне да прослаavimo и улазак Христов у Јерусалим и да се нађемо у оној групи невине и безгрешне деце која су викала: Оса на висинама! Благословен који долази у име Господње! И да нам Господ помогне да у Великој недељи приведемо себе Богу да бисмо осетили радост и поруку Васкрсења Христовог. Бог вас благословио!“, закључио је Владика Јован. Након Литургије сабрање је настављено у парохијском дому младеновачке цркве, где је јереј Михаило Аврамовић, парох великоиванчански, изложио реферат на тему „Црква Христова радионица вечног живота“. Након дискусије Владика Јован је похвалио рад и разговор у вези са њим. Након тога приступило се трпези љубави, коју је припремило братство храма Успења Пресвете Богородице.

Марко Јефтић, јереј

СЕДНИЦА ЕПАРХИЈСКОГ САВЕТА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

На дан када Црква прославља Свете бесребренике и чудотворце Кира и Јована, 13. фебруара 2023. године, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Литургију у крагујевачкој катедралној цркви Успења Пресвете Богородице, током које су произнесене молитве призива Светог Духа за благословен рад Савета Шумадијске епархије чије је пленарно заседање одржано након Литургијског сабрања у Владичанском двору у Крагујевцу. На седници су чланови Савета, клирици и лаици, разговарали са својим Архијерејом о томе шта је све остварено у свим доменима црквеног живота у Шумадијској епархији током 2022. године, али и о томе, како, ако Бог допусти, унапредити оно што је недовршено (Тит 1, 5).

Скуп на коме је саслушан извештај Епископа Господина Јована о вршењу Богом поверене свештеничке, учитељске и пастирске дужности и старању о спасењу епархијота, као и указивања чланова Савета да се сви видови црквене мисије побољшају, карактерисао је дух речи Светог апостола Павла: „Јер ми смо Божији сарадници, а ви сте Божија њива, Божија грађевина. По благодати Божијој која ми је дата, ја сам као мудар неимар поставио темељ, а други зида на њему; али сваки нека гледа како зида. Јер темеља другог нико не може поставити осим постојећег, који је Исус Христос“ (1. Коринћанима 3, 9-11).

Током 2022. године, у којој је ушао у тридесету годину свог архијерејског служења, а двадесету у Шумадијској епархији, Његово преосвештенство Епископ Господин Јован Свету Литургију служио је 346 дана

поучавајући вернике кроз проповеди на јеванђељска зачала и друге светописамске одељке смислу и начину хришћанског живота, као и смислу и значају празника који су се прослављали.

У години која је иза нас, Епископ је освештао пет новоподигнутих цркава (Свих светих на брду Светињи, Светог Пантелејмона у Коморану, Преображења Господњег у Остриковцу, Светог архиепископа Никодима у Америћу, Светог архангела Михаила у Буковику), једну обновљену и један манастирски параклис. За нове храмове освећена су два темеља. Од нових црквених објеката, Шумадијска епархија добила је три капеле за прилагање свећа, крстове за два храма, звона за два храма, шест иконостаса, фрескописе у две цркве, два парохијска дома, један темељ за парохијски дом, три трпезара и један манастирски конак.

Рукоположено је пет кандидата у ђаконски и свештенички чин, један у јерођакон и два у јеромонаха. Рукопроизводство у чин чтеца примило је пет кандидата. Више свештеника и свештеномонаха одликовано је одговарајућим достојанством.

Чињеница да се за упис у први разред богословија пријавио само један кандидат свакако није повољна, па је Епископ предузео низ активности да се ова ситуација више не би поновила. Бројем уписаних кандидата на високе богословске школе може се бити задовољно.

Што се тиче броја кандидата који подносе молбу за рукоположење и он се смањује. Епископ је навео да се примају молбе само кандидата који су завршили неки од богословских факултета и за које се утврди да имају

способност за обављање ђаконске или свештеничке службе.

Имајући у виду број Литургија које је Епископ Господин Јован служио током прошле године, јасно је да су канонске посете парохијама и манастирима редовно вршене, а настојало се да буду посећене и парохије у којима је до сада Архијереј ређе служио. Недељним и празничним данима претежно се служи ван Крагујевца, док су радни дани резервисани за Литургије у крагујевачким храмовима. Епископ у извештају још истиче: „Сматрамо да на пољу духовног раста и развоја наших епархиота постоји пуно простора за даљи напредак. Следујући тим богољубивим потребама наших епархиота широм Епархије шумадијске, по Нашем благослову организована су предавања, промоције, изложбе

парохијске свештенике, тако да је и 2022. године настављено са пружањем помоћи овим свештеницима из Фонда за помоћ свештеницима на slabим парохијама. Број ових парохија се сваке године повећава за једну или две.

У Епархији шумадијској постоји 24 манастира (Света Петка у Сибници тренутно упражњен), и то 12 мушких у којима сада живи 21 монах и 12 женских живи 44 монахиње. Ове године основан је један нов манастир, Светог Пајсија у Шуљковцу код Јагодине. Број житеља манастира Епархије шумадијске се благо увећава.

У знак признања добротворима и приложницима црква и манастира додељено је више епархијских одликовања и других архијерејских признања.

Извођење верске наставе у основним и средњим

школама била је посебна брига Архијереја и других епархијских тела. У Шумадијској епархији настава се изводи у 91 основној школи и 33 средњих. Верску наставу изводи 137 вероучитеља, а похађа 36 394 ученика од 56 740 уписаних, што је 64 одсто. И о Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу Епископ се старао прилежно, а материјално су је помагали свештеници и верници.

Чланови Епархијског савета са одобравањем су прихватили извештај о вишеструком ангажовању свештеника и верног народа Шумадијске епархије на пружању помоћи потребитима, у оквиру сопствених институција (Земља живих у Брајковцу, Дом за децу Свети Василије Велики у Маршићу), или преко државних или општинских социјалних установа. Прикупљана је помоћ и за пострадале у Украјини и за ревитализацију српских средина на Косову и Метохији. Сви свештеници су дали велики допринос како би више фон-

дова Епархије обављали своју функцију. У циљу унапређења хуманитарне делатности на подручју Епархије шумадијске, на овогодишњој седници, донета је одлука о оснивању Верског добротворног старатељства.

Епархијски расходи током 2022. године покривени су планираним приходима. Томе је пре свега допринело изузетно успешно пословање централног епархијског продајно-складишног центра, који је у широј црквеној јавности познат као изузетно коректан и поуздан добављач свих артикала и књига за црквени живот.

И све остале делатности које се обављају у Шумадијској епархији, као што су издавање књига у Издавачкој установи „Каленић“, излагање епархијског часописа „Каленић“, функционисање епархијске радиостанице „Златоусти“, пословање предузећа „Црквене шуме“, епархијске поклоничке агенције „Ходочашће“ и делатност хуманитарног фонда „Добročинство“, добиле су позитивну оцену чланова Епархијског савета уз истицање да све ове установе битно доприносе побољшању свих видова црквеног живота.

Информативна служба Епархије шумадијске

и разне друге свечаности.“ О овоме, као и о братским састанцима током Великог поста на којима се читају богословски реферати свештеника, о Великогоспојинским свечаностима, литијама у Недељу православља и за Тројице, Светосавској свити у Аранђеловцу, јавност, верска и световна, обавештава се путем свих савремених медијских платформи.

На основу детаљног прегледа црквеноадминистративног и материјално финансијског пословања парохија и црквених општина може се констатовати да се црквеноадминистративне књиге, у највећем броју, воде уредно, да се храмови и порте држе у пристојном стању, да црквеноопштински управни одбори обављају своје дужности у оквирима својих овлашћења као и да се материјално финансијско пословање одвија у складу са црквеним прописима.

Шумадијска епархија има 214 парохија од којих се шест стално опслужују због малог броја верника. Тренутно у Епархији служи 217 парохијских свештеника и 19 ђакон у 202 парохијске и филијалне цркве. Скоро петина парохија није устању да материјално издржава

Милић Марковић, протојереј ставрофор

ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ У СВЕТУ ЗЕМЉУ

Благословом Епископа шумадијског Господина Јована и Епископа ваљевског Господина Исихија, трудом и залагањем свештеника Славка Обрадовића из Ваљева и свештеника др Стефана Дамјановића из Крагујевца, реализовано је поклоничко путовање у Свету земљу у периоду од 20. фебруара до 27. фебруара 2023. године.

Вођа пута био је професионални водич и изузетан познавалац Свете земље Јован Петровић из Београда, коме је свесрдно помагала преводилац Ивона Станковић из Београда. Укупно педесет пет поклоника у Светој земљи, осетило је неизмерну радост присуства Господњег.

Поклоничка група је допутовала у хотел „Holly land“ у раним јутарњим часовима у уторак 21. Фебруара. Већ у 9.30 посетили смо Поље пастира, где се налази пећина у којој је анђео Господњи јавио чуварима стада велику радост: „Јер вам се данас роди Спас, који је Христос Господ, у граду Давидову.“ (Јк 2, 11). Пастири су се вратили славећи и хвалећи Бога за све што су чули и видели, као што им би казано. У крипти је и гроб једног од тих пастира. Изнад њега прелепа икона урађена уљем на којој су тројица пастира са својим стадом. Изнад њихових глава види се како им анђели јављају вест коју су очекивали сви народи од стварања света. У порти манастира је и најстарије стабло маслине у Јудеји.

Потом одлазимо у Јудејску пустињу, у манастир Светог Саве Освећеног из петог века. Спуштамо се у манастир кратком стазом. Са десне стране је кула од камена, на чијем је врху велики Крст. Каменим степеницама силазимо у порту и улазимо у храм где целивамо мошти Светог Саве Освећеног. Од давнина дрво палме расте у овој лаври и његови плодови лече неплодне брачне парове. Затим смо у капели Светог Јована Дамаскина, у којој је Светитељ насликао икону Богородице Тројеручице. У суседној крипти су и лобање бројних монаха који су се у овом манастиру подвизавали. У трпезарији Светог Николе смо послужени. Још једном се подсећамо пророчанства оснивача манастира који је 600 година раније оставио у аманет монасима, да када једног дана дође монах истог имена из владарске лозе, да му дарују игумански штап, жезал и чудотворну икону Богородице Млекопитатељнице. Свети Сава Српски је ове дарове примио и однео у манастир Хиландар.

Враћамо се у храм Светог Теодосија. У крипти манастирске порте целивамо мошти светих мајки: Светог Саве Освећеног, Светог Јована Дамаскина, Светих бесребреника и чудотвораца Козме и Дамјана. Ту су и мошти Светог Теодосија који се дуго година на овом месту подвизавао и узносио молитве Господу.

У среду рано ујутро пут нас води у центар Витлејема („куће хране – хлебова“) где је и величанствени храм Рођења Богомладенца Христа. Крај олтару степеницама се спуштамо до пећине у којој је рођен Спаситељ света. На улазу у пећину рођења је стуб са иконом Господа Исуса Христа, а у близини икона Богородице Витлејемске са Богомладенцем. Изнад улаза је плаштаница златасте боје. Место изнад јасала поплочано је белим мермером, као и под на којем је уцртана Витлејемска звезда коју, спуштајући се на колена, целивамо. Остајемо задивљени пред јаслама као и пастири и мудраци са истока у ноћи првог Божића. Са западне стране храма је крипта са моштима деце коју је побила Иродова војска тражећи новорођеног Цара.

Пошто се сиропусне среде не служи Света Литургија, даље нас пут води у свети град Јерусалим. Са Маслинске горе посматрамо прекрасну панораму старог града чије се зидине састоје од 34 куле и 11 капија. Поред мноштва поклоника долазимо до прекрасног руског манастира посвећеног Светој Марији Магдалини. Око њега се налази велики и предивно уређени врт. Помишљамо како смо Гетсимански врт управо овако и замишљали. Храм је саграђен у руском стилу са позлатом на куполама, а изнад олтару је велика икона на којој је приказано како Марија Магдалина цару Тиберију поклања јаје које је постало црвено, сведочећи да и творевина Божија прославља Васкрсење Спаситеља. Са десне стране олтару налази се чудотворна икона мајке Божије Одигитрија – Путеводитељица. У крипти цркве су и мошти монахиња: руске кнегиње Јелисавете и њене дворкиње Варваре, а у лађи цркве целивамо честице моштију многих светитеља. На том месту отпевали смо и тропар у част ових божијих угодника.

Спуштамо се благо наниже и долазимо у храм где је било положено тело Пресвете Богородице. Са тог места је узнета на небо да буде са својим Сином и Господом. Храм је испуњен мноштвом поклоника из целог света. Целивамо камену плочу на којој је било положено тело Пресвете пре него што ће се успети на небо. Иза плоче је

отворени олтар на којем је чудотворна икона Јерусалимске Богородице. Даље се путељак успиње до места где је каменован Свети првомученик Стефан. Певамо тропар Архиђакону Стефану и поклањамо се светом месту на коме је овај Свети првомученик поновио речи Христове: „Господе, не урачунај им грех овај!“ (Дап 7, 60). Поред тог места је храм посвећен Светом Архиђакону. У њему се усрдно молимо пред иконом која нам показује како је каменован светитељ и како је хаљине гонитељима чувао Савле, који ће обасјан Христовом светлошћу постати најревностнији проповедник „благих вести“.

Улазећи у стари део Јерусалима убрзо стижемо до куће светих Јоакима и Ане. Кућа је, у односу на данашњи ниво Јерусалима, око шест метара испод земље, као и цео тадашњи град. Из тог дома је Богомајка одведена у Јерусалимски храм. Изнад ње је подигнута црква.

Улица Via Dolorosa (пут суза) је улица унутар зидина старог града Јерусалима, која обележава пут Господа Исуса Христа на Голготу. Пут је обележен са четрнаест станица. Свака станица обележава библијски догађај Исусовог страдања, од суђења у римској тврђави Антониа, до врха Голготе.

Последњих пет станица су на брду Голгота, где је данас Црква Светог Гроба – Храм Васкрсења Христовог.

Прва станица је место где је Исус осуђен на смрт и зове се Преториј, место на којем је Понтије Пилат донео одлуку да пресуду Исусу препусти „његовом народу.“ Улазимо у малу цркву где је Господ сачекао суђење. Ту је смештен затвор из кога је Господ одведен на Голготу. Испод је ћелија у којој је био затворен разбојник Варава. Сваке године на Велики петак, јерусалимски Патријарх са литијом из овог затвора носи крст на Голготу. Када се уђе у затвор, види се у његовом горњем делу велики крст испред којег је фигура Спаситеља везаних руку.

Друга станица је место на коме је Господу натоварен крст на леђа. Ту су римски војници бичевали Исуса и ставили му венац од трња.

На **трећој станици** Господ је први пут посрнуо под теретом Крста, што се види на једној белој мермерној рељефној табли.

На **четвртој станици**, која се зове сусрет Богомајке са Христом, рељефом је на зиду осликан Господ под Крстом, са Богородицом наднетом над њим у болу.

На **петој станици** је Симон из Киине био натеран од стране римских војника да помогне Исусу у ношењу крста.

На **шестој станици** је Вероника обрисала Исусово лице. На њеном белом платну остао је лик Исусов.

На **седмој станици** Исус је пао други пут под теретом крста – одмах при изласку из градских капија и прошао кроз Капију Суда.

Осма станица се налази на отвореном пољу. На њој је Исус срео жене Јерусалима које су плакале над њим. Христов одговор је био: „Кћери јерусалимске не плачите за мном, него плачите за собом и за децом својом.“ (Лк 23, 28).

На **деветој станици** се налази стуб, крстом обележен, који означава треће Христово падање на путу за Голготу. Станица се налази на улазу у коптску цркву.

Десета станица – Исусу скидају одећу – дељење хаљина Исусових.

Једанаеста станица – Исуса стављају на крст. Мозаик означава римског војника који прикива Исуса на Крст.

Дванаеста станица – место распећа, Голгота.

Тринаеста станица – Исусово тело је скинуто са крста. На овом месту је Богородица преузела тело Исусово након што је скинуто са крста.

Четрнаеста станица – Исус је положен у Јосифов гроб. У Капели анђела налази се камени олтар који је прекривао гроб.

Најзад долазимо до најсветијег места, до Цркве о којој смо проповедали, о којој смо размишљали и којој смо се надали да ћемо је видети за време овоземаљског живота. Пред нама је земаљски и Небески Јерусалим. Цар Константин и царица Јелена су сазидали овај храм како би његов свод са два кубета, виши од 50 метара, покрио све ове светиње. Непрегледне колоне људи су пред храмом. Долазимо до Плоче Помазања. Над том плочом непрекидно гори осам кандила. Пред Плочом је

на коленима много људи који желе да осете божански миомирис и да освете своје крстове, иконе, бројанице. Уз стрме камене степенице пењемо се на Голготу, где мноштво верног народа стрпљиво чека да се поклони распетом Господу. Кандила од злата и сребра непрекидно горе и обасјавају Распеће Господа, са чије десне стране је Богомајка, а са леве Свети Јован Богослов. На коленима целивамо удубљење у мермерној стени које је остатак места где је био Крст. Изнад је Часна трпеза на којој се служи Света Литургија. Са десне стране је стена распукла до дна од земљотреса, када је Христос на Крсту издахнуо. После целивања палимо свеће.

На улазак у Гроб Господњи чека се неколико сати. Нико не осећа умор, јер због овог тренутка смо и кренули на ходочашће. Испред Животворног Гроба гори дванаест златних кандила. Са страхом божијим улазимо у капелу и најпре видимо бели камен на којем је стајао анђео божији када су дошле жене мироносице. На коленима улазимо у Христов гроб и целивамо белу мермерну плочу на којој је било положено Христово свето тело. На каменом зиду положена је плаштаница са натписом „Христос васкресе.“

У четвртак рано ујутро служимо Свету Литургију у пећини рођења Христовог. После Литургије свештенике је примио Митрополит Витлејемски Бенедикт. Са радошћу нас је дочекала монахиња Доротеја која је по реклом из Лесковца.

Са великим узбуђењем одлазимо у Јерусалим и поново чекамо у реду да се поклонимо животворном Гробу Господњем. Сада је чекање краће и сви осећамо да су истините поуке које смо чули од многих поклоника, да се у ову светињу само једном долази, сваки следећи пут се њој враћа.

Посећујемо грчку цркву Свете Марије Магдалине, непосредно поред Храма, и поклањамо се икони Богородице која је проплакала, пре него што је почео рат 1967. године. У порти се налази прелепа икона са мотивом јављања Христа Марији Магдалини после славног Васкрсења.

Понети радошћу стижемо и у руски манастир Светог Александра Невског. Централно место у храму је Крст који је на стени донетој са Голготе. Запажамо „Судња врата“ на улазу у цркву и пролазимо кроз „иглене уши“

које се налазе у стени. У манастиру је и соба царске породице Романових.

У петак полазимо до храма Светих Архангела који је закључан. Водич нам појашњава да је храм припадао српској заједници и био стедиште многобројних поклоника из Србије. Сада припада Јерусалимској Патријаршији.

Тачно у 11 сати примио нас је Јерусалимски Патријарх Теофило III. Поред наше, присутне су и поклоничке групе из Молдавије, Румуније и Украјне. Патријарх нас је поучио мудрим речима о значају светог града за нашу веру и поделио нам грамате као сведочанства посете Светој земљи.

Задовољни бројним светим местима упућујемо се у Сионску горницу где је Господ установио Свету тајну Евхаристије и где је одржана Тајна вечера. У овој кући се Христос апостолима јавио први пут после Васкрсења. Овде је Свети Дух сишао на апостоле у виду огњених језика. Собу Тајне вечере од гроба Давидовог дели само један преградни зид, па се брзо стиже до просторије у којој је гроб цара Давида.

У суботу рано одлазимо у манастир Светог Георгија Хозевита. Ту је проповедао Свети Јован Претеча. По предању, у пећини је живео Свети пророк Илија више од три године. На том месту се за добијање детета молио Богу Свети праведни Јоаким и добио је од ангела вест да ће његова жена Ана родити девојчицу, којој је предстојало да постане Мајка Господа

Исуса Христа. Овде су на уској заравни литице у клисури Вади Келт, крајем петог века монаси основали манастир и назвали га у част Георгија који је добио име Хозевит, по овом манастиру посвећеном Пресветој Богородици Хозеви. У манастиру се чува лобања оснивача манастира Јована Хозевита и мошти Светитеља Јована румунског. Ту се једно време од прогона скривао Свети Јован Златоусти. Ту је и икона на којој Свети Козма причешћује Свету Марију Египћанаку.

Пролазимо поред града Јерихона у коме је Господ излечио Светог Вартимајеа и на смокви видео цариника За-

кхеја. Библија нам говори како је Исус Навин освојио овај град. У овом месту је живео и пророк Јелисеј. Јерихон и цела област налазе се испод нивоа мора.

Изнад Јерихона одлазимо на Гору кушања. Храм на гори кушања сачињен је од више малих и великих пећина. У једној већој је највише времена провео Господ стојећи на каменој стени. У храму целивамо иконе и остатак стене на којој је Господ седео и стајао четрдесет дана.

После тога одлазимо на реку Јордан, на место где се поклоници традиционално погружавају три пута у воду свете реке. Силазимо на лепо уређен део обале, спуштамо се степеницама на омањи бетонски плато, до саме воде. Поред зида је војник са аутоматским наоружањем који обезбеђује поклонице.

Затим се упућујемо у манастир Светог Герасима Јор-

данског. Манастир је велики и опасан је каменим зидом. На улазу свакоме поклоннику монах дарује свећу и иконицу на којој је насликан Свети Герасим са лавом. По предању, Свети Герасим је лаву из ноге извадио трн и спасао га од смрти. У знак захвалности ово створење божије је цео свој век живело са монасима у манастиру. Умро је од жалости убрзо по представљењу Светог Герасима. У храму целивамо иконе, међу њима икону Богородице Млекопитатељице. По предању, овде је, бежећи од Ирода, преноћила Света породица.

Враћамо се у Витанију где се спуштамо у гроб четвородневног Лазара. Та гробница је једна камена пећина. Гроб је у камену, десет метара под земљом. То је приватно власништво једне породице из Витаније.

А сат пре поноћи, с радошћу одлазимо у Јерусалим и већ сат иза поноћи служимо Свету Литургију испред Гроба Господњег, којом началствује секретар Јерусалимског Патријарха, митрополит Аристарх.

У недељу смо пошли у Галилеју, до које путујемо око сата. У Кани Галилејској смо у грчком манастиру. У цркви са леве и десне стране иконостаса налазе се две велике камене посуде запремине од 90 литара. Посуде у којима је Господ претворио воду у вино смештене су иза непробојног стакла.

Затим нас пут води у Назарет где присуствујемо Светој Литургији. Усхићено појање православних палестинаца не оставља никога равнодушним. Свету архијерејску Литургију служио је митрополит Киријакос са свештенством. У Назарету је Праведни Јосиф, по налогу свештеника, по божијој промисли узео Марију да буде чувар њене посвећености Богу. На месту где је била Јосифова кућа данас је Црква Благовести. Овај град је и родно место Пресвете Богородице. Да би се стигло до бунара – извора, морамо проћи кроз цркву. Од улазних врата спуштамо се степеницама у салу, на чијем крају је бунар кружног облика озидан каменом и заштићен металном оградом. На једној икони у цркви приказана је Богомајка у благословеном стању, а Архангел Гаврило у њеној утроби види Богомладенца.

Полазимо, даље, на гору Тавор која је десетак километара југоисточно од Назарета. Висока је 588 метара. На њу је Господ повео своја три ученика: Петра, Јакова и Јована пред којима се чудесно преобразио. Са Господом су разговарали Мојсије и Илија, који су се показали у слави (Лк 9, 28-30). Посећујемо манастир и целивамо део камене стене испод Часног Престола Господњег и чудотворну икону Мајке Божије.

Затим одлазимо на Генисаретско језеро које се налази на 220 метара испод нивоа мора. Дуго је 22 а широко 12 километара. Дубоко је око 200 метара. У њега се улива река Јордан. Посећујемо храм Дванаест апостола који је новијег датума. У близини је кућа Светог Петра коју овом приликом нисмо посетили.

Враћамо се у Витлејем у вечерњим сатима. Последње ноћи пред повратак нико није спавао. Уносимо молитве Господу са жељом да поново посетимо Свету земљу. Да осетимо присуство живог Бога, који се дарује свакоме који своје срце отвори на куцање Христово.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

Савремена химнографија

О СЛУЖБИ ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ У ЧАСТ И СПОМЕН ЧУДОТВОРНЕ ИКОНЕ ВЕЛИКОРЕМЕТСКЕ

О томе да је 1982. године написана Служба Богородици и њеној чудотворној икони из фрушкогорског манастира Велике Ремете до 2016. године знали су само они верници који редовно посећују овај фрушкогорски манастир, а претежно су посвећеници црквеног појања окупљени око Студијског хора Музиколошког института САНУ. Дакле, пре седам година објављена је књига *Scala Paradisi* [Степенице /Лествица¹/ до раја] – Академику Димитрију Богдановићу у спомен, 1986–2016 и у њој чланак академика Димитрија И. Стефановића (1929 – 2020) као „скроман прилог успомени на великог и незаборавног савременог великана, академика Димитрија Богдановића“.

Из прилога Димитрија Стефановића, чија је лаичка служба у Цркви, нарочито као посвећеника благољепија, певничког и хорског одговарања на богослужењима, од многих поштована и хваљена, сазнајемо да је тадашњи проигуман хиландарски Хризостом Столић, потоњи епископ западноамерички, банатски и жички (1939 – 2012), након што је једном приликом у Великој Ремети

служио вечерње, обећао да ће написати Службу икони Богородици Великореметској. Обећање испуњава већ четврте недеље Часног поста, када пуну службу за 24. август/ 6. септембар, написану на црквенословенском, шаље у манастир угледном игуману Данилу Здравковићу уз напомену: „Уколико се сложе сви да се служба служи, нека ове године почне скромно празновање, па сваке године све више, и више док се народ навикне... Ако у овој служби има нечег доброг, од Бога је, а све што не ваља моје је лично.“

Када се академик Стефановић нашао у прилици, замолио је свог колегу и сарадника на многим пројектима (*Србљак I-IV*, СКЗ) Димитрија Богдановића (1930 – 1986), великог познаваоца историје свега онога што називамо српска духовност, да Службу проигумана Хризостома преведе на савремени језик, на шта је он радо пристао. Књига у којој се налазе служба на црквенословенском, на српском, затим служба стављена у ноте од стране Светозара Милуровића (1907 – 1985) и са фотографијом иконе Богородице Великореметске објављена је 2010. и могла се наћи само у Великој Ремети. Данас је Служба доступна на интернету (http://www.novisrbliak.narod.ru/PDF_files/Novi_Srbliak/08-24_Velikoremetska_PV_csl_srb.pdf).

У поменутом тексту за *Scala Paradisi* Димитрије Стефановић о преводу Службе на српски језик преноси утисак „да је у српском језику проналазио старинске или у свакодневном говору недовољно коришћене речи, чак и оне које су иначе у теолошкој употреби. То доказује да је Димитрије Богдановић дубоко ушао у садржај ове нове, веома надахнуте службе проигумана Хризостома. Трудно се да пронађе речи и изреке које одговарају црквенословенском тексту. Нема сумње да је у сваком погледу превод успео и да је то још један у низу теолошких и језичких доприноса које нам је Димитрије Богдановић даровао.“

Ово је поткрепио са неколико примера болдирајући добро погођене формулације у преводу:

Тропар:

„Тебѣ припадаемъ госпоже, и любезнѣмъ взирающе на сватѹю ѿквнѹ твою, и **вопѣемъ ти**: прѣиди кѣ намѣ благаа мати, оущедри **чтущихъ тѣ**, и дарѹй намѣ сватѹю образъ твой, вѣ залогъ милости и спасенїѣ.“

„Теби припадамо Госпођо, и с љубављѹ гледајући свету икону Твоју вапимо ти: дођи нам, блага Мати, помилуј штоватеље Твоје и даруј нам свету слику своју у залог милости и спасења.“

Из стихира на „Господи возвах“:

„Прѣидите нынѣ, празднолюбцы, монашествѹюще хъ все сословїе, прѣидите и вси мѣрстїи людїе, прѣидите пѣсньми **воспоемъ теплѣ тоѣ божественнаѣ великодѣѣнїѣ**, и любовїю блажимъ воистиннѹ приснѣблаженнѹю, во обители великореметстѣѣй веселѣшесѣ.“

„Дођите сада, љубитељи празника, монаха часних цели зборе, дођите и сви световни људи, дођите да песмама **успојемо топло Њена божанствена дела велика**,

¹ Дајући овај наслов зборнику посвећеном академику Димитрију Богдановићу, приређивачи су вероватно имали у виду његову врло цењену књигу *Свети Јован Лествичник, Лествица*, 1963.

и с љубављу да ублажимо заиста Присноблажену у Обитељи Великореметској веселећи се.“

„Предъ неже образомъ мы навыхомъ пѣти и **блажити** та, мати **создателя**.“

„Предъ чиимъ ликомъ ми научисмо да певамо и **блажимо** Тебе, Матеръ Саздательеву.“

„**Божественными** зарами просвѣти **поющихъ** та.“

„**Божанственнымъ** зракама просветли **појце**.“

тељи великореметске, Ти си **одредила** да јој ликъ Твој буде богатство, **непотрошљиво**.“

„**Вси поаху**: богородице пречистаа, ты еси **оутверженіе** обители нашеа и честнословіе.“

„**Сви појаху**: Богородице пречиста, Ти јеси **утврђење** Обители наше, сва наша част и слава.“

„Оудостоила еси, в владычице дѣво, образъ твой сей дати **въ заступленіе** **приходауихъ сѣмо**, богоневѣсто.“

„Удостојила јеси, Дјево Владичице, лик овај Твој дати да **заступа** **оне који овамо долазе**, Богоневесто.“

„Не лиши **матернѣ** **твоегѣ** **попеченія** и насъ, **совершающихъ** днесъ сѣа **іконы** свѣтлое торжество, да та приснѣ въ пѣснехъ величаемъ.“

„Не лиши **материнскаго** **Твоегѣ** **старанія** и насъ који данас **светкујемо** ове Иконе светли празникъ, да Тебе увек у песмама величамо.“

„Недсостойное **мое пѣніе** **приношу**: бѣ показаніе благодаренія моего, **многихъ** **ради твоихъ** **благодѣаніи**, богорадованнаа владычице.“

„Недостојно **моје појање** **приносим**, као знакъ благодарности моје, збогъ **многихъ** **Твојихъ** **добročинстава** богорадована Владичице.“

„**Јако** госпожи обители великіа ремети, **покараемъ** **сѣ** **вѣрнѣ**: та почитаемъ чистаа, и прославляемъ теплѣ: **паствити** **насъ** и **оуправлати** **непрестай**, **наставнице** наша пречистаа.“

„Као Госпођи Обители Велике Ремете покуравамо се са вером, Тебе **штујемо**, Чиста, и прослављамо топло: **предводити** **нас** и **усмеравати** не престај, **водительско** наша пречиста.“

Као пример правогъ умећа и аутора и преводиоца Службе Богородици и њеној чудотворној икони из Велике Ремете наводимо и стихире на литији, 8. глас (само на српскомъ):

„У овај данъ Господњи радујте се, људи: гле, сјајни облакъ у ваздуху чудесно лебди и благодат изнадъ обители Великореметске јавља се, Једина и Јединогъ на рукама матерњимъ која носи Христа, Спаситеља васељене, на спасење душа нашихъ.“

„Радује се данасъ Фрушка Гора, ликује обитељ Великореметска, а с њомъ и друге обители сремске, светкује и цела земља српска, јер благодатъ Божје Матере

Из стихира на литији:

„Исцѣленій струи истекають, имиже напааються души наша, и **врачуется** **безмезднѣ** **благодатнѣ** **тѣлеса** наша.“

„Исцѣљења потоци теку, којима се напајају **благодатно** **душе** наше и **лече** **се бесплатно** **тела** наша.“

Из Величанија:

„**Чтемъ** образъ твой сватый, имже **точииши** **исцѣленія** **всѣмъ** **съ вѣрою** **притекающимъ**.“

„**Штујемо** слику Твоју свету из које **точииши** **исцѣљења** **свима** **који** **са вером** **притичу**.“

Из стихира по 50. псалму:

„**Свѣтъ** же твоегѣ веселія исполняется: **бурѣ** **сопротивныхъ** **вѣтрѣвъ** **оуставляется**.“

„**Светлост** Твојегъ веселія осваја, **бура** **се** **супротивныхъ** **ветрова** **уставља**.“

„Иноцы въ печалехъ **сладкое** **оутѣшеніе** **пріемлютъ**.“

„Иноцы у тузи **сладко** **тешенье** **примају**.“

Из канона:

„Благодатъ воздающе многую **вбновителемъ** **свѣтѣ** **обители** **великореметскіа**, ты **предвпредѣлила** еси, твой образъ богатство быти ей **неиждиваемое**.“

„Благодатъ дајући многу обновителѣма **свѣте** **Оби-**

милостиво данас посети нас чудотворном својом Иконом, којом дарује у муци бодрење, у тузи утеху, у болу исцељење, у свакој беди избављење, и свима нама даје велику милост.“

Икона Пресвете Богородице са Христом и пророцима у Велику Ремету, посвећену Светом Димитрију, коју је према предању основао краљ Драгутин и која се у писаним изворима први пут помиње 1509. и 1562. године, доспева у периоду од 1737. до 1739. године, заједно са братством манастира Раковице, где се до тада, а од 1701. године, налазила. Добијена је као израз захвалности руских преговарача раковачком јеромонаху Григорију око склапања Карловачког мира 1699. године после Великог бечког рата. Две године касније Григорије је позван у Москву где су му, уз даровну повељу цара Петра Великог, уручени поклони у новцу, самуровини и скупоценим тканинама. Раковички монаси су добили и помоћ у црквеним књигама, сасудима и богослужбеним одежама. Међу тим раскошним даровима налазиле су се и четири иконе. Међу њима је била и Богородичина икона са Христом и пророцима, рад царског изографа Лентија Стефанова из 1687. године. Због тога што су раковички монаси 1737. године стали на страну Аустрије у рату са Турском, морали су заједно са драгоценима да се преселе у Срем, односно Велику Ремету. Од 1941. године па све до успостављања нове власти после Другог светског рата, и ова је икона, као и многе друге друшкогорске светиње, „невољно боравила“ у Загребу.

„Тема пророка приказаних око Богородице са Христом надахнута је песмом *Пророци су те нагостили*. Иконографско решење тог сижеа, обично сликано на репрезентативним престојним иконама, образовано је у XI-XII веку, али је посебну популарност стекло тек у послевизантијској уметности. Ликови пророка, текстови исписани на њиховим свицима и симболи који их прате упућују на мисли о Богородичином безгрешном зачећу, њеном уделу у оваплоћењу Логоса и о Христовом рођењу. Тако овај идејни програм, потврђен и учвршћен ауторитетом старозаветних пророка, у исто време сажима и измирује сложене теолошке садржаје Старог и Новог завета и истиче њихову неразлучиву повезаност“ (Зоран Ракић).

Н. Јованчевић

ХИМНЕ ИЗ СЛУЖБЕ СПАЉИВАЊУ МОШТИЈУ СВЕТОГ САВЕ

Оче свети, Саво богомудри, добро си васпитан у уздржању, до преславне висине врлина си узрастао, на Христову тајну лепоту си гледао, и његовим сјајем си свој разум озарио, народ свој си просветлио, а јереси си од цркве Христове одбацио, зато смо те стекли као светило, и зато твој пресветли спомен хвалимо и свето га прослављамо.

Примљени си талант умножио, даровити оче, и удостојио се радости свога Господа, па сада стојиш пред Богом са зборовима светитеља и испосника, украшен одеждом свештенства, и венцем поста, и блисташ благодаћу божанског сјаја и зраком духовним, зато, Саво оче свети, оданде просветљавај молитвама својим све, који празнују твој светли и свети спомен.

Примивши твоје часне и свете мошти, Саво блажењи, са вером и љубављу их поштујемо, јер ти си свирала Светога Духа, што оглашава неизрециву тајну спасења, својом божанском науком велегласно, проповедајући нам оваплоћење Бога-Речи, које најчистије тобом, оче, познасмо, и њему те сада као молитвеника приводимо, да у предањима твојим сачувани будемо.

На јутрењу, стихире на хвалитним. глас 8.

Приђите сви христољубиви, приђите да празник спомена служимо, и Саву свештенопроповедника Еванђеља у песмама да похвалимо, и овако рецимо: Радуј се, разумни поточе духовног раја, што бразде нашег срца духовним водама Божије науке напајаш, и чиниш их плодоносним Христу Богу, који свима дарује просветљење и велику милост.

Радуј се, правоверја водитељу, и Божијих наредби служитељу, од Бога светли светилниче, јер си срца која уђоше у мрак незнања богогласним речима просветлио, и у светлост Свете Тројице их увео, Саво оче богоносни, српска похвало и украсе, сада стојиш пред Христом Богом, па се моли са све који служе свети спомен твој.

На јутрењу, самогласне стихире, глас 5.

О ИЗЛОЖБИ АРХИВА И БИБЛИОТЕКА ЕПИСКОПА АТАНАСИЈА ЈЕВТИЋА 1938 - 2021

Другу годину за редом, у Требињу, седишту Епархије захумско-херцеговачке, одржава се низ приредби посвећених блаженопочившем владици Атанасију Јевтићу. Те манифестације, које су ове године одржане од 9. до 11. марта, садрже низ предавања и других културних догађаја, а међу њима је и једна изложбеног карактера о којој ћемо нешто више рећи.

Реч је о изложби која је отворена у галерији требињског Културног центра под називом „Архива и библиотека Епископа Атанасија Јевтића 1938–2021“. Учесници јавног представљања материјала и творци ове изложбе су др Радован Пилиповић, директор Архива СПЦ, ђакон др Ненад Идризовић, начелник Одељења за чување и приступ фондовима Народне библиотеке Србије и Немања Калезић, начелник Одељења обавезног примерка Народне библиотеке у Београду. Такође, публикован је и каталог изложбе у којем се детаљно говори о вредној заоставштини владике Атанасија која се налази у манастиру Тврдошу. Уз поменуте, аутор каталога је и јеромонах Теофил Петровић. Изложба је настала као плод сређивања, класификације и каталогизације библиотечке грађе епископа Атанасија. Овај посао обавили су поменути стручњаци који су проценили да преостали фонд његове библиотеке има потенцијал да постане „културно наслеђе од изузетног значаја за српски народ“.

Просторије тврдошког конака и манастирски пирг, чувају књижевне и архивске драгоцености које сведоче о делатности епископа Атанасија Јевтића. Како сведочи др Ненад Идризовић, на радном столу владицином налази се низ започетих радова и редакторских захвата, што уноси осећај „као да његове мисли још увек круже по библиотеци, уткане у сваку књигу на полицама“.

Грађа фонда није монолитна како у погледу библиотеке, тако и у односу на архивалије. Према процени, библиотека се састоји од око 17.000 јединица. У тај број улазе књиге на српском језику (које чине највећи део фонда), али и књиге писане на грчком, француском, руском, црквенословенском, енглеском, немачком, бугарском... Тематски, овај фонд покрива готово све научне области почев од теологије, до археологије и уметности. Библиотека владике Атанасија Јевтића осликава његов живот од студентских дана до краја земаљског живота.

Међу грађом се могу наћи и вредна емигрантска издања и часописи, као и критичка издања отачких текстова.

Владика Атанасије је скоро сваку књигу користио и остављао белешке на маргинама текста или на папирима уметнутим међу корице. Према процени, око 12.000 јединица библиотечког фонда била је у редовној употреби. „Само када би се сабрале све белешке на једном месту, могло би да се састави више књига научних, личних и мудрих мисли Атанасија Јевтића“, наводи се у изложбеним освртима. Књиге нису слагане случајним

редоследом, већ је владика Атанасије правио поделе према теолошким, патролошким, историјским и другим темама.

У погледу архивске грађе, др Радован Пилиповић говори о неколико целина које се могу уочити у архивском фонду, почев од студентских дана младог Зорана Јевтића, преко времена професора и декана, и на крају епископа најпре банатског, а затим и херцеговачког. За разлику од библиотечког фонда, на архивском материјалу се примећују оштећења услед вишегодишњег распадања канцеларијског материјала (металних спајалица, селотејпа, пластичних фолија...). Конзерваторским захватима намера је да се сачува архивска грађа, која ће будућим истраживачима омогућити целовит увид у историјска превирања крајем протеклог и почетком текућег столећа, нарочито на Косову и Метохији и другим ратом захваћеним областима.

„Читајући ми не гледамо у књижевност, већ у живот, и не откривамо књижевника, него човека... Јер књижевно дело није само докуменат, већ и исповест – не пише се ради тога да се 'опишу' свет и живот, већ да човек говори и слуша о себи и људима“, забележио је професор Милан Кашанин 1962. године. Исто можемо закључити гледајући заоставштину владике Атанасија Јевтића. Сачувана библиотека сведочи о животу целовитог човека, хришћанског научника који је настојао да попуни личне празнине, али и пукотине свог времена. Када буде у целости постао доступан јавности, његов фонд ће осликавати лик који је корачао земаљским пределима, а истовремено тежио небеским.

Лазар Марјановић

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштенство Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. фебруара до 31. марта 2023. године:

Осветити:

Стан црквене општине аранђеловачке при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко, 29. јануара 2023. године;
Трон и икону Светог Јована Шангајског за храм Светог архангела Гаврила у манастиру Пиносави, 11. марта 2023. године.

Рукоположити:

Јерођакон Јована (Прокина), сабрата манастира Тресија у чин јеромонаха, 26. марта 2023. године у храму Светог Саве у Крагујевцу.

Основати:

Српски православни мушки манастир Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу.

Одликовати:

Орденом Светих новомученика крагујевачкох I степена:

Мићу Гарића из Јагодине;

Архијерејском граматом признања:

Миленију Обрадовић из Орашца;

Сашу Маринковића из Јагодине;

Бранислава Стефановића из Јагодине;

Павла Андрића из Јагодине;

Архијерејском граматом захвалности:

Зорицу Радовановић из Орашца;

Љиљану Марићевић из Орашца;

Милана Милојевића из Орашца;

Радисава Марићевића из Орашца;

Славка Анића из Орашца;

Милоша Тодоровића из Орашца;

Архијерејском захвалницом:

Мирослава Алексића из Јагодине.

Поставити:

Протосинђела Пајсија (Илића) на дужност настојатеља новооснованог манастира Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу;

Јереја Зорана Гојића на дужност привременог пароха опарићке парохије при храму Светих цара Константина и царице Јелене у Опарићу, Архијерејско намесништво беличко.

Преместити:

Јеромонаха Онуфрија (Савића), сабрата манастира Светог архангела Гаврила – Тресија у манастир Светог архангела Гаврила – Пиносаву у Кусатку;

Архимандрита Серафима (Божића), сабрата манастира Успења Пресвете Богородице – Денковца у манастир Светог архангела Гаврила – Пиносаву у Кусатку;

Јереја Бојана Стојадиновића, привременог пароха опарићке парохије при храму Светих цара Константина и царице Јелене у Опарићу, на дужност привременог пароха драгоцветске парохије при храму Светог Николе у Драгоцвету, Архијерејско намесништво беличко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју ставрофору Радославу Јоцићу, пензионисаном пароку стојничке парохије, упражњену парохију стојничку

при храму Светог апостола Марка у Стојнику, Архијерејско намесништво космајско;

Протојереју Мирољубу Миладиновићу, пензионисаном пароку Друге виоградске парохије, упражњену парохију Другу виоградску при храму Свете Петке у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Разреши:

Протосинђела Пајсија (Илића), настојатеља манастира Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу, даље дужности привременог пароха драгоцветске парохије при храму Светог Николе у Драгоцвету, Архијерејско намесништво беличко;

Јереја Бојана Стојадиновића, привременог пароха опарићке парохије при храму Светих цара Константина и царице Јелене у Опарићу, даље дужности привременог пароха односно парохије, Архијерејско намесништво левачко.

Примити у свезу клира:

Јереја Марка Јаковљевића из свезе клира Епархије аустралијско-новозеландске;

Јереја Зорана Гојића из свезе клира Епархије осечкопољске и барањске.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Римокатолички универзитет у Падеборну:

Луки Милосављевићу из Младеновца.

Пензионисати:

Протојереја ставрофора Радослава Јоцића, привременог пароха стојничке парохије при храму Светог апостола Марка у Стојнику, Архијерејско намесништво космајско;

Протојереја Мирољуба Миладиновића, привременог пароха Друге виоградске парохије при храму Свете Петке у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Упокојили се у Господу:

Јеромонах Јустин (Сегедински), са брат манастира Вазнесења Господњег – Саринца у Саринцу.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. фебруара до 31. марта 2023. године

ФЕБРУАР 2023:

1. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. фебруар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Јошаници поводом имендана игумана јошаничког Јевтимија.

3. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присутствовао гусларској вечери у крагујевачком позоришту.

4. фебруар 2023:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу.

5. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу;
Утврдио место за капелу за прилагање свећа у цркви Свете Петке у Петки код Лазаревца;
У Брајковцу утврдио место за нову цркву;
Посетио Заједницу *Земља живих*.

6. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Освештао нову винарију у селу Јовац.

7. фебруар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог Григорија Богослова у Грошници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

8. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница; у току Литургије крстио Давида, сина вероучитеља Марка Гаљака.

9. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присутствовао предавању протођаконa проф. др Златка Матића у Старој цркви у Крагујевцу.

10. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Састао се са Његовим преосвештенством Епископом браничевским Господином Игњатијем.

11. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. фебруар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Света Три Јерарха у Тополи.

13. фебруар 2023:

Служио Литургију и произнео молитве призива Светога Духа поводом заседања Епархијског савета у Саборној цркви Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Председавао седници Епархијског савета Шумадијске епархије.

14. фебруар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио помен на Варошком гробљу у Крагујевцу болничарки из Првог светског рата Елизабети Роуз;
Освештао винарију *Арт* у Грошници;
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

15. фебруар 2023 – Срећење:

Служио Литургију у цркви Вазнесења Господњег у Орашцу уз саслужење Његовог преосвештенства Епископа Хвостанског Господина Алексеја, изаслаником Његове Светости Патријарха Господина Порфирија, и помен учесницима Првог српског устанка;
У цркви на Опленцу служио помен над гробом Војда Карађорђа.

16. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Састао се са архитектама у Епархијској кући у селу Бабе ради договора о наставку радова.

17. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
На Универзитету МБ у Београду присуствовао одбрани докторске дисертације свештеника Стефана Дамјановића, пароха Старе Крагујевачке цркве.

18. фебруар 2023:

Служио Литургију у манастиру у Бајчетини.

19. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Барајеву.

20. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

22. фебруар 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној крагујевачкој цркви.

23. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Посетио манастир Дивостин ради надледања радова на манастирском конаку;

Присуствовао представљању Споменице Владици шумадијском Сави у библиотеци Вук Караџић у Крагујевцу.

24. фебруар 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној крагујевачкој цркви;

Утврдио распоред живописа цркве Светог Луке кримског у Заводу Мале Пчелице.

25. фебруар 2023:

Служио Литургију у манастиру Драчи и парастос монахињи Магдалини;

На чачанском гробљу служио четрдесетодневни парастос брату Миодрагу.

26. фебруар 2023:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила, Врбичка црква у Аранђеловцу; у току Литургије крстио Веру, кћерку јереја Петра Грујића, пароха горњотрешевичког.

27. фебруар 2023:

Служио јутрење богослужење у параклису Владичанског двора;

Служио велико повечерје са Канонем Светог Андреја Критског у Саборној цркви у Крагујевцу.

28. фебруар 2023:

Служио јутрење богослужење у параклису Владичанског двора;

Служио велико повечерје са Канонем Светог Андреја Критског у Старој цркви у Крагујевцу.

МАРТ 2023. ГОДИНЕ:

1. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу;

Служио велико повечерје са Канонем Светог Андреја Критског у манастиру Липару.

2. март 2023:

Служио јутрење богослужење у параклису Владичанског двора;

Служио велико повечерје са Канонем Светог Андреја Критског у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

3. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

4. март 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Тројице у Корићанима.

5. март 2023:

Служио Литургију Василија Великог у Саборној цркви у Крагујевцу;

Служио у Саборној цркви у Крагујевцу свечано вечерње богослужење у част победе Православља над иконоборцима; у наставку богослужења предводио литију кроз Крагујевац.

6. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

8. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Светог архангела Гаврила у Шопићу; исповест свештенства Архиепископског намесништва колубарско-посавског; на братском састанку свештенства Радивоје Стојадиновић, привремени пароха вреочке парохије читао богословски реферат: *Да целивамо Христов крст који небу узводи.*

9. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Преображења Господњег у Смедеревској Паланци; исповест свештенства Архиепископског намесништва јасеничког; на братском састанку свештенства јереј Страхинја Савковић, привремени парох Прве азањске парохије читао богословски реферат: *Ја сам Врата.*

Служио молебни акатист Пресветој Богородици за народ Косова и Метохије.

11. март 2023:

Служио Литургију у манастиру Пиносави.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

12. март 2023:

Служо Литургију Василија Великог у цркви Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици.

13. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Посетио Његову светост Патријарха српског Господина Порфирија.

14. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Георгија у Поповићу; исповест свештенства Архијерејског намесништва космајског; на братском састанку свештенства протонамесник Горан Лукић, привремени парох Друге сопотске парохије читао богословски реферат: *Победа Христова над смрћу победа је добра над злом и правде над неправдом*. Присуствовао приредби *Час Христовом Васкрсењу* у основној школи у Сопоту.

16. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Примио принца Михаила Карађорђевића са супругом;

Примио архимандрита Прокопија из Антиохијске цркве.

17. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Светог апостола Луке у Ракиову; исповест свештенства Архијерејског намесништва беличког; на братском састанку свештенства јереј Милош Тодоровић, привремени парох лођичке парохије читао је богословски реферат: *У потрази за пуноћом живота*.

Служио молебни акатист Пресветој Богородици за народ Косова и Метохије.

Присуствовао предавању протојереја ставрофора Милића Драговића *Христос – нова Пасха* у сали Саборне цркве.

18. март 2023:

Служио Литургију у цркви Благовештења у Рајковцу код Младеновца;

Обишао радове на згради код цркве у Младеновцу;

Утврдио у цркви у Ковачевцу распоред живописа;

Утврдио у цркви Светих Јоакима и Ане у Међулужју распоред живописа;

Обишао радове на новој цркви у селу Стојнику.

19. март 2023:

Служио Литургију Василија Великог у манастиру Саринцу.

20. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

22. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу; исповест свештенства Архијерејског намесништва крагујевачког; на братском састанку свештенства протојереј Милан Петровић, привремени

парох грбичке парохије читао је богословски реферат: *Тридесет сребрњака – цена за коју је човек издао Бога*.

23. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Светог великомученика Георгија у Вишевцу; исповест свештенства Архијерејског намесништва рачанског; на братском састанку свештенства протојереј Видоје Рајић, привремени парох Прве лаповске парохије читао је богословски реферат: *Правда вера чини нас правим хришћанима*.

Служио молебни акатист Пресветој Богородици за народ Косова и Метохије;

Присуствовао предавању архимандрита Петра Драгојловића *Вишедимензионалност хришћанског поста* у сали Саборне цркве.

25. март 2023:

Служио Литургију у цркви Светих архангела Михаила и Гаврила (Стара црква) у Јагодини.

26. март 2023:

Служио Литургију Василија Великог у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром и рукоположио јерођакана Јована (Прокина) у чин јеромонаха.

27. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

28. март 2023:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Светих апостола Петра и Павла у Грошници; исповест свештенства Архијерејског намесништва лепеничког; на братском састанку свештенства јереј Ненад Милојевић, привремени парох Треће крагујевачке парохије при цркви Свете Тројице у Крагујевцу читао је богословски реферат: *Дух, душа и тело*;

Читао Канон Светог Андреја Критског у Саборној цркви у Крагујевцу.

30. март 2023:

Присуствовао седници хуманитарне установе *Човекољубље* у Патријаршији СПЦ у Београду.

31. март 2023:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Рођења Пресвете Богородице у Тополи; исповест свештенства Архијерејског намесништва опленачког; на братском састанку свештенства јереј Немања Радојичић, привремени парох жабарске парохије читао је богословски реферат: *Божанско Причешће – Благодарење*.

Састао се са председником Општине Топола Владимиром Радојковићем.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЋИ У ЊЕГА”

ВАСКРШЊА СЛУЖБА

Које је најдивније, најрадосније, најсрећније, најздравије, најпоузданије место на целом свету? Наша Црква за време васкршње службе у поноћ!

Ми смо хришћани чији је Господ васкрсао из мртвих зато што нас воли. То је суштина наше цркве!

Корак по корак, следимо Господа Исуса Христа:

1. *Замрачена црква*

Светла и свеће су погашени. Стојимо у мраку. Свештеник долази у најсветлијој одежди, носећи упаљену свећу у руци, и говори нам да је Господ Исус Христос светлост! Свештеник говори: „Дођите, узмите светлост.“ И још каже: „Прославите Бога који је васкрсао из мртвих.“

2. *Црква пуна светлости*

Преносимо светлост са свеће на свећу, од суседа до суседа, док се цела црква не испуни светлошћу.

3. *Васкршњи опход*

У поноћ, носећи крст, Јеванђеље и икону Васкрсења, свештеник, у пратњи свих верника, иде око цркве три пута. Звона звоне! Народ пева васкршњи тропар. Личимо на жене мирносице које су дошле у зору да помажу тело Господа Исуса Христа. Али, одједном стајемо. Врата на цркви су затворена! Свештеник чита из Јеванђеља о Васкрсењу. Сви певају: Христос васкрсе из мртвих! Тада се врата отварају и народ улази у цркву певајући тропар.

4. *Јутрење и Литургија*

Заједно, као тело Христово, прослављамо васкрсење Христово радосно певајући: „Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт разруши, и онијма у гробовима живот дарова“, током целе Литургије.

Многи православни хришћани узимају своје свеће које су палили у цркви и носе их својим кућама. Они их пале пред молитву, и чине знак крста са њом на свом довратку.

После Литургије, православни хришћани поздрављају једни друге речима „Христос васкрсе!“ Добијају одговор: „Ваистину васкрсе!“ У неким православним црквама верници доносе јаја у цркву да би се осветила. Обојеним јајима се куцамо и најрадоснији празник почиње у свим црквама и домовима.

Христос васкрсе!

Виктор Ахтеров

ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ

Напољу се смркло. Чуло се како пада киша. Понекад су капи падале право у прозор и одмах су се претварале у мале млазнице које су текле низ стакло. Костја је седео за столом и гледао кроз мрачни прозор, иако су сви већ отишли после вечере, свако својим послом.

„Иди у кревет, Костја, сутра већ у шест ујутру би требало да будеш спреман“, подсетила га је мама.

Костја није желео да спава. Као да није чуо мајку, он је наставио да седи за столом. Размишљао је о сутрашњем дану. Васкрс! „Христос васкрсе!“, сви ће рећи. И биће потребно одговорити: „Ваистину васкрсе!“, и осмех. Костја није желео да одговори. Није да он није веровао у Васкрсење, не, сигурно јесте веровао, али једноставно није волео да одговара.

Костја је устао од стола и отишао у своју собу, која, у ствари, и није била само његова соба, у њој су живели заједно Костја и његов ујак Сергеј, очев млађи брат, којег је он звао не ујак, већ једноставно Сергеј, јер је он био још прилично млад.

Када је Коста ушао у собу видео је да Сергеј још није заспао.

„Лаку ноћ, Костја“, рекао је сергеј.

„Лаку ноћ“, одговорио је Костја.

Костја се скинуо и завукао под покривач. Обично се дешава да нам се не спава ако знамо да сутра треба рано устати. Поред тога, Костја се помало

стидео што је тако мислио о Васкрсу. „Уосталом, Христос је страдао за све, па и за мене, и ми смо дужни да славио Његово Васкрсење као велики празник. И зашто баш треба да одговоримо Ваистину васкрсе? Он је свакако васкрсао“, мислио је Костја у себи, гледајући испред прозора багремове гране мокре од кише. Понекад је ветар, као да је љут, улетео у дрво, узрокујући да се гране њишу горе-доле, а Костји се тада чинило да му машу, као да га позивају у ноћно царство сна...

...Костја је шетао кроз башту, али кише више није било. Још је био мрак, али се осећало да ће ускоро небо на истоку постати светлије, а онда ће изгрејати сунце, а тамно дрвеће које расте у башти вероватно ће постати сасвим другачије, пријатељско и зелено. У међувремену, Костја се уплашио, иако се свим силама трудио да изгледа смирено како његов нови пријатељ Рубен не би помислио да је кукавица. Рубен је био локални момак и показивао је Костји знаменитости краја у коме је живео.

Ово је башта ујака Јосифа. Ујка Јосиф је добар. Чак и ако примети да смо се без дозволе ушуњали у његову башту, неће викати на нас. Али сада сви спавају, осим, можда, римских војника који чувају гроб, рекао је Рубен.

„Који гроб?“, Костји су кренули жмарци низ леђа.

„Пећину у којој је Исус сахрањен“, одврати Рубен.

„Исус?! Да ли је Исус сахрањен овде у овој башти?“, зачуди се Костја.

„Да. Зар си ти мислио да сам те довео овамо да гледаш ово дрвеће?“

Костја није могао да верује својим ушима.

„Само тихо“, упозорио га је Рубен. „Ако нас војници виде, нећемо добро проћи.“

Када су ушли дубље у башту Костја је видео сјајне бакарне шлемове римских војника.

„Ух, како сјајно“, шапнуо је.

Улаз у пећину био је затворен огромним каменом, који не само Костја и Рубен, већ вероватно ни шест јаких стражара нису могли да помере.

„А када је умро?“, упита Костја шапатом.

Има томе још мало па три дана. Кажу да је био веома добар учитељ, праведан и добар. Неки су чак рекли да је Он месија, Син Божији, јер је учинио многа различита чуда. Али сада када су га разапели, нико више не верује у то. Многи су му се чак смејали и позивали га да учини још једно чудо и да сиђе са крста, али Он им није одговорио, већ их је само гледао са крста...

„Слушај“, прекину га Костја. „Ако је данас већ трећи дан, онда Он сада мора васкрснути!“

„Не вичи“, прекинуо га је Рубен, „иначе ће те чути. Људи не васкрсавају трећег дана након смрти.“

„Наравно да ће Васкрснути!“, повика Костја.

„Он није само човек, Он је Син Божији!“

„Како знаш?“

„Хајде, приђи ближе, видећеш и сам.“

Костја је ухватио пријатеља за рукав и одвукао га у пећину, трудећи се да их војници не примете.

Али пре него што су успели да приђу дебелом дрвету иза којег су хтели да се сакрију од војника, земља под њима задрхта. Дечаци су се уплашено приљубили један уз другог. Земља под ногама поново је почела да се креће, као да уопште није земља, већ нешто нестабилно и непоуздано. Костја није могао да остане на ногама, а Рубен се једном руком ухватио за дрво, а другом руком је помогао Костји да устане. Одједном је све утихнуло, али само на тренутак. Однекуд одозго, тик до војника, спусти се снежнобели анђео. Лице му је било толико сјајно да су дечаци морали да покрију очи рукама, а римски војници који још нису дошли к себи после земљотреса, једноставно су занемели када су га видели. Не обраћајући пању на њих, анђео је отишао до улаза у пећину и одмакнуо камен.

„Каква снага!“, задиви се Костја.

Пећина се отворила. Војници потпуно запрепашћени падоше на земљу, а анђео седе на камен и поправи своју плаву косу.

На изненађење дечака, у пећини је било светло. Сунце је тек почело да обасјава небо, а у пећини је засијала јарка светлост. Рубен је тешко дисао иза Костјиног уха.

Изненада из пећине изађе младић у дугој белој хаљини. Гледајући у анђела са осмехом, Он подиже руке ка небу и поче нешто да говори.

„Толико личи на Исуса“, рекао је Рубен.

„Он је васкрсао! Христос васкрсе!“, Костја је продрмао Рубена, који никако није могао да разуме шта се дешава.

„Христос Васкрсе, кажем вам“, готово је заплакао Костја од радости. „Он је морао да Васкрсне, Он је Син Божији...“

Одједном је неко ставио руку на Костино раме. Костја је окренуо главу. Била је то мама.

„Мама, Христос Воскресе!“, викну он радосно.

„Заиста васкрсе“, осмехну се мама.

„Ваистину васкрсе“, рече Сергеј у пролазу. У рукама је имао пешкир.

Костја је схватио да се пробудио.

„Христос Васкрсе!“, рекао је очев пријатељ Михаил Генадијевич, који их је дочекао на аутобуској станици.

„Ваистину васкрсе!“, гласно, тако да су сви који су стајали на аутобуској станици погледали у његовом правцу, одговорио је Костја. „Ваистину васкрсе!“, поновио је, свима јасно дајући до знања да верује у оно што је рекао.

Михаил Генадијевич му пружи руку, као одраслој особи.

УЧЕНИЦИ КРАГУЈЕВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ НА ТАКМИЧЕЊУ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

На Општинском такмичењу из српског језика и језичке културе, одржаном 25. Фебруара 2023. године на Економском факултету у Крагујевцу, ученици другог разреда Богословије Светог Јована Златоустог из Крагујевца остварили су значајан успех.

Ученик Сава Матић, постигавши максималан резултат (20 поена), освојио је прво место и пласирао се на окружни ниво такмичења.

Са забележених 16 поена, ученик Милош Вељковић заузео је треће место, те се тако и он квалификовао за виши ранг такмичења.

Уз Саву и Милоша Богословију су достојно представили и Милош Ерак и Михајло Арсеновић, заузевши 4. односно 6. Место на овом такмичењу.

Општинско такмичење спроведено је у организацији Друге крагујевачке гимназије, чијим се координаторима и професорима захваљујемо на срдечном гостопримству и професионалном односу.

Марко Глишић

НЕОЧЕКИВАНИ ПОМОЋНИК

После револуције, митрополит Кирил је одведен у изгнанство. Једне мрачне ноћи, зли људи су га избацили из воза којим је путовао. Била је хладна и снежна зима. Владика Кирил је пао у огроман снежни нанос, као у перјани јастук, и није се повредио.

С муком се извукао из снежног наноса, погледао је око себе: шума, снег, без трагова људске наставбе. Митрополит је дуго ходао по дубоком снегу и исцрпљен сео на пањ. Мраз је до кости секао кроз танку мантију. Осећајући да почиње да се смрзава, Владика је почео да чита себи „отпуст“. Одједном је видео да му се приближава неко веома велики и таман. Посматрао је пажљиво и видео да је то медвед. Растргнуће ме, блеснула је мисао у владикином уму, али није било снаге да се бежи, а и куда?

Медвед је пришао, ољушио владику и мирно легао крај његових ногу. Огромна телесина медведа лелујала је потпуно благонаклоно. Медвед се промешкољио и, окренувши стомак ка владики, испружио и слатко захракао.

Владика је дуго оклевао, гледајући уснулог медведа, а онда није издржао језиву хладноћу и легао је поред њега, приљубивши се уз његов топли стомак. Лежао је на једној, па на другој страни, окренуо се звери да се угреје, а медвед га је залио врелим дахом.

Кад је свануло, митрополит је чуо да се оглашава петао. „Село је близу“, пролетела је радосна мисао кроз његову главу. Пажљиво, да не пробуди медведа, устао је на ноге, али је и медвед истог часа устао, отресао снег са себе и одгагао се према шуми. А одморни Владика је кренуо ка гласу петла и убрзо стигао до малог села.

Куцајући на врата у последње колибе, објаснио је ко је и затражио склониште. Владика је у том селу провео шест месеци.

фото репортажа

Прослава Срећења Господњег и Дана државности у Орашцу

www.kalenic.rs

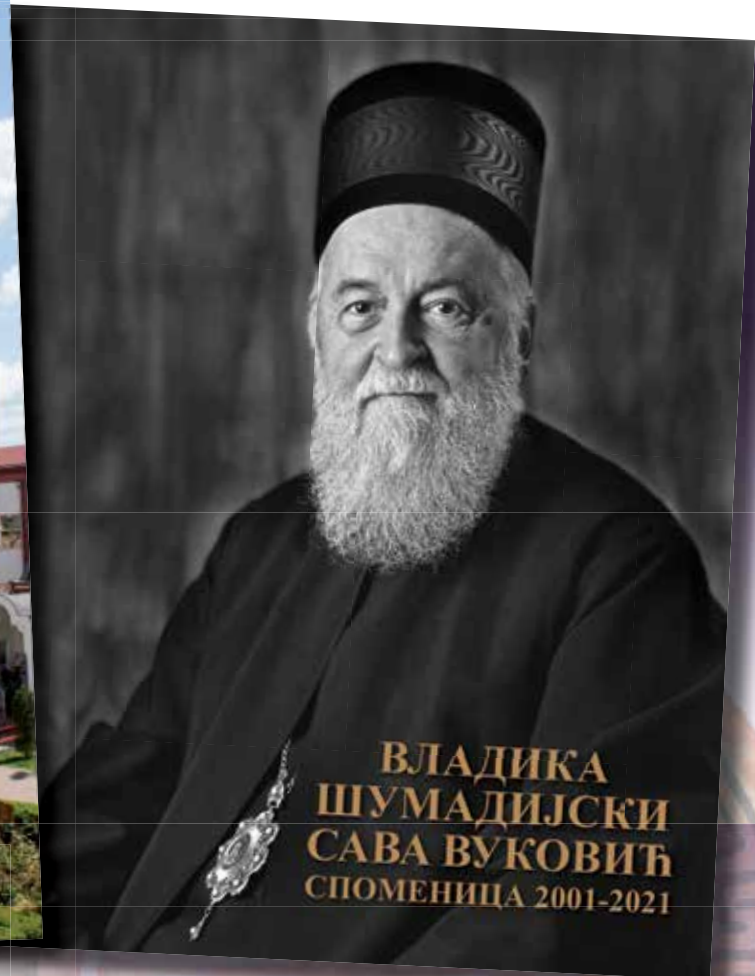
ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

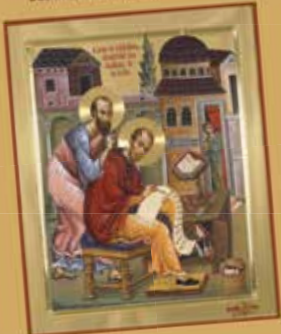
ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ СЛУЖЕЊА
ВЛАДИКЕ ЈОВАНА
У ШУМАДИЈСКОЈ
ЕПАРХИЈИ

2002 – 2022. ГОДИНА
НОВОПОДИГНУТЕ И
ОБНОВЉЕНЕ ЦРКВЕ

ВЛАДИКА
ШУМАДИЈСКИ
САВА ВУКОВИЋ
СПОМЕНИЦА 2001-2021

Јован, Епископ шумадијски

ПРОПОВЕДИ НА
НЕДЕЉНИМ ЛИТУРГИЈАМА
(2013-2018)

Прота Милорад Милошевић
ПОРОДИЧНЕ И РАТНЕ
(1944-1945) ХРОНИКЕ

www.eparhija.com